

T.C

HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANA BİLİMDALİ

**ANTAKYA HİPODROM VE ÇEVRESİ
KAZILARINDA ELE GEÇEN PİŞMİŞ TOPRAK
KANDİLLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Pelin KAYAŞ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Hatice PAMİR

Hatay-2019

T.C

HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANA BİLİMDALİ

**ANTAKYA HİPODROM VE ÇEVRESİ
KAZILARINDA ELE GEÇEN PİŞMİŞ TOPRAK
KANDİLLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Pelin KAYAŞ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Hatice PAMİR

Hatay-2019

ONAY

PELİN KAYAŞ tarafından hazırlanan "*ANTAKYA HİPODROM VE ÇEVRESİ KAZILARINDA ELE GEÇEN PIŞMIŞ TOPRAK KANDİLLERİ*" adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile *ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ* olarak kabul edilmiştir.

03/ 12 /2019

Jüri Üyeleri	İmza
Prof. Dr. Hatice PAMİR (Tez Danışmanı - Başkan)	
Doç. Dr. Çilem UYGUN (Üye)	
Dr. Öğr. Üyesi Fatih GÜLŞEN (Üye)	

Pelin Kayay Tarafından Hazırlanan "*Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazılarında Ele Geçen Pişmiş Toprak Kandilleri*" adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini onaylarım.

Doç. Dr. Mustafa Onur KAN

Enstitü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(03/12/2019)

Pelin KAYAŞ

ÖNSÖZ

“Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazılarında Ele Geçen Pişmiş Toprak Kandilleri” adlı tez Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazılarında 2011-2016 yılları arasında bulunan kandil ve kandil parçaları ayrıca Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları kapsamında Hatay Arkeoloji Müzesi kazı başkanlığında Hatay küçüldalyan 18 numaralı parsel CC21 Sondaj Kazısında bulunan kandil ve kandil parçaları değerlendirilmiştir. Toplamda 52 adet kandil ile 12 adet kandil parçası 7 tipe ayrılarak katolag yapılmıştır.

Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazılarında Ele Geçen Pişmiş Toprak Kandilleri tez konumun belirlenmesinde ve çalışma süresince beni yönlendiren ve her zaman desteğini esirgemeyen Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları kazı başkanı çok değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Hatice PAMİR’e sonsuz şükranlarımı sunarım. Ayrıca gerektiğimde tez çalışmamda bana yardımcı olan saygıdeğer hocalarımdan Doç. Dr. Çilem UYGUN ‘a, Dr. Öğ. Üy. Rabia Işıl İŞIKLIKAYA LAUBSCHER’ e çok teşekkür ederim.

Müze çalışmamda çalışma izni veren Hatay Arkeoloji Müze Müdürü Nalan YASTI’ ya ve bana her zaman desteğini veren Hatay Arkeoloji Müze Müdür Yardımcısı Demet KARA’ ya teşekkür ederim. Müze çalışmamda kandillerin fotoğrafları için Arkeolog Umut DURAK’ a, tezimin konusunu oluşturan Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazılarında beş yıldır keyifle çalıştığım ve tez çalışma süresince bana manevi desteklerini esirgemeyen ve bana inanan sevgili arkadaşlarım Arkeolog Kamuran ÖNCÜ’ ye, Öğr. Gr. Büşra KOCAMAN SAKİN’ e, Arkeolog Meltem ÇAKIN’ a, Arkeolog Miray MİMAROĞLU ’ na, Özen TURAN’a ve adını sayamadığım tüm kazı ekibi arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Son olarak, tüm eğitim hayatım boyunca her zaman desteğini hissettiğim çok kıymetli babam Hüseyin KAYAŞ’ a, bana olan inancını hiçbir zaman yitirmeyen canım annem Fatma KAYAŞ’ a canım kardeşlerim Ali KAYAŞ, Selver KAYAŞ ve Esmem KAYAŞ’ a teşekkür ederim. Ve ailemden biri olan beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan ev arkadaşım Duygu KARAOĞLU’ na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ANTAKYA HİPODROM VE ÇEVRESİ KAZILARINDA ELE GEÇEN PIŞMIŞ TOPRAK KANDİLLERİ

Pelin KAYAŞ

Arkeoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2019

Danışman: Prof. Dr. Hatice PAMİR

ÖZET

Antiokheia ad Orontem (Asi Kıyısındaki Antakya / Asi'deki Antakya), Hellenistik Doğu'nun siyasi ve kültürel bakımından en önemli kentlerinden birisi olmuştur. MÖ 323'te Büyük İskender'in ölümünün ardından, Suriye topraklarını işgal eden I. Seleukos Nikator tarafından babası adına MÖ 300 yılında *Antiokheia* kentini kurmuştur. Dilimize arapça Al Antakiyye'den Antakya olarak geçmiş ve hala aynı adla anılmaktadır. Kentin ilk kazıları 1932-1939 yılları arasında Fransız manda yönetiminde gerçekleştirilmiştir. 2011 yılından itibaren başlayan Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları devam etmektedir. Bu tez kapsamında 2011-2016 yılları arasında Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları'nda bulunan toplam 64 adet pişmiş toprak kandil ve kandil parçaları ele alınmıştır. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır.

Tezin birinci bölümünde *Antiokheia* kentinin tarihsel süreci, Antakya ve Çevresindeki ilk çalışmalar, Hipodromun ilk kazıları ve Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları (2011'den beri devam etmekte) ile bu kazı kapsamında Küçük Dalyan 18 numaralı parsel CC21 Sondaj kazıları anlatılmıştır.

İkinci bölümde, antik çağda aydınlatma araçları mum, meşale ve kandil konuları ele alınmıştır. Tezin konusunu oluşturan pişmiş toprak kandillerin tarihsel süreci, kandilin bölümleri (kaide, gövde, burun, kulp, discus vs.), kandilin sosyal yaşantı içerisinde kullanım alanları, Kandil yapım teknikleri (Elle, Çarkla ve Kalıp yapımıyla) açıklanmıştır.

Üçüncü bölüm ise değerlendirme bölümü olup Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları'nda bulunan pişmiş toprak kandilleri 7 ana tipe ayrılmış ve bu tipler içine girmeyen parçalar kandil parçaları olarak ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir. Her tip ilk olarak form olarak tanımlanmıştır. Hamur katkı maddeleri tespit edilerek hamur rengi ve astar renkleri belirtilmiştir. Tipolojik olarak benzerleri bulunarak

atölyesi ve yayılım alanları tespit edilmeye çalışılmış ve tarihlendirme önerisinde bulunulmuştur.

Dördüncü bölümü ise değerlendirme ve sonuç kısmını oluşturmaktadır. Değerlendirilen kandiller en erken örnekleri MÖ 1. yüzyıl'a ait olduğu ve en geç örnekleri ise MS 11. -13. yüzyıl'a ait olduğu tespit edilmiştir. Sözü edilen kandillerin birçoğunun Antiokheia atölyesine ait olduğu anlaşılmıştır. Özellikle I. Tip içerisinde yer alan bitkisel bezeme olarak kullanılan mersin yapraklı bezemeler Antiokheia'ya ait yerel bir bezeme olduğu, aynı tipin içinde radyal şua olarak tanımlanan bezemenin ise ithal bir bezeme olduğu ancak bu örneklerin Antiokheia atölyesine ait olduğu, diğer 6 tipin anadolunun birçok yerleşimde görüldüğü ve bu örneklerin Antiokheia atölyesine ait olduğu sonucuna varılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER

Antiokheia, hipodrom, kandil, seramik, Roma dönemi, aydınlatma

**TERRA COTTA LAMPS FROM THE EXCAVATIONS
AT THE HIPPODROME OF ANTIOCH AND ITS VICINITY**

Master's Thesis, Pelin KAYAŞ

Archeology Department, 2019

Supervisor: Prof. Dr. Hatice PAMİR

ABSTRACT

The city of Antioch (*Antiocheia ad Orontem* / Antioch on the Orontes) was among the most important political and cultural centers of the Hellenistic East. Following the death of Alexander the Great in 323 BC, Seleukos Nikator declared his sovereignty over Syria and founded Antiokheia, after his father Antiokhos, in 300 BC, in honor of his father. Today, the city is called Antakya, after the Arabic name of the settlement, Al Antakkiye. The first excavations in the city were carried out between 1932-1939, during the French Mandate. In 2011, systematic research and excavations have been reinitiated in the area, as the Excavations at the Hippodrome of Antioch and Its Vicinity. This thesis deals with terra cotta lamps and fragments which have been found during the excavations between 2011-2016.

The text is arranged in four chapters; Chapter 1 summarizes the history of the city and the research history, excavations carried out at the Hippodrome of Antioch and Its Vicinity (since 2011) as well as the Sounding CC21 carried out in Küçükdalyan Parcel 18.

Chapter 2 deals with ancient illumination devices such as candles, torches and oil lamps. It presents a history of ancient lamps, their parts (base, body, nozzle, handle, discus, ...), their development, production techniques, usage areas and manufacturing techniques (hand-molded, wheel thrown, or impressed into a mold).

Chapter 3 evaluates the terra cotta lamps found during the excavations at the Hippodrome of Antioch and Its Vicinity. Here, 7 different types of lamps have been identified according to their form and decorative features, those which can not be attributed to any of these groups have been evaluated as a separate group. For each group, first the form of the lamps have been described. The inclusions of the paste, as well as the colour of the body and the slip have been identified. Based on typological

parallels, it has been tried to define the workshops of these lamps and the range of these workshops, as well as a suggestion for dating.

Chapter 4 presents evaluation and conclusion. The earliest examples of the material studied date from the 1st c. B.C. and the latest date from between 11th-13th c. A.D. A great part of these lamps are local production of Antioch. It has been determined that especially the floral decoration commonly used in Type 1, consisting of myrtle leaves, belongs to the local repertory of Antioch. The decoration consisting of radial beams, also used in Type 1, appears as an imported motif which has been used by Antioch workshops. Other 6 types have been identified as local productions, bearing forms and a decorative repertoire which have been widely used in Anatolia.

KEYWORDS

Antioch, hippodrome, oil lamp, pottery, Roman period, illumination.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
LEVHALAR LİSTESİ	viii
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xi
HARİTALAR LİSTESİ.....	xii
ÇİZİMLER LİSTESİ	xiii
RESİMLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvii

GİRİŞ

Amaç.....	1
Yöntem	1
Kapsam	3

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.Antiokheia'nın Tarihsel Çerçevesi.....	5
1.2.Antakya ve Çevresindeki İlk Kazı Çalışmaları.....	7
1.3.Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. ANTİK DÖNEMDE AYDINLATMA ARAÇLARI

2.1.Meşale	11
2.2.Mum	12
2.3.Kandil ve Tarihsel Süreci.....	12
2.4. Kandilin Bölümleri	14
2.5.Kandilin Kullanım Alanları	15
2.6. Kandil Yapım Teknikleri	16
2.6.1.El ile Kandil Yapımı.....	17
2.6.2.Çark ile Kandil Yapımı	17
2.6.3.Kalıp ile Kandil Yapımı	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.ANTAKYA HİPODROM VE ÇEVRESİ KAZISINDA ELE GEÇEN PİŞMİŞ TOPRAK KANDİLLERİN TİPOLOJİK DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. I. Tip Kandiller (Kat. No.1-37)	20
3.2. II. Tip Kandiller (Kat. No.38-41).....	22
3.3.III. Tip Kandiller (Kat. No.42-45)	25
3.4.IV. Tip Kandiller (Kat. No.46-48)	26
3.5.V.Tip Kandiller (Kat. No.49).....	27
3.6.VI. Tip Kandiller (Kat. No.50)	27

3.7.VII. Tip Kandiller (Kat. No.51-52).....	28
3.8.Kandil Parçaları (Kat. No.53-64).....	29
3.8.1.Discus Parçaları (Kat. No. 53-58).....	29
3.8.2. Kaide Parçaları (Kat. No. 59-61)	30
3.8.3. Kulp parçaları (Kat. No. 62-64).....	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

KAYNAKÇA	45
EK 1. HARİTALAR	49
EK. 2. ÇİZİMLER	52
EK 3. KATALOG	55
EK 4. LEVHALAR	119

LEVHALAR LİSTESİ

- Levha 1. Kat. No. 1:** I. Tip Kandiller
- Levha 2. Kat. No. 2:** I. Tip Kandiller
- Levha 2. Kat. No. 3:** I. Tip Kandiller
- Levha 3. Kat. No. 4:** I. Tip Kandiller
- Levha 3. Kat. No. 5:** I. Tip Kandiller
- Levha 4. Kat. No. 6:** I. Tip Kandiller
- Levha 4. Kat. No. 7:** I. Tip Kandiller
- Levha 5. Kat. No. 8:** I. Tip Kandiller
- Levha 5. Kat. No. 9:** I. Tip Kandiller
- Levha 6. Kat. No. 10:** I. Tip Kandiller
- Levha 6. Kat. No. 11:** I. Tip Kandiller
- Levha 7 Kat. No. 12:** I. Tip Kandiller
- Levha 7. Kat. No. 13:** I. Tip Kandiller
- Levha 8. Kat. No. 14:** I. Tip Kandiller
- Levha 8. Kat. No. 15:** I. Tip Kandiller
- Levha 9. Kat. No. 16:** I. Tip Kandiller
- Levha 9. Kat. No. 17:** I. Tip Kandiller
- Levha 10. Kat. No. 18:** I. Tip Kandiller
- Levha 10. Kat. No. 19:** I. Tip Kandiller
- Levha 11. Kat. No. 20:** I. Tip Kandiller
- Levha 11. Kat. No. 21:** I. Tip Kandiller

Levha 12. Kat. No. 22: I. Tip Kandiller

Levha 12. Kat. No. 23: I. Tip Kandiller

Levha 13. Kat. No. 24: I. Tip Kandiller

Levha 13. Kat. No. 25: I. Tip Kandiller

Levha 14. Kat. No. 26: I. Tip Kandiller

Levha 14. Kat. No. 27: I. Tip Kandiller

Levha 15. Kat. No. 28: I. Tip Kandiller

Levha 15. Kat. No. 29: I. Tip Kandiller

Levha 16. Kat. No. 30: I. Tip Kandiller

Levha 16. Kat. No. 31: I. Tip Kandiller

Levha 17. Kat. No. 32: I. Tip Kandiller

Levha 17. Kat. No. 33: I. Tip Kandiller

Levha 18. Kat. No. 34: I. Tip Kandiller

Levha 18. Kat. No. 35: I. Tip Kandiller

Levha 19. Kat. No. 36: I. Tip Kandiller

Levha 19. Kat. No. 37: I. Tip Kandiller

Levha 20. Kat. No. 38: II. Tip Kandiller

Levha 20. Kat. No. 39: II. Tip Kandiller

Levha 21. Kat. No. 40: II. Tip Kandiller

Levha 21. Kat. No. 41: II. Tip Kandiller

Levha 22. Kat. No. 42: III. Tip Kandiller

Levha 22. Kat. No. 43: III. Tip Kandiller

Levha 23. Kat. No. 44: III. Tip Kandiller

Levha 23. Kat. No. 45: III. Tip Kandiller

Levha 24. Kat. No. 46: IV. Tip Kandiller

Levha 24. Kat. No. 47: VI. Tip Kandiller

Levha 25 Kat. No. 48: VI. Tip Kandiller

Levha 25. Kat. No. 49: V. Tip Kandiller

Levha 26. Kat. No. 50: VI. Tip Kandiller

Levha 26. Kat. No. 51: VII. Tip Kandiller

Levha 27. Kat. No. 52 VII. Tip Kandiller

Levha 27. Kat. No. 53: Discus parçası

Levha 28. Kat. No. 54: Discus parçası

Levha 28. Kat. No. 55: Discus parçası

Levha 29. Kat. No. 56: Discus parçası

Levha 29. Kat. No. 57: Discus parçası

Levha 30. Kat. No. 58: Discus parçası

Levha 30. Kat. No. 59: Kaide parçası

Levha 31. Kat. No. 60: Kaide parçası

Levha 31. Kat. No. 61: Kaide parçası

Levha 32. Kat. No. 62: Kulp Parçası

Levha 32. Kat. No. 63: Kulp Parçası

Levha 33. Kat. No. 64: Kulp Parçaları

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Kandillerin Tiplerine Göre Dağılımı

Grafik 2: Kandillerin Kazı Alanında Buldukları Yerlere Göre Dağılımı

Grafik 3: I. Tip Kandillerin Hamur Renklerinin Dağılımı

Grafik 4: II. Tip Kandillerin Hamur Rengine Göre Dağılımı

Grafik 5: III. Tip Kandillerin Hamur Rengine Göre Dağılımı

Grafik 6: IV. Tip Kandillerin Hamur Rengine Göre Dağılımı

Grafik 7: Kandillerin Omuz Üzerindeki Bezeme Dağılımı

Grafik 8: Kandillerin Discus Üzerindeki Bezeme/Sahne Dağılımı

Grafik 9: Kandillerin Astar Rengine Göre Dağılımı

Grafik 10: Kandillerin Dönemlerine Göre Dağılımı

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: 1932-1939 yılları kazıları ve Antiokheia Kent Planı

Harita 2: 2004-2012 Yılları arasındaki Kazı ve Araştırma Sonuçlarına Antiokheia Kentsel Kalıntıların Dağılımı ve Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazı Alanı Grid Planı

Harita 3: Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazısı 2018 yılı Kent Planı ve 18 parsel numaralı CC21 Sondaj Kazısı Planı

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1: Kandilin Gelişim Evreleri

Çizim 2: Kandilin Bölümleri

Çizim 3: Patrix Kandil Kalıbı

Çizim 4: Matrix Kandil Kalıbının Alt ve Üst Kısımları

Çizim 5: Kulp Ekleme Tekniği ve Kandilin Düzeltilmesi

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Yedi tipe ayrılmış kandillerin her tipten örneklerinin üstten görünümü

Resim 2: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 3: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 4: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 5: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 6: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 7: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 8: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 9: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 10: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 11: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 12: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 13: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 14: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 15: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 16: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 17: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 18: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 19: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 20: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 21: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 22: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 23: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 24: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 25: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 26: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 26: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 27: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 28: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 29: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 30: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 31: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 32: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 33: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 34: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 35: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 36: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 37: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 38: I. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 39: II. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 40: II. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 41: II. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 42: II. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 43: III. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 44: III. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 45: III. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 46: III. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 47: IV. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 48: IV. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 49: IV. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 50: V. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 51: VI. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 52: VII. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 53: VII. Tip Kandilin üstten, alttan ve kesitten görünümü

Resim 54: Discus parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 55: Discus parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 56: Discus parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 57: Discus parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 58: Discus parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 59: Discus parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 60: Kaide parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 61: Kaide parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 62: Kaide parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 63: Kulp parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 64: Kulp parçasının üstten ve kesitten görünümü

Resim 65: Kulp parçasının üstten ve kesitten görünümü

KISALTMALAR LİSTESİ

Ed.	: Editör
Fig.	: Figür
Gen.	: Genişlik
Yük.	: Yükseklik
Kat.	: Katalog
Kazı Env.	: Kazı Envanter
Lev.	: Levha
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
No.	: Numara
Res.	: Resim
S.	: Sayfa
Uz.	: Uzunluk
vd.	: Ve diğerleri
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Amaç

Antik dönemde de günümüzde olduğu gibi gün ışığı ile aydınlatmanın yanı sıra, yapay aydınlatma yöntemleri kullanılmıştır. Ateşin bulunması ile kontrol altına alınma çabasıyla, ısınma ve aydınlatma gibi ihtiyaçları karşılamak için kullanılmıştır. Antik çağda, ocak alevi en eski yapay aydınlatma, aynı zamanda bir ısınma kaynağıdır (Çokay, 2000: 1). Antik çağda ve ilk çağlarda coğrafi koşullara göre gelişen aydınlatma araçları, genel anlamda yanıcı sıvılardan ve bu sıvıları içine çekebilen, kolayca yanabilen doğal bitkilerin birleştirilmesi ile meydana gelir. Böylelikle ilk gelişen aydınlatma aracının meşale olduğunu bilinmekte; meşaleyi kronolojik olarak, kandil ve mum takip eder (Çokay, 2000: 1). Önemli bir aydınlatma aracı olan pişmiş toprak kandiller birçok kentte bulunduğu gibi Antakya Hipodrom ve Çevresi kazılarında da ele geçmiş ve kentin önemli pişmiş toprak grubunu oluşturmaktadır. Bununla birlikte Antakya Hipodrom ve Çevresi kazılarında Hipodrom, Tapınak alanlarında ele geçen kandiller ile Hipodromdan yaklaşık 340 m güneydoğuda yer alan ve Antiokheia kentsel planı içerisinde olan CC21 Sondaj Kazısına ele geçen kandiller birlikte ele geçtikleri tabakalar üzerinden değerlendirilerek homojen bir katmanda yer alıp almadıklarını tespit edilmesi düşünülmüştür.

Tezin amacı ise; Antakya Hipodrom ve Çevresi kazılarından ve bu kazı kapsamında Hatay Arkeoloji Müzesi kazı başkanlığında yapılan Küçükdalyan 18 numaralı parsel CC21 sondaj kazılarından ele geçen 52 kandil ve 12 kandil parçasını hamur-astar özelliklerine göre, tipolojik ve kronolojik olarak tasniflenmek, atölye ve yapım teknolojisini tespit etmek, bulunduğu coğrafya ve Anadolu'daki diğer örnekler ile karşılaştırılarak değerlendirmektir.

Yöntem

Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazılarında ele geçen pişmiş toprak kandilleri başlıklı tez çalışmamda, ilk olarak Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları kazı arşiv dosyaları ile Hatay Arkeoloji Müzesi kazı başkanlığında yapılan Küçük dalyan 18 numaralı parsel CC21 sondaj kazısı arşivleri incelenerek yeterli sayıda örneğin tespiti

ile başlamıştır. Tespit edilen kandillerin listesi yapılarak, Hatay Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak eserler deposunda korunan 52 adet kandil ve 12 adet kandil parçası T.C. Hatay Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Hatay Müze Müdürlüğü'nden izin alınarak çalışılmıştır.

Çalışmaya Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazı arşivinde tespit edilen kandillerin manuel çizimleri yapılarak başlanmıştır. Manuel çizimi yapılmış olan kandillerin Adobe Illustrator programı kullanılarak digital ortamda çizimleri yapılmıştır. Kandillerin fotoğraflarının bir kısmı için Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları kazı arşivinden yararlanılmıştır. Çizimleri yapılan kandil ve kandil parçaları hamur katkılarına bakılarak içerisindeki kum, mika, kireç, taşçık varsa şamot yoğunluğuna ve boyutlarına incelenip tespit edilmiştir. Böylelikle hamur kalitesini (iyi, orta, kötü) ve pişirme derecesini (iyi, orta, kötü) olarak sınıflandırılmıştır. Kandillerin hamur ve astar rengini ise Munsell Soil Color Charts (2000) renk kataloğundan yararlanarak belirlenmiştir. Hamur ve astar renkleri Munsell kataloğundaki numaralandırma esas alınarak yapılmıştır. Fotoğrafların zemin rengini düzenlemek için Adobe Photoshop CS6 programı kullanılmıştır. Çalışmanın metin kısmı “Microsoft Office Word 2016” programı kullanılarak yazılmıştır. Ayrıca değerlendirme ve sonuç bölümünde kandil tiplerinin kronolojik grafiği, kandillerin kazı alanında buldukları alana göre garfiği, tiplerin hamur renk grafikleri, genel astar renk grafiği, kandillerin omuz ve discusuna göre bezeme grafikleri yapılmıştır.

Çalışmanın çizim ve fotoğraf gibi teknik işleri tamamlandıktan sonra literatür araştırma çalışmaları yapılmıştır. Çalışmanın ilk referans noktası olarak Antakya kazıları olmuştur. 1932-1939 yılları arasında Amerikan-Fransız manda yönteminde Antakya'da ilk kazı çalışmaları Ada mevkinde gerçekleştirilmiştir. Bu kazılar sonucunda “The Committee For The Excavation Of Antioch And Its Vicinity” adlı beş ciltlik kazı sonucu yayınlanmıştır. Bu yayında Antakya kandilleri Waage (1934) Antioch on the Orontes Vol. I. 'de “Lamps” olarak ve yine Waage (1941) Antioch on the Orontes Vol. III. 'de “Lamps” başlığı ile yayınlanmıştır. Buna göre Antakya kandilleri üzerine ilk çalışmalar 1930'lu yıllarda yapılmıştır. Antakya Hipodrom ve Çevresi kazıları kandilleri ilk olarak ile Waage tarafından yapılan katalog ile karşılaştırılmıştır. Bu kaynak dışında yakın bölgede olan Tarsus Gözlüküle kandilleri Goldman(1950)'in Excavations At Gözlü Kule Tarsus yayınında “Lamps” bölümünde yer alan pişmiş toprak kandilleri ile karşılaştırılarak tarihlendirme önerisi

yapılmıştır. Bir diğer referans olarak Kassab - Sezer'in (1995) "İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu" Cilt 1'den yararlanılmıştır. Kandiller üzerine yayın yapmış bir diğer isim Bailey'in dört yayınından faydalanılmıştır. Bu yayınlardan birincisi, Bailey (1963) "Greek and Roman Pottery Lamps" yayınıdır.

İkincisi, Bailey (1975) A Catalogue of the Lamps in the British Museum I. "Grek, Hellenistic and Roman Pottery Lamps" yayınıdır. Üçüncüsü, Bailey (1980) A Catalogue of the Lamps in the British Museum II. "Roman Lamps in Italy" ve dördüncüsü, Bailey (1988) A Catalogue of the Lamps in the British Museum III. "Roman Provincial Lamps" adlı yayınlarından yararlanılmıştır. Bu yayınlardan tipolojik olarak karşılaştırma dışında kandil yapım teknikleri hakkında da faydalanılmıştır.

Yukarıda sözü edilen kandil üzerine yapılan çalışmalar dışında Broneer (1930-1977) Çokay (1996-2000), Deneauve (1996), Held (1990), Loeschcke (1919), Kınal (1960) , Walters (1905), Radt (1959), Perlzweig (1961), Tuluk (1996), gibi isimlerin kandil kataloglarından yararlanılmıştır.

Ayrıca kandil çalışmaları dışında Antiokheia'nın tarihsel sürecini çalışan Downey (1961-1963) ve Pamir'in (2010-2011a-2014-2014b) yayınlarına başvurulmuştur. Antiokheia'yı ilk kazıları hakkında bilgi veren bu iki önemli isimden sonra kent tarihi ile ilgili türkçe ilk derleme yayınlar olan Najbjerg ve Moss (2014) ve Demir (2016) kullanılmıştır.

Kapsam

Bu yüksek lisans tez çalışması, 2012 - 2016 yılları arasında Antakya Hipodrom ve Çevresi kazılarında ve bu kazı kapsamında Hatay Arkeoloji Müzesi kazı başkanlığındaki Küçük Dalyan 18 numaralı parsel CC21 sondaj kazısında ele geçen pişmiş toprak kandil ve kandil parçalarının ilk değerlendirme yayını olarak üretim tekniğinin belirlenmesi, tipolojisi, hamur-kil dokusu ve bezeme özelliklerinden yola çıkarak belirli bir kazı katmanından ele geçen kandil buluntularını kapsamaktadır. Bu çalışmayı yaparken antik çağda kandillerin tarihsel gelişim sürecini de içine alan kandil kullanımı ile Antiokheia kentinin kandil üretim

merkezlerinin tespiti ve bu merkezlerin üretim gelenekleri de çalışmanın kapsamı içinde değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.Antiokheia'nın Tarihsel Çerçevesi

Antiokheia ad Orontem (günümüzdeki Antakya) kenti, Hellenistik Doğu'nun siyasal ve kültürel bakımından en önemli kentlerinden birisi olmuştur. Antiokheia I. Seleukos Nikator tarafından MÖ 300 yılında babası Antiokhos adına kurulmuştur (Pamir, 2014: 251). Antiokhos'a ithaf edilen Antiokheia (bugünkü adı ile Antakya) kenti Keldağ'ın (Arapça Cebel-i Akra, Eski Yunanca ve Latince Cassius) kuzey ucundaki Habibineccar Dağı'nın (Antik kaynaklarda Silpios ve Staurin) kuzeybatı-batı yamaçları ile Asi Nehri (Arantu, Orontes, Aksios) arasında ve nehrin iki yakası üzerinde konumlanmıştır (Pamir, 2011: 21) (Harita 1). Antiokheia ismindeki diğer kentlerden ayırt etmek için ismin yanına yer bildiren coğrafi sıfatlar getirilerek *Antiokheia ad Orontem* (Asi Kıyısındaki Antakya/Asi'deki Antakya), Daphne'deki Antakya gibi adlarla anılmış ve genellikle telaffuz edildiği gibi Antiokheia (Antakya) olarak kullanılmıştır . Bunların yanı sıra MS 4. yy da Büyük Antakya, Doğunun Tacı, Doğunun Kraliçesi, (Orientis Apichem Pulcrum) olarak isimlendirilmiştir (Downey, 1961: 581-82). Antiokheia kurulmadan önce etrafında kent olarak var olan antik yunan yerleşimleri hakkında, Malalas ve Libanius'un eserleri içinde üç isim anılır. İlki Silpius'da (Habibineccar Dağı) Iopolis, diğeri Antiokheia yakınındaki Daphne (Harbiye) civarında Herakleia ve Silpios tepesindeki Kasiotis'dir (Downey, 1961: 24 – 25). Antiokheia kenti coğrafi konum olarak Amik ovasına dökülen Asi nehri ve Afrin Çayı, Karasu Çayı ile Mezopotamya olarak bilinen Kuzey Suriye ve Orta Doğu coğrafyasını Anadolu ve Akdeniz'e bağlayan ticaret yollarının kavşak noktasında olması ve stratejik konumu nedeniyle önemini günden güne arttıran bir kent olmuştur (Pamir, 2014: 79).

I.Seleukos Nikator'un isteği üzerine kentin bereketini, refahını ve şansını simgeleyen Tykhe Heykeli heykeltraş *Eutykhides'in* tarafından kenti onurlandırmak amacıyla yapılmıştır. Kısa sürede Seleukos krallığı güçlenerek doğuda Semerkand'a batıda Sardes (Manisa)'e kadar genişleyerek başkent konuma gelmiştir (Downey, 1961). Kent mimar Xenarius tarafından Hellenistik dönemde kurulan birçok yunan şehir gibi düzenli kent planlaması esasına göre *Hippodamos* planlanlıdır (Pamir, 2014: 239).

Antiokheia Roma imparatorluğunun, önemli metropol kentlerinden Roma, Alexandria (İskenderiye) ve ile beraber “güzel ve büyük” unvanına sahip üç önemli kentten biri haline gelmiştir (Pamir, 2010: 77). Hellenistik dönemde kurulan kent Roma İmparatorluğu’nun doğudaki yönetim merkezi konumuna gelişmiştir. MÖ 64 yılında Roma Komutanı Pompeius, Seleukos Hanedanlığını son vermiştir. Bu tarihten itibaren Antiokheia kenti Roma hâkimiyetine girmiştir. Roma İmparatorluğuna giren Antiokheia eski görkemini yitirmemiş aksine en parlak dönemini yaşayarak Romanın Doğu eyaletlerinin başkenti konumuna geçmiştir (Downey, 1961). Kentte imar çalışmaları başlamış ve Antiokheia hızlı bir Romanizasyon sürecine girmiştir. Kent özellikle M.S. 2. yüzyıldan itibaren sosyal ve ekonomik anlamda gelişmeye ve büyümeye başlamış, bu gelişme ve büyüme beraberinde, doğal felaketler (depremler, veba salgınları), savaş ve istilaları getirmiş ancak 7. yüzyıl ortalarında harap durumdadır (Pamir, 2010: 77).

Roma döneminde Levant sahilleri boyunca zeytin yetiştiriciliği ve zeytinyağı üretiminin üst seviyede olduğu bilinmektedir. 4. yüzyıl yazarı Libanius Antiokheia’nın zeytinyağı ihraç ettiğini hem kendine yettiği hem de zengin köylerden söz eder (Pamir, 2010: 77). Antik çağ’da zeytinyağı, sadece yemeklerde kullanılmamış, sporcular tarafından vücut yağı olarak, kadınlar tarafından kozmetik ve hatta hekimler tarafından tıbbi ilaç olarak kullanmanın yanı sıra aydınlatma araçlarında özellikle kandillerde yakıt olarak kullanılmıştır. Antiokheia’ daki zeytinyağı üretimi ile aydınlatma araçlarındaki kullanımı arasında doğru orantı olduğunu söylemek mümkündür. Kandillerin kullanım alanlarından ikinci bölümde bahsedileceği gibi kandil sosyal alanda kullanılan en önemli aydınlatma aracıdır. Roma döneminde önemli kamusal yapıları olan Antiokheia’da bu kamusal ve sosyal alanların aydınlatılması kandillerle yapılmıştır.

4. yüzyıl yazarı Libanius tarafından söylenen sosyal ekonomik alanda gelişme gösteren bir diğer gelişme ise bu yüzyılda Hamamların Antiokheia kenti için önemini vurgulamıştır. Romanizasyon sonucu yapılan çok sayıda hamam olduğunu bildirir. 6. yüzyıl yazarlarından Malalas ise 10 imparatorluk hamamından söz ettiği gibi ayrıca 5 hamamdan daha bahseder (Pamir, 2008: 948). Böylesi önemli kamusal yapıları elbette ki aydınlatmak gerekir. Birçok kamusal yapıda olduğu gibi hamam yapılarını da aydınlatmak maden veya pişmiş toprak kandillerle sağlanmıştır.

Antiokheia’nın Romanizasyon sürecinde en parlak dönemini yaşamış ve kentte imar faaliyetleri artmış; birçok imparator kentte yeni yaşam kültürünü

yansıtan yapılar kazandırmıştır. Augustus'un iktidarında düzenlenmeye başlanan Roma dünyasının önemli spor aktivitelerini barındıran Olimpiyat oyunlarının Antiokheia'da düzenlenmeye başlanmıştır (Downey, 1961: 168). Augustus'un hem kendisi hem de komutanı Agrippa kentte pek çok inşa faaliyeti başlatmıştır (Downey, 1961: 163-184).

M.Ö. 115 yılında Antiokheia büyük bir deprem felaketiyle sarsılrsa da Traianus ve Hadrianus dönemlerinde hem zarar gören yapılar onarılır, hem de pek çok yeni yapının inşası ile kent kalkınmaya başlar. İmparator Diocletianus döneminde (MS 284-305) imparatorluğu yeniden eski görkemine kavuşturmak için yeniden inşa faaliyetlerine başlar ve Sasani işgalinin yaralarını iyileştirerek gelişimini sağlar. Bu dönemde kentteki Hıristiyan inancı önemini artırmıştır (Downey, 1961: 236-243).

İmparator Constantinus Magnus döneminde (MS 306-337) Hıristiyanlığın serbest bırakılmasıyla beraber Antiokheia'da imparator tarafından sekizgen Büyük Kilise'nin yapımına başlanmış oğlu Konstantius tarafından tamamlanmıştır (Demir, 1996: 61). İmparator Valens (MS 364-378) döneminde başkentini Antiokheia'ya taşır ve kentte yeniden imar faaliyetleri artar (Downey, 1961: 399-413).

Justinianus döneminde (MS 527-565) yaşanan tüm felaketlere rağmen kentin inşasına yeniden önem verilir. 526 ve 528 depremlerinde zarar gören sur duvarları, kolonadlı cadde, kiliseler ve kamu yapıları gibi pek çok yapı imparator tarafından yeniden inşa edilir. Ancak 573 ve 611'de yeniden Sasani saldırılarına uğrayan, Antiokheia M.S. 637/38'den sonra ise Arap egemenliğine girer (Downey, 1961: 546-577).

Arap egemenliğine giren antik çağda kurulan ve Yunan-Roma dünyasının önemli bir kenti olan Antiokheia'nın tarihinde ve kentsel yapısında orta çağ Türk İslam Uygarlığı, Bizans ve Haçlıların rol aldığı yeni bir dönem başlar (Kennedy, 1999: 176-191).

1.2.Antakya ve Çevresindeki İlk Kazı Çalışmaları

Antakya ve çevresindeki ilk çalışmalar, Princeton Üniversitesi ve Louvre Müzesi'ne bağlı Fransız – Amerikan üyelerin yer aldığı Antakya ve Çevresi Kazıları Komitesi tarafından Defne (2014 öncesinde Harbiye olarak adlandırılmış, antik kaynaklarda Daphne) ile Samandağ' da (antik kaynaklarda Seleukia Pieria)

yapılmıştır. İkinci dünya savaşı ile Antakya ve çevresindeki çalışmalar kısa süreliğine durmak zorunda kalmıştır. 1918-1938 yıllarında Fransız sömürgesinde bulunan Alexandrette (İskenderun) sancağına bağlı Antakya, Samandağ, Altınözü ve Yayladağı daha sonra 1938 yılında kurulan Hatay Devletine bağlıdır (Demir 2016, 146). Hatay devleti 1939 yılında Türkiye'ye iltihak olunca, Türkiye cumhuriyeti eski eserler kanunlarına tabi olmuş; Fransız Manda döneminde başlatılan kazılardan Antakya ve Çevresi Kazı Komitesi' nin kazıları sonlanmıştır (Pamir, 2014: 80-81).

Antakya ve çevresindeki ilk çalışmalar yaklaşık 70 yıl sonra 1995 yılından itibaren Antakya'nın kırsal bölgesini oluşturan Amik Ovası' nda amik Ovası Bölgesel Araştırmaları ve Antiokheia kentsel yayılım alanının tespitine yönelik arkeolojik yüzey araştırmaları ise 2004 yılından itibaren başlatılmıştır. Antiokheia' da yapılan bilimsel araştırmalara daha sonra kent merkezinde gerçekleştirilen uzun süreli 4642 Parsel Kurtarma Kazısı, kent içinde Teleferik İstasyonu kurtarma Kazısı gerçekleştirilmiştir. 2013 yılından itibaren ise Bakanlar Kurulu Kararı ile Antiokheianın hellenistik merkezini oluşturan Küçükdalyan' daki Ada Mevkii' nde Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları adı altında sistematik kazı çalışması başlatılmış ve halen devam etmektedir (Pamir, 2014: 80-81). Tezin konusunu oluşturan kandil malzeme Antakya Hipodrom ve Çevresi kazılarından ele geçmiştir.

1.3.Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları

Hipodrom alanı Antiokheia kentinin Hellenistik Dönem ve Roma dönemi süresince kentin merkezi olan eski kentin çekirdeğini oluşturan Ada mevkiinde yer almaktadır. Asi nehrinin üzerinde, antik kentin kuzey ucunda ve kentin hellenistik dönemde kurulan ikinci mahallesi olan mevki, Asi nehrinin kolları ile çevrenmesi ile oluşan ada üzerinde yer aldığından bu mevki Ada olarak adlandırılmaktadır. Ada mevkiinde önemli kamusal yapıları beş hamam yapısı (A, B, C, D, E hamamları), atriumlu ev, Bizans dönemine ait stadyum, tapınak, kule yapıları, tanımlanamayan iki yapısı kalıntısı 'da yer alır. Ayrıca antik kaynaklarda geç antik çağ saray yapısının da varlığından bahsedildiğinden bu mevki Basileia olarak da adlandırılmıştır (Pamir, 2014: 112 - 113) (Harita 2).

Antiokheia kentinin kuruluşundan MS 7. Yüzyıla kadar kentin merkezi konumunda olan Ada Mevkii'ndeki kentsel doku ve imar faaliyetleri MS 11.

yüzyılda sonlanmaya başlamış ve kentin yoğunluğu bugünkü Antakya'ya yerleşmiş, antik kentin merkezi kırsal haline gelmiştir. Kent 1950'lerden sonra önemli ölçüde artan nüfus ve modern yapılaşma sebebiyle, modern kentin içinde unutulmaya yüz tutmuştur. Ancak 1980'li yıllarda koruma tedbir ve kararları ile ada mevkiinde (bugünkü Küçükdalyan mahallesi) antik kentin küçük bir bölümü, hipodroma ait ayakların olduğu alan 1. derece sit alanı yapılmış, buna rağmen yapılaşma devam etmiştir (Pamir, 2014: 114 – 115).

Antakya ve çevresinde ilk kazı çalışmaları 1932-1939 yılları arasında Antakya ve Yöresi Kazılar komitesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Hipodrom alanı ise 1932-1935 yıllarında W. Campbell tarafından kazılmıştır (Campbell, 1934, 34 - 41; Pamir, 2014). Hipodroma ait günümüze kadar gelmiş az sayıda kalıntılar günümüze ulaşmıştır. Hipodromun doğu kısmında kuzeyde sphendone ve toplam 16 adet merdivene ait kalıntılar oldukça tahrip görmüş, üzerini kaplayan taş malzeme yok olmuş, sadece merkezini oluşturan *opus caementicium* beton kısmı in situ durumda ve koruna gelmiştir (Pamir, 2014: 116 - 117). Yapının doğu tarafındaki merdivenler daha iyi koruna gelmişken, batı tarafta kalıntılara dair iz bulunmamakta, bununla birlikte, kuzeyde yarım daire yapan merdiven kalıntıları ile doğu kanadın güney ucundaki iki adet merdivenin kalıntıları bahçe duvarı içinde kalmıştır (Pamir, 2014: 116 - 117).

Hipodroma ait kuzey ve güney uç kısımlarında arena giriş kapılarının olduğu kazı raporlarında söylenmiştir. Porta Triumphalis (Zafer Kapısı) olarak adlandırılan kapı kuzey kapıdır. Arenanın uzuluğu 492,5 m olup en dar yeri olan Porta Triumphalis önü 70 m, orta kısmı en geniş yeri olup 75 m'dir. Yapının uzun kenarları doğrusal olmayıp hafif kavislidir. Hipodromun kapasitesinin 80.000 kişi olduğu tahmin edilmektedir (Saltuk, 2001: 68). Arenayı ikiye bölen spina kuzey güney doğrultudadır. Oturma basamakları iç kısımdan podyum duvarı, dış kısımdan ise tonozlu- kolonadlı galeri ve arkadlar ile tamamlanmıştır. İki katlı olarak yükselen oturma basamakları (cavea) tonozlu arkad üzerindedir. 7 metre yüksekliğindeki merdivenler 25 adet basamaktan oluşmaktadır. Hipodromun kuzey ucunda dönüş yapan yarım dairenin yarıçapı 31 metredir. Porta Triumphalis kuzey uçta ve arenaya açılan giriş kapısı olup üç gözlüdür. Güneyde carceresin (atların, vahşi hayvanların ve yarış arabalarının yarış öncesi bekledikleri yer) çapı yaklaşık 131m'dir (Campbell, 1934:204; Pamir, 2014: 118–119; Saltuk, 2001: 69). Hipodromun diğer kapısı Porta

Pompae (Ana Kapı), yapının dış kısmında arenanın içine açılan tonozlu geçitin kalıntıları tespit edilmiş ve anlam kazanmıştır (Campbell, 1938: 205 – 217; Pamir, 2014: 118 - 119). Kuzey güney doğrultulu uzanan arenayı ikiye bölen spinanın uzunluğu 283,3 m ve genişliği 8,3 m olup, antik beton ve molozdan *opus caementicium* işçiliğinde inşa edilmiş ve dış yüzeyi kesme bloklar ile kaplanmıştır (Campbell, 1936: 1 - 10; Pamir, 2014: 118 - 119).

Yapı, kronik yazarı Johannes Malalas' ın bildirdiğine göre Tarsus Valisi Quintus Marcius Rex tarafından MS 67 ' de Roma geleneklerine bağlı kalınarak inşa edilmiştir (Pamir, 2014: 118 - 119). Hipodrom olarak adlandırılmasının yanı sıra Roma döneminde Circus olarak adlandırılmıştır.

Campbell'in yaptığı kazılar 1935 yılında bitirilmiş ve kazı raporlarında bahsi geçen doğu taraftaki merdivenler dışındaki kalıntılar tekrar toprak altında bırakılmıştır.

Hipodromun kalıntılarının tekrar gün yüzüne çıkarılması amacıyla ikinci dönem kazı çalışmaları, 70 yıllık suskunluğun ardından "Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları" adı altında 2011 yılında Hatay Arkeoloji Müzesi tarafından kurtarma kazısı olarak başlatılmış, 2012 yılından itibaren Bakanlar Kurulu kararlı kazıya dönüşerek sistematik kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 2011 ve 2012 yılında genel temizlik, jeofizik araştırma ve hipodrom alanında deneme sondajı yapılmıştır. 2013 yılından itibaren ise Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi adına Hatice Pamir Kazı başkanlığında iki önemli noktada Hipodrom ve Tapınak 'ta kazılar yeniden gerçekleştirilmiştir. Hipodrom ve Tapınak kazıları dışında antik kent sınırları içinde hipodrom'un yaklaşık 350 m güneydoğusunda 2013 yılında Hatay Arkeoloji Müzesi başkanlığında küçükdalyan 18 numaralı parsel CC21 Sondaj Kazısı yapılmıştır (Harita 3).

İKİNCİ BÖLÜM

2. ANTİK DÖNEMDE AYDINLATMA ARAÇLARI

Antik dönemde de günümüzde olduğu gibi gün ışığı ile aydınlatmanın yanı sıra, yapay aydınlatma yöntemleri kullanılmıştır. Kandil ateşin bulunması ile kontrol altına alınma çabasıyla, ısınma ve aydınlatma gibi ihtiyaçları karşılamak için kullanılmıştır. Antik çağda, ocak alevi en eski yapay aydınlatma, aynı zamanda bir ısınma kaynağıdır (Çokay, 2000: 1).

Antik çağda ve ilk çağlarda coğrafi koşullara göre gelişen aydınlatma araçları, genel anlamda yanıcı sıvılardan ve bu sıvıları içine çekebilen, kolayca yanabilen doğal bitkilerin birleştirilmesi ile meydana gelir. Böylelikle ilk gelişen aydınlatma aracının meşale olduğunu bilinmekte; meşaleyi kronolojik olarak, kandil ve mum takip eder (Çokay, 2000:1). Bu çalışmada önce meşale ve mum kısa bir biçimde anlatıldıktan sonra asıl konu olan kandiller hakkında detaylı bilgi verilecektir.

2.1.Meşale

Bronz Çağ, meşale, mum ve kandilin gelişme gösterdiği ilk dönemdir. Meşale, kullanımı Ön Asya uygarlıklarından Mısır ve Assur'da kullanılmış; bu dönemlerde genellikle meşale, saz ve asma dallarının reçine veya katrana batırılması ile yapılmıştır. Antik kaynaklarda adı geçen meşalelerin isimleri ve kullanım biçimlerine göre değişmekteydi. Aydınlatma araçları deneme yanılma yolu veya ihtiyaçtan kaynaklı ortaya çıkmıştır. Bu araçların en basit olanı meşaledir (Çokay, 2000: 1).

Kazıklar üzerinde, kuru tahta parçalarının yanması ile beslenen meşaleler “Lampteres” dir (Çokay, 2000: 2; Guhl-Konner, 1991, 158). Saz demetlerinin yağa batırılıp, bağlanmasıyla meydana gelen meşalelere Helane” ya da “Detai” adı verilir (Çokay,2000:2; Athen,1957:700-701). Kuru asma kabuklarından yapılan meşalelerine verilen ad “Lophnis”dir (Çokay, 2000: 4; Athen, 1957: 700-701). “Phanos” ise balmumu ya da yağ sürülmüş parçaların metal bir kap içine konulup, bununda bir tür tabağın içine konulmasıyla eriyerek akan yağlar ve yanmış artıklar bu tabağa birikerek meydana gelen bir meşale tipidir (Çokay, 2000: 4; Athen, 1957:

700-701). Aydınlatma aracı olarak meşalelerden sonra kullanılan bir diğer aydınlatma aracı mum olmuştur.

2.2.Mum

Mumun varlığı ve kullanımı ile ilgili yunan dünyası da kesin bir bilgi edinilmemiştir. Fakat Mısır'da, İtalya'da Etrüsklerde mum kullanıldığını duvar resimleri ve yazıtlardan öğrenmekteyiz. Özellikle Mısır'da, İtalya'da Etrüsklerde mumun kullanıldığına dair bilgiler vardır. Mum için yazıtlarda farklı adlardan bahsedilir. Bu da kullanıldığı malzemenin farklılığından kaynaklanır (Çokay, 2000: 6). Candela, Latince kelime olup Antik çağ mumu, olarak bilinen mum tipi üstüğü fitili ile saz selülozu, papirüs ya da diğer bitki liflerinin içyağı, zift ya da balmumuna batırılmasıyla elde edilir. "Candela Sebace" fitilin sülfürle karıştırılarak, balmumu ya da içyağına batırılmasıyla oluşturulan mum tipine denir. "Candela Sebacea" içyağından yapılan mum tipine; "Candela Cerea, Cereus" ise balmumundan yapılan mum tipine denir (Çokay, 2000: 6-7).

2.3.Kandil ve Tarihsel Süreci

Kazılarda sık sık karşılaştığımız Antik çağ' da en sık kullanılan ve pişmiş toprak grubu oluşturan kandil Grekçe "Lykhnos" Latince "Lychnus" ve "Lucerna" olarak tanımlanmıştır (Çokay, 2006: 7). İçine yağ doldurularak, fitil yardımıyla yakılan aydınlatma aracına kandil denir. Kandil Antik çağda en çok kullanılan aydınlatma araçlarından bir tanesidir. En erken örnekleri taştan veya deniz kabuğundan yapılarak kullanılmıştır.

Erken Paleolitik Çağ'a kadar kandil kullanımı bilinmektedir (Bailey, 1963: 17; Çokay, 2000: 8). Bu dönem kandiller taştan yapılmakta ve deniz kabukları da MÖ. 8000-6000'lerde kandil olarak kullanılmıştır. Sümerler döneminde Mezopotamya'da kandil kullanılmıştır. Ördek şeklinde kandiller Ur mezarlarında ve Babil kabartmalarında özel masalar üzerinde betimlenerek gösterilmiştir (Çokay, 2000: 9; Kinal, 1960: 155).

Hititler de aydınlatma aracı olarak kandillerin kullanılmış olması ile ilgili arkeolojik bilgiye dair bir veri yoktur. Ancak Hititçe "DUG-sasanna" sözcüğünün kandil kelimesini karşıladığı düşünülmüştür. Üzüm salkımı şeklinde asılarak kullandıkları bilinen kapları Kültepe, Acemhöyük ve Alişar'da bulunmuştur. Bu

kapların Karahöyük kökenli benzerlerinde yanık izlerinin olması bu kapların bir çeşit kandil olduğu ön görülmüştür (Çokay, 2000: 9; Kinal, 1960: 156).

Ege coğrafyasına baktığımız zaman Girit'te, Mısır etkisi ile yapıldığı ön görülen taştan yapılmış kandillerin, pişmiş toprak kandillerden daha yaygın olarak kullanıldığı bilinir. Myken kültüründe pişmiş toprak kandiller az sayıda bulunmuştur. Ancak taş kandil örneklerine rastlanılmamıştır. Bu durum onların aydınlatma için meşale kullandıklarını düşündürmüştür (Çokay, 2000: 10).

Son Tunç Çağda Yunanistan'da Myken saraylarının yıkılmasından sonra çanak şeklinde kandiller ortaya çıkar. Bu kandillerin İlk Tunç Çağ'da Mezopotamya'da ilk kez kullandıkları düşünülmektedir (Kassab-Tezgör ve Sezer, 1995: 27). İlk Atina kandilleri çanak formunda olup M.Ö. VII yy. 'a tarihlenmektedir. Bunlar sığ bir tabak formunda ve tabak kenarının uç kısmı fitilin düzgün durması için, el ile şekillendirmek suretiyle öne doğru çıkıntı yapmaktadır (Bailey, 1963: 17).

Erken dönemlerden beri pişmiş toprak kandiller elle biçimlendirilmişlerdir. Çömlekçi çarkının keşfi ile beraber çark yapımı kandiller ortaya çıkmış ve M.Ö. IV yy. dan dan sonra, çark yapımı kandiller yaygın olarak kullanılır. Atina, Korinth ve Batı Anadolu'da Arkaik dönemde yeni tipler ortaya çıkar. Bu tipler köprü burunlu ve boru askı delikli olarak adlandırılır. Çömlek ustaları çanak kandillerin taşınması konusundaki zorluklardan ötürü kandilin gövdesini çukurlaştırıp üst kısmını kapalı olarak yapmışlardır (Çokay, 2000: 10). Kalıp yapımı kandillerin üretimi MÖ III. yüzyıldan sonra yaygınlaşır. Ephesos ve Knidos bu dönemin önemli kandil üretim merkezleri arasındadır (Howland, 1958: 45-53). İtalyada MÖ I. yüzyıllarda yeni tipler üreilmeye başlanır. Bu kandillerin köşeli burunlu ve yuvarlak burunlu olup burun üzeri ve yanlarında völütler yer alır. Kimi kandiller ise iki veya daha fazla burunlu olarak yapılmıştır. Bezeme çeşidi artar ve kandil üzerinde kabartma motifler yapılmaya başlanır. Belirleyici bir diğer özellik kulpların üzerinde sıklıkla üçgen kimi zaman ise hilal ve yaprak formu kabartma şeklinde eklentili bir parça bulunmaktadır (Çokay, 2000: 11).

M.S. I. yüzyıl ortalarına doğru yeni formlar yaygınlaşır. Küresel ve yayvan gövdeli bu yeni formlar oldukça ilgi görmüştür. Bu tip örnekler Heraculaneumda çok sayıda bulunmuştur. Bunların birçoğu çömlekçisinin imzasını taşımaktadır. Bu tip

kandiller Küçük Asya'da, Mısır, Kıbrıs ve Tarsus'ta MS I. ve II. Yüzyılda ve Kuzey Afrika'da MS II. ve III. yüzyılda da görülmeye başlar (Çokay, 2000: 11).

Kuzey İtalyada M.S. I. yüzyıl ortalarında özellikle bronz kandil örneklerin kopyaları üretilmeye başlamıştır (Perlzweig,1961:4). Bu kandillere “Fabrikasyon Kandiller” adı verilir. Zamanla bu kandil tiplerinde bozulmalar olmuştur (Bailey, 1963: 19-20). İtalya'da M.S III. Yüzyıldan sonra kandil yapımı ve üretiminde azalma olmuştur. Bunun sebebi ise yağın lüks ve pahalı bir malzeme olmasından kaynaklanır. İtalya'da kandil üretimi azalmış olmasının yanı sıra Yunanistan, Küçük Asya ve Kuzey Afrikada üretimin olduğu bilinir (Çokay, 2000: 11-12)

Mısır'da M.S. III- IV. Yüzyılda kurbağa formu kandiller üretilir. Bu kandillerin discus kısımlarında kurbağa betimi olduğu için bu şekilde adlandırılır. Yanı sıra palmiye ve palmiye yaprakları rozet şeklinde motifler de kullanılmıştır. M.S. IV. Yüzyıldan sonra ortaya çıkan ve özellikle Afrika kandilleri üzerinde M.S. V. ve VI. yüzyılda yoğun olarak Hrtistiyenlik sembolleri olan haçlar monogramlar tasvir edilir. Bu tip kandiller Kuzey Afrika ve Yunanistan'da ortaya çıkmaya başlar. MS V. Yüzyılda Batı Anadolu'da önemli bir kısmı Ephesos olmak üzere Smyrna, Milletos ve Sardes'te üretilmiş kaliteli kandiller önemli kandil tiplerini oluşturur (Çokay, 2000: 12-13) , (Çizim 1).

2.4. Kandilin Bölümleri

Kandiller iki ana kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölüm, yağın konduğu ana çanak kısmıdır. İkinci bölüm fitilin konduğu emzik kısmıdır. Bu iki ana bölüm kandillerin genelinde var olan ve değişmez bölümlerdir. Zaman içinde eklenen diğer bölümler kandilin gelişim sürecini belirlemede ve estetik kaygıdan dolayı ortaya çıkmıştır. Kandilin başlıca bölümleri şunlardır (Çokay, 2000: 12-13; Walters, 1914: 19) (Çizim 2).

a- Yağ haznesi (İfundibulum-İfindibulum)

b- Fitilin konulduğu ve yakıldığı burun (Rostrum, Nasus, Myxus) ikiburunlular (Bilychnis), çok burunlular (Polymyxus)

c- Bezemeli veya bezemesiz ayna (Discus)

d-Discusu çevreleyen bezemeli veya bezemesiz bölüm omuz (Margo)

e- Kandili tutmaya veya taşımaya yarayan kısım kulp-tutamak (Ansa, Manubrium)

f- Kandilin yere oturmasını sağlayan taban-kaide-dip

2.5.Kandilin Kullanım Alanları

Antik dönemde, bugünkünden farklı olarak gün ışığından daha fazla faydalanılmıştır. Toplumun ekonomik durumu ile kandil kullanımı paralellik göstermiştir. Alt tabaka ve orta tabaka halk pişmiş toprak çark yapımı kandilleri ve kalıp yapımı kandilleri kullanırken, üst tabakayı oluşturan zengin sınıf ise kaliteli ve iyi işçilikle yapılmış metal kandilleri aydınlatmada kullanmışlardır. Kandiller sadece aydınlatma amaçlı kullanılmayıp, birine hediye etmek amaçlı özellikle ölü hediyesi olarak veya tapınak hediyesi olarak kullanılmışlardır. Anlaşıldığı üzere insanlar ihtiyaç duydukları her alanda kandil kullanmışlardır (Bailey, 1972: 11). Kandilin başlıca kullanım alanları şu şekildedir:

a- Cadde, sokak, dükkânların ve evlerin aydınlatılmasında; Antik dönemde ticaretin yapıldığı alanlarda geceleri kandil kullanılıyordu. İtalya’da Pompei kentinde caddeye bakan bir evin yanında niş içinde kandil bulunmuştur(Radt,1986: 42-43; Çokay, 2000: 24). Ephesos Arkadian Caddesi’nde bulunan MS IV. yüzyıla tarihlenen bir yazıtta, yaklaşık 600 m olan portikonun sağlı sollu elli kandil ile aydınlatıldığından söz edilir (Radt, 1986: 42-43; Çokay, 2000: 24). Özellikle caddelerin aydınlatılmasındaki husus tüccarların gece açık tuttıkları dükkânlarında mallarını sergileyip müşterini ilgisini çekmek için kullanmışlardır. Pompei’de tezgâh ve kapıların üst kısımlarına konulan bu kandiller, çok sayıda miktarda ele geçmiştir (Çokay, 2000: 24). Ayrıca Aleksandria ve Antiokheia’da M.S. 350’lerde caddelerde evlerin girişleri üzeri ve dükkân girişlerinde çok sayıda kandille aydınlatıldığı söylenmektedir (Çokay 2000: 24).

b- Maden yataklarındaki tünel ve galerilerde; doğal olarak maden çıkarmak için ışığa ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle ocağın galeri ve tünellerin duvarlarına yapılan nişlerin içine kandil yerleştirilerek ışıklandırma yapılmıştır. Bununla birlikte maden işçilerinin alınlarına kandil bağladıklarından söz edilmektedir (Bailey, 1972: 11; Çokay, 2000: 25).

c- Kutsal alanlar ve Tapınakların aydınlanmasında ve sunu veya adak eşyası olarak; kutsal alanlarda birden fazla burunlu kandillerin kullanıldığı bilinmektedir. Dikkat çekici bir örnek olarak Kaunos Kutsal Alanında bulunmuş olan kandillerin çoğunluğu bir çukur içerisinde ele geçmiş ve çok burunludurlar. Çukura

gömülmelerindeki sebep ise getirilen adakların sayısında artış olunca yer bulunamamıştır. Bu adaklar kutsal sayıldıkları için tapınak etrafında bir çukura gömülmüştür (Bailey, 1972: 11; Çokay, 2000: 25; Kınal, 1960: 154).

d- Hamam yapılarının aydınlatılması; bir çok kamusal yapıda olduğu gibi hamamlarda yapay aydınlatma kullanılmıştır. Özellikle MS III. Yüzyılda hamamların geceleri açık olduğu bilinmektedir. Alexander Severus'un bir hamama yağ hediye ettiği bilinmektedir (Held, 1990: 59; Çokay, 2000: 25). Bir başka örnek ise, Pompei'deki Forum Hamamında yaklaşık bin adet kandil bulunduğu bilinmektedir. Hamamın portiko tavanında, nişlerinde ve pencere altlarında görülen is izleri, kandil kullanımını işaret etmektedir (Forbes, 1958: 166; Çokay, 2000: 25).

e- Konutların yatak odalarında ve eğlence mekanlarında; yatak odalarında kandilin kullanıldığı bilinmekte ancak ateşin tehlikesi düşünüldüğünde yaygın olarak kullanılmadığı görülmektedir. Symposionların (misafirler ile birlikte akşam yemeği davetleri) gece yapılmasından dolayı mekânın aydınlatılmasında kandillerin kullanılmıştır (Çokay, 1996: 21-22).

f. Ölü hediyesi olarak mezarlarda; kandiller Antikçağda ölümden sonraki hayatın olduğuna inanıldığı için aydınlatma amacıyla ölü hediyesi olarak mezarlarda kullanılmıştır. Çoğu zaman tam ve konteks olarak ele geçirilen kandiller, buldukları mezarların tarihlendirilmelerine önemli ölçüde rol oynamışlardır (Tuluk, 1996: 9; Çokay: 2000: 26).

g- Çocuklara isim vermede ve yeni yıl hediyesi olarak; Kandiller yeni doğan bir bebeğe isim vermek amacıyla kullanılmıştır. Bebeğe verilmek istenen isimler kandiller üzerine yazılır ve kandil yakılırdı. Böylelikle hangi kandil uzun yanarsa o kandil üzerindeki isim bebeğe verildi. Ayrıca Romalılarda, insanların sevdiklerine yeni yıl armağanı olarak vermesi önemli bir gelenektir. Bu kandiller üzerinde yeni yıl için iyi dilekler yazardı (Çokay, 1996: 23; Çokay, 2000: 25).

2.6. Kandil Yapım Teknikleri

Kazılarda bulunan önemli buluntu grubu olan pişmiş toprak kandiller çok sayıda bulunur. Pişmiş toprak kandillerin yanı sıra, bronz, cam, taş, altın gibi malzemedeki yapılan kandillerde kullanılmıştır.

Pişmiş toprak kandillerin yapımında üç farklı teknik kullanılarak kandil üretimi gerçekleştirilmiştir. Pişmiş toprak kandiller elle kandil yapımı, çark ile kandil yapımı ve kalıp ile kandil yapımı kullanılarak üretilmiştir.

2.6.1.El ile Kandil Yapımı

En eski teknik olarak el yapımı kandiller bilinir. Estetik kaygı gözetmeksizin sadece ihtiyaç sonucu kullanıma yönelik üretilen kandillerdir. Bu kandiller genelde el ile şekillendirilen çanak formunda olan burnu öne doğru el ile büzülerek şekillendirilmiş tiptedir. Bazen kaba ve özensiz şekildedirler (Çokay, 2000: 13). El yapımı bu kandillerin en erken örneklerinin ilk Tunç Çağı'nda (MÖ 3000-2700) Mezopotamya'da ortaya çıktığı bilinmektedir (Kassab Tezgör ve Sezer, 1995: 27). Çanak biçimli bu tip kandillerde fitil yağ içerisinde yüzdüğü için aydınlanma sırasında pek kullanışlı olmamıştır (Barın,1995,12).

2.6.2.Çark ile Kandil Yapımı

Çömlekçi çarkının keşfi ile birlikte çark yapımı kandillerin üretimi başlar. Özellikle MÖ VI. yüzyıl'dan sonra çark yapımı kandil yaygın olarak kullanılır. Seramik çarkının kullanılmasından sonra pişmiş toprak kandillerim tipinde gelişmeler ve değişmeler görülür. Kandillerin en örneklerinde discus bölümü açık bırakılırken zamanla bu düşünce değişerek açık olan discus kapalı bir şekilde yapılmaya başlanır (Walters, 1914: 19). Gövde ve yağ haznesinin zamanla değişerek kapalı yapılması özellikle kullanımda kolaylık yaratmıştır. Böylelikle yağın dökülmesi önlenmiş ayrıca yağın fareler tarafından yenilmesi engellenmiştir (Bailey, 1972: 9)

Bir kandilin çarkta yapıldığını, kaidenin altında ve gövdesinin çarktan alınırken, bir ip ve tel aracılığı ile kesilmesinden oluşan izlerden anlaşılır. Çarkla kandil üretimde, kandilin gövdesi çarkta şekillendirildikten sonra burun ve kulp kısmı sonradan eklenerek tamamlanıyordu. Burun yapımı iki farklı şekilde yapılıyordu. Birincisi kandilin gövdesine bir delik açılır ve tek tarafı açık boru biçimli burun buraya eklenir. Diğer yöntem ise, burun olacak kil doğrudan gövdeye eklenerek bir ve metal bir çubuk aracılığıyla fitil deliği ve gövde aynı anda delinerek şekillendirilirdi (Çokay, 2000: 13; Çokay,1996; 13)

Çark yapımı kandiller genellikle derin ve sade olarak yapılmıştır. Kabartmalı örnekler ise baskı tekniği kullanılarak yapılmıştır. MÖ VI. - III. yy.lar arasında yapılan çark yapımı kandillerin bir kısmının kaidesinde kandil ustasının imzası olduğu bilinmektedir (Walters, 1914: 19).

2.6.3.Kalıp ile Kandil Yapımı

MÖ II. yy'da çark yapımından kalıp yapımına geçiş başlamış, bununla birlikte figürlü sahneler ortaya çıkmıştır (Walters, 1905: 406).

Kandil üretiminde kullanılan kalıbın iki çeşidi olup Patris ve Matris olarak adlandırılır. Model olarak tanımlanan kalıp, tam bir kandil formunda, tek parça ve pozitif olarak hazırlanır, sertleşinceye kadar pişirilir ve çok sayıda matris çıkarmak için üretilen ve kullanılan kalıba Patris adı verilir (Bailey, 1975: 13; Bailey, 1972: 13; Güngör Alper, 2018: 77) (Çizim 3). Matris ise kandilin alt ve üst kısımlarını oluşturacak şekilde negatif olarak hazırlanmış, pişmiş toprak veya alçıdan yapılmış bir kalıp türüdür (Çokay, 2000: 14; Güngör Alper, 2018: 77) (Çizim 4).

Kalıp ile kandil yapımında iki farklı yöntem kullanılmıştır. İlk yöntem kil ıslakken alt ve üst olacak şekilde matrislere elle yayıldıktan sonra bu iki parça birleştirilip kurumaya bırakılırdı. Kil yeterince kuruduktan sonra kandil kalıptan çıkarılıp, varsa fazlalık ve eksiklikler tahta bir alet ile düzeltilirdi. Kandilde olması gerekli delikler açılırdı; bunlar yağ deliği, fitil deliği, havalandırma deliği ile askı veya kulp deliği olarak sıralanabilir. Eğer kalıpta kulp/tutamak gibi kısımlar yer almıyorsa, kulbun ekleneceği kısım pürüzlü hale getirildikten sonra kulp veya tutamak sonradan eklenirdi (Çokay, 2000: 14; Güngör Alper, 2018: 77) , (Çizim 5).

Kalıpla kandil yapımında uygulanan ikinci yöntem ise iki ayrı kalıp içinde şekillendirilen kil, tamamen kuruduktan sonra kalıplardan alınır. Yapılması gereken delikler açıldıktan sonra iki yarım parça birleştirilir. Kalıpla kandil üretimi bir endüstri haline geldikten sonra atölyelerde çok sayıda kalıba ihtiyaç duyulmuş ve kil kalıplarının yanı sıra alçı kalıpları üretilmiştir. Fakat alçıdan yapılmış kalıplar dayanıklı olmadığından gümümüze az sayıda ulaşmıştır (Radt, 1986: 47; Çokay, 2000: 15; Güngör Alper, 2018: 78).

Kalıpla kandil üretiminde kimi zaman aynı kalıp birkaç kez kullanılmıştır. Korinth'li kandil üreticileri, talep gören ve çok beğenilen kandillerin orijinalinden de kalıp örneği alıp, bu kandilleri patris gibi kullanarak, yeni kandiller üretmişlerdir.

Bu uygulama geç dönemlerde de uygulanmıştır. Örneğın, alt kalıpta Hristiyanlık sembolleri yapılmış kandilin üstünde Arap harfleri görölmüştür (Day, 1942: 80; Çokay, 2000: 15).

Kandillerin üzerinde bulunan boya ve sır izleri, sır veya boyaya daldırma tekniğı, fırça ile boyama ve elle sürme gibi tekniklerle boyandıkları ve sırlandıkları görölür. Kimi kandillerin üzerinde görölen parmak izleri bunu destekler (Çokay, 2000: 15; Güngör Alper, 2018: 77).

Erken örenklerde yüzey son derece ince, metalik ve kaliteli sırlarla sırlama işlemleri yapılırken Roma İmparatorluk Dönemi'ne doğru seri üretimin etkisiyle sırlama kalitesi düşmüştür. Hellenistik Dönem kandilleri, batırma veya sallama tekniğı ile sırlama işlemleri yapılırken Roma İmparatorluk Dönemi'nde ise bu işlemin malzeme kaybına yol açtığı düşünölerek ve sır fırçayla sürölerek sırlanmıştır. Sır işlemleri yapılan kandiller daha sonra fırınlanırdı (Radt, 1986: 48). Fırınlama işleminde normal seramik fırınları kullanıldığı gibi, sadece kandillerin fırınlandığı fırınlarda mevcuttur (Çokay, 2000: 15).

Sözöl edilen her iki fırında, biri altta kandillerin yerleştireildiğı, diğeri üstte, baca işlevli iki açıklık bulunmaktadır. Fırınlama işleminde birbirine yapışmış halde bulunmuş kandillerin fırınlara nasıl istiflendikleri anlaşılmaktadır (Radt, 1986: 50).

Roma döneminde pişmiş topraktan yapılan kandillerin yanı sıra madeni kandiller de üretilmiştir. Bu kandiller çoğunlukla bronz ve demirdendir. Metal kandiller dayanıklı olmaları ve üretimlerindeki zorluk nedeniyle zenginlere ve uzun süreli kullanıma yönelik yapılmışlardır. Metal kandiller dönemlerinin pişmiş toprak kandillerin taklitleri olduklarından hem form hemde tarihlenmeleri pişmiş toprak kandillerde paraleldir. Örneğın; volütlü burunlu olanların M.S.1.yy da ortaya çıkması, uzun burunlu ve yüksek ayaklı olan bu ağır kandillerin dengede durması için genellikle hilal biçimli kıvrık dallı süslerin kulba eklendiğı bilinmektedir. Bizans Döneminde ise, form aynı olup, kulp üzerinde Hristiyanlıkla ilgili semboller vardır (Çokay, 2000: 17).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.ANTAKYA HİPODROM VE ÇEVRESİ KAZISINDA ELE GEÇEN PIŞMIŞ TOPRAK KANDİLLERİN TİPOLOJİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazılarında ve bu kazı kapsamında CC21 Sondaj kazısında ele geçen pişmiş toprak kandillerden 52 âdeti tüm ve tüme yakın olup 12 âdeti ise parçalar halindedir. Sözü edilen kandil ve kandil parçaları 7 tipe ayrılmıştır (Resim1). Kandil parçaları ise tanımlanan örnekleri tipler içinde değerlendirilmiştir. I.Tip kandillerden başlayarak en erken tiplerden en geç tiplere göre sınıflandırılarak tarihlendirilmiştir.

3.1. I. Tip Kandiller (Kat. No.1-37)

I.Tip olarak adlandırılan kandiller tezin sayıca büyük kısmını oluşturmaktadır. 37 adet olan I. Tip kandiller form olarak hepsi aynı formdadır. Ayırt edici özelliği belirleyen ise bezeme özellikleridir. Buna göre discus üzerindeki bezemeye göre 3'e ayrılmaktadır. Discusu bitkisel bezemeliler, discusu geometrik bezemeliler ve discusu bezemesiz olanlar olarak ayrılmıştır.

Discusu bitkisel bezemeli olan kandiller 11 adet ve katalog 1-11'i, discusu geometrik bezemeli olan kandiller 22 adet ve katalog 11-33' ü, discusu bezemesiz olan kandiller 4 adet ve katalog 34-37'i kapsamaktadır.

Sözü edilen her üç bezemeli kandil form olarak yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit bezemeye veya örgü bezeme vardır. Burnun üst kısmında völüt bezeme bulunmaktadır. Kaide altında uçları sivrileştirilmiş ve 8 ile 12 yaprak arasında değişen çiçek rozet bulunmaktadır. Kandilin burun ve kulp alt kısmında çizgisel bir bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme vardır.

Ayırt edici özellik bezemelerindedir. I.Tipin büyük çoğunluğunu geometrik bezemeli grup oluşturmaktadır. Bu geometrik bezeme ise 12 ile 8 adet arasında değişen şua bezemesidir (Kat. No. 1-11). Bu bezeme radyal şua olarak adlandırmıştır (Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 151).

I. tipin ikinci grubu ise discussu bitkisel bezemeli gruptur. Discussun iki yanında çelenk şeklinde uçları sivrileştirilmiş 14 adet yapraktan oluşan bitkisel bezemeler mevcuttur (Kat. No. 12-33). Bu bezemenin mersin yaprağı olduğu ve Antiokheia 'da kullanılan yöresel bir bezeme olduğu bilinmektedir (Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 151).

I. tipin üçüncü grubu ise discussu bezemesiz olarak yapılmış kandillerden oluşmaktadır. Form ve hamur rengi ve katkısı olarak diğer iki tip ile aynı biçimdedir (Kat. No. 34-37) .

Bu kandil tipi içinde incelediğimiz bütün örnekler kalıp yapımıdır. Dış yüzeyi hamur renginde sulandırılmış kil astarlıdır. Hamur katkısı olarak, kireç, mika ve kireç katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Kaliteli hamurludur. Hamur renginde ağırlıklı olarak 7,5 YR 8/6, 7,5 YR 8/6 kırmızımsı sarı, 7,5 YR 8/4, .5 YR 8/3 pembe, rengindedir. Astar rengi ise, genellikle hamur rengindedir.

Bu tip kandillerin benzerleri, Waage'nin Antiokheia kandillerini yayınladığı yayınlarda bu tip kandiller Hellenistik dönem grup olarak adlandırılmış ve V. Grup içerisinde yer almaktadır. Tip olarak aynı formdadırlar. Yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Discuss üzerindeki uçları sivrileştirilmiş yaprak motifli bezemeler aynı biçimde yapılmıştır (Waage, 1934: 60-61; Waage, 1941: 62). Waage bu kandillere Loeschcke'nin Lampen aus Vindonissa'sına sıkça atıfta bulunulur. Loeschcke'nin Vindonissa olarak adlandırdığı gruba oldukça bezemektedir. Hem tipolojik hemde bezeme özellikleri olarak aynı özelliklere sahiptir (Loeschcke, 1919:462). Antiokheia'ya yakın bir bölge Kilikya'da Tarsus Gözlükule kazılarında bu kandilin örnekleri bulunmaktadır. Goldman, Tarsus Gözlükule kandillerinde bu tip kandilleri MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihler (Goldman, 1950: 84-135). Broneer'in Korinth kazılarında ele geçmiş kandilleri yayınladığı 1930 yılı Terracotta Lamps, Corinth Vol. IV, Part. II yayında bu kandillerin benzeri yer almakta ve yine Broneer tarafından Hellenistik grup olarak değerlendirilmiştir. Kassab - Tezgör ve Sezer, bu tip kandilleri Ephesos kandilleri grubuna dâhil edilebileceğini söylemektedir. Ephesos kandillerinde sıkça kullanılan sarmaşık çelengi ve mersin yaprakları bezeme açısından benzemektedir. Tipolojik olarak ise üzeri kuvetli ve burun ucuna bir kanalla bağlanan Ephesos kandillerine bu özellikler bağlamında benzerlik gösterir (Kassab - Tezgör ve Sezer, 1995: 151).

Kassab- Tezgör ve Sezer bu kandilleri bezemelerine göre, radyal şua, mersin yapraklı ve sarmaşık çelengi olarak 3' e ayırmıştır. Yuvarlak halka kaide her üçünde yer aldığını belirtir. Yine gövdelerinin benzer olduğunu ve kulp üzerinde örgü motifinin her üçünde yer aldığını bunun dışında kulp üzerinde farklı bezemelerin olduğunu söylemiştir. Bu üç tip kandile Tarsus ve Antiokheia'da çok sayıda bulunduğunu belirtmiştir. Suriyenin diğer antik yerleşmelerinde bu üç bezemeye sahip kandillerin olduğunu belirtir (Kassab - Tezgör ve Sezer, 1995: 151). Radyal şua bezemeli Hama'da (Papanicolaou - Christensen, 1986: 38) , Sarmaşık çelenklilere Suriye'de ve Mersin yapraklı olanlar ise Dura-Europos'ta (Baur, 1947: 8) görülmektedir. Baur'göre MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenir.

Bu üç tip kandilin Anadolu ve Suriye dışında görüldüğü yerler ise, radyal şua bezemeli Kıbrıs, Knidos ve Rhodos' ta, sarmaşık çelenkliler ise Filistin, Mısır ve Vindonisa'da bulunmuştur. Tarsus ve Filistin örneklerinin yayını yapılmış ve Anadolu menşeli oldukları söylenmiştir. Mersin yapraklı bezemeli ise Wagge tarafından Antiokheia orjinli oldukları söylenmiştir. Bu döneme ait kandiller üzerinde Suriyenin önemli bir merkez olduğu ve yine bununla birlikte Antiokheia'nın önemli bir üretim atölyesi olduğu bilinmektedir (Kassab - Tezgör ve Sezer, 1995: 151).

Bu tip kandiller MÖ II. – I. yüzyıla tarihlenirler. Ancak mersin yapraklı bezemeli, MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam etmiştir (Kassab - Tezgör ve Sezer, 1995: 151).

3.2. II. Tip Kandiller (Kat. No.38-41)

II. Tip olarak adlandırılan kandiller 4 adetten oluşmaktadır. II. Tip kandiller form olarak yuvarlak disk şeklinde formlu, yuvarlak halka kaideli, küresel basık gövdeli, öne doğru uzayan yuvarlak burunlu, burun üzerinde völüt bezemeli, dikey halka kulplu veya kulpsuzdur.

Bu kandil tipi içinde incelediğimiz bütün örnekler kalıp yapımı olup, hepsinin ortak yanı hamur ve astar renkleridir. Hamur, genel olarak, iyi pişmiş, sert, yoğun ve ince taneciklidir. Az miktarda gümüş renkli mika, orta ya da az yoğunlukta kireç katkı içerdiği gözlenmiştir. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmışlardır.

Hamur rengi genelde, 10 YR 8/2, 10 YR 8/3, 10 YR 8/4 açık kahverenginde, 2,5 YR 8/2 pembemsi beyaz, 2,5 YR 8/3, 2,5 YR 8/4 pembe, renklerindedir. Dış

yüzeydeki astar ise 5 YR 2.5/1 ile 7,5 YR 2.5/1 siyah ve 5YR 2,5 /2, 7,5 YR 2.5/2 ile 7,5 YR 2.5/3 koyu kahverengindedir.

Ayırt edici özelliği belirleyen ise bezeme özellikleridir. Buna göre discus üzerindeki bezemeye göre, hayvan betimli, erotik sahneli, geometrik bezemeli olarak değerlendirilmiştir.

Discusunda hayvan betimli olan kandil (Kat. No. 38), omuz ve discusu ayıran iki adet yivden sonra merkezde tek başına duran horoz betimlenmiştir. Dışa çıkık burunun üzeri volütler ile süslenmiştir. Kaide altında ise iç içe geçmiş iki adet daire şeklinde yiv ile süslenmiştir. Waage bu tip kandilleri Erken Roma dönemine tarihlendirmiştir.

Antioch on the Orontes Vol. III. 'de "Lamps" bölümünde figür 87-3 olarak adlandırılan kandile tipolojik olarak bezemektedir. Özellikle discus ortasında ikonografi olarak tek başına duran hayvan figürleri sıkça kullanılmıştır. Bu bağlamda (Kat. No. 38) olan horoz betimli kandil bu ikonografideki kandillere benzemektedir (Waage, 1941: 69-70).

Bronner'in Istmia kandillerini yayınladığı katalogta 57 Type XXIII-XXIV-figür 2387 olarak adlandırılan kandil ile tipolojik olarak benzerlik gösterir (Bronner, 1977: 57).

Deneauve'in Kartaca kandillerini yayınladığı katalogta ise Type VIIA, figür 733 olarak adlandırılan kandil ile kulpsuz olması disk şeklinde gövdeli olması ve yine discus merkezinde yer alan kuş figürü bezemektedir.

Bailey'in British Müzesi III. Cilt katalogunda Q2283 tipli kandile disk şeklinde gövdesi, kulpsuz oluşu ve merkezdeki kuş figürü ile benzemektedir. Ancak Bailey' in katalogunda ki kandilin burnu çapa biçimli olup Ephesos tipi kandil örneğidir. Bu sebeple farklılık gösterirler (Bailey,1988: 60).

Discusunda erotik sahneli olan kandil (Kat. No. 39) ise, Omuz ve discusu ayıran iki adet yiv ve yiv üstünde ve yivi çevreleyen iç içe geçmiş yarım dairelerden oluşan bezeme (yumurta dizisi) ile süslenmiştir. Discus üzerinde dizleri üzerine çökmüş ve çıplak bir kadın figürü görülmektedir. Karşısındaki figür gözükmemektedir. Çünkü parça halinde ele geçmiştir. Özellikle Roma dönemi kandillerinde erotik sahneli ikonografiye sıkça rastlanır. Kandiller yatak odalarında hem aydınlatma olarak kullanılmış, hem de kişilerin estetik kaygıları ile birlikte cinsel yaşamlarının bir parçası olmuştur.

Deneauve'in Kartaca kandillerini yayınladığı katalogta ise Type VIIA, figür 767-774 olarak adlandırılan kandil ile tipolojik olarak benzerliğin dışında omuzda yer alan iki adet yiv ve yiv üstünde ve yivi çevreleyen iç içe geçmiş yarım dairelerden oluşan bezeme (yumurta dizisi) benzerlik gösterir. Ancak Deneauve Type VIIA, figür 767-774 kandillerinde merkezde hayvan figürleri yer almaktadır. Bu bağlamda ise Deneauve Type VIIA, figür 767-774 (Kat. No. 38) horoz betimli kandile benzemektedir (Deneauve, 1969:175-176). Bussi ere ve Lindros Wohl 'a g ore iki tip olarak tanımlanmıştır. Bailey B grup ii ve Loeschcke IV tip olarak adlandırılan grup erotik sahneli ikonografi olarak benzemekte ve buna g ore Trainaus d onemine tarihlendiği belirtilmiştir (Bussi ere ve Lindros Wohl, 2018:128-129).

II. Tip içerisinde Kat. No. 40 olarak adlandırılan kandil parçası erotik sahneli kandil parçasına (Kat. No. 39) tip olarak benzemektedir. Ancak discus üzeri kırık olduğundan üzerinde bir bezeme olup olmadığı anlaşlamaktadır. Kandil parçasına ait tipolojik benzer  rnekler Broneer, Type XXV ve Deneauve, Type VIIA olarak adlandırılmıştır.

II. Tip içerisinde Kat. No. 41 olarak adlandırılan kandil parçası, omuz üzerinde bant şeklinde zigzag çizer gibi üçgen bezemeler ve bu üçgen bezemelerin içerisinde noktalar vardır. Bu geometrik bantt an sonra bitkisel yapraklardan (mersin yapraklı) oluşan bant yer alır. Bitkisel bantt an sonra ise yine üçgen bezemeli bant ile süslenmiştir. Kaide üzerinde ise yine yapraklı bir bitkisel bezeme yer alır. Bu kandil II. tip içerisinde diğer üç kandil ile form olarak benzerlik gösterir. Ancak hamur yapısı ve rengi bakımından farklılıklar içerir. Diğer üç örnekte hamur katkısı daha temizken bu kandilde katkı maddeleri daha belirgindir. Waage 'nin yaptığı gruplandırmaya göre, Roma d onemi grup X ve grup XI benzemektedir. Hem tipolojik olarak, hem kaide üzerindeki bitkisel bezemeden  t r u aynıdır. Antiokheia atölyesine ait bir kandil olduğu muhtemeldir (Waage, 1934). MS. III.- IV. Yüzyıla tarihlendirilmektedir.

Waage'ye göre, II. Tip kandiller MS I. yüzyıl'dan MS III.- IV. yüzyıla kadar kullanımları devam etmiştir.

3.3.III. Tip Kandiller (Kat. No.42-45)

III. Tip olarak adlandırılan kandiller 4 adetten oluşmaktadır. III. Tip kandiller form olarak yuvarlak disk şeklinde formlu discusca sahip, yuvarlak halka kaideli, küresel basık gövdeli, öne doğru uzayan yuvarlak burunlu, tutamak kulpludur.

Bu kandil tipi içinde incelediğimiz bütün örnekler kalıp yapılarıdır. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmışlardır. Hamur katkısı olarak, kireç, mika ve kireç katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Kaliteli hamurludur. Hamur rengi 10 R 7/6, 2.5 YR 6/6, 7.5 YR 7/6 açık kırmızı, 2.5 YR 8/4 pembe ve 7,5 YR 8/6 kırmızımsı sarı rengindedir. Astar rengi ise, 10 R 5/4 soluk kırmızı, 5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi, 7,5 YR 8/4 pembe rengindedir.

III. Tip içinde yer alan 4 adet kandilin form özellikleri aynıdır. Ancak bezeme özellikleri farklılık gösterir. Kat. No.42 olarak adlandırılan kandilin omuz kısmını kedidili motifi çevrelemektedir. Kulp üzerinde şerit şeklinde bezemeler vardır. Waage 'nin yaptığı gruplandırmaya göre, Roma dönemi grup IX ve figür 700'e birebir benzemektedir. Hem tipolojik olarak, hem kaide üzerindeki bitkisel bezemeden ötürü aynıdır. Antiokheia atölyesine ait bir kandil olduğu muhtemeldir MS. 3.- 4. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Waage, 1934: 65).

Kat. No.43 olarak adlandırılan kandilin omuz kısmını üçgen motifi içinde noktasal bezemeler bant şeklinde çevrelemektedir. Discus deliğinin çevresini yine noktasal bezemeler süslemektedir. Kat. No.44 olarak adlandırılan kandilin omuz kısmını ise üç sıra halinde noktasal bezeme ile çevrelemektedir. Her iki kandilin omuz kısmı noktasal bezemeler ile süslenmiştir. Bu iki kandilin benzerleri ise Waage 'nin yaptığı gruplandırmaya göre, Roma dönemi grup IX ile benzerlik gösterir. Discus üzerindeki noktasal bezemeler açısından yine Roma dönemi grup IX' a ait özellik olup benzerlik gösterir. Antiokheia atölyesine ait bir kandil olduğu muhtemeldir MS. 3.- 4. yüzyıla tarihlendirilmektedir (Waage, 1934: 65). Menzele göre, Batı Anadolu'da birçok yerleşimde sıkça karşımıza çıkan bir kandil tipidir. Menzel'e göre Geç Roma dönemine tarihlenmektedir (Menzel,1969: 87). Bussi ere ve Lindros Wohl' a göre 5. Yüzyıla tarihlenerek Broneer XXIX, group 3 olarak nitelendirilmiştir (Bussi ere ve Lindros Wohl, 2018: 385).

Kat. No.45 olarak adlandırılan kandilin omuz kısmını ise sarmaşık çelengi şeklinde bitkisel bezeme süslemektedir. Kaide altında bitkisel bezemeler vardır.

Ancak belirgin olmadığından ne olduğu belli değildir. Diğer üç kandille form olarak aynıdır. Benzerleri ise Waage göre Roma dönemi grup IX ve figür 814'e benzemektedir. Özellikle form olarak aynısı olup discus üzerindeki yine bitkisel bezeme ile benzerlik gösterir (Waage, 1934: 65).

3.4.IV. Tip Kandiller (Kat. No.46-48)

IV. Tip olarak adlandırılan kandiller 3 adetten oluşmaktadır. IV. Tip kandiller form olarak oval buruna doğru uzayan küresel basık gövdeli, yuvarlak halka kaideli, yuvarlak burunlu, tutamak kulpludur. Form olarak III. Tip kandillere benzerlik gösterir. Ancak III. Tip kandillere göre yuvarlak discusa sahip olmayan daha oval formdadır.

Bu kandil tipi içinde incelediğimiz bütün örnekler kalıp yapıdırlar. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmışlardır. Hamur katkısı olarak, kireç, mika ve kireç katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Kaliteli hamurludur. Hamur rengi 2,5 YR 8/4 pale yellow, 5 YR 8/4, 7,5 8/3 YR pembe ve 2,5 Y 8/3 açık kahverengindedir. Astar rengi ise, 10 YR 7/4 çok açık kahverenginde ve 10 R 5/4 soluk kırmızı rengindedir.

Kat. No. 46, 47 ve 48 olarak adlandırılan her üç kandilin formu aynıdır. Kat. No. 46 olan kandilin discusundaki bezeme belirgin değildir. Kat. No. 47 ve 48 olarak adlandırılan kandillerin discusunu çevreleyen üçgen bezemelerden oluşan geometrik motifler ile süslenmiştir.

Bu üç kandilin benzerlerini ise, Waage göre Roma dönemi grup IX ve figür 1487, 251 ve 3'e benzemektedir. Özellikle form olarak aynısı olup discus üzerindeki geometrik bezeme yerine sarmaşık çelenk benzeri bitkisel bezeme vardır. Hamur katkısı ile hamur- astar rengi bakımından benzerlik gösterir (Waage, 1934: 65). Yine Waage 'nin Antioch on the Orontes Vol. III. 'de "Lamps" bölümünde figür 80- 157- 158 olarak adlandırılan kandillere tipolojik olarak benzemektedir. Özellikle form olarak oval buruna doğru uzayan küresel basık gövdesi ve tutamak kulplar benzemektedir. Waage'ye göre IV. Tip kandiller MS 3. - 4. yüzyıla tarihlenmektedir.

Broneer'e göre Type XXVIII E olarak adlandırılmıştır. Broneer Type XXVIII E' ye kulp olarak benzemektedir. . Broneer ise Geç Roma dönemi olarak tarihlendirmiştir.

3.5.V.Tip Kandiller (Kat. No.49)

V. Tip olarak adlandırılan kandil grubu 1 adetten oluşmaktadır. Form olarak yuvarlak halka kaideli, gövdeden buruna doğru incelen bir formda, tutamak şeklinde kulpludur. Discus çevresi ikili veya üçlü noktasal motifler ile çevrilidir.

Bu tip kandil örnekleri kalıp yapımıdır. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmışlardır. Hamur katkısı olarak, kireç, mika ve kireç katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Kaliteli hamurludur. Hamur rengi 5 YR 8/ 3 pink rengindedir. Astar rengi ise, genellikle hamur rengindedir. V. Tip olarak adlandırılan Kat. No.49 olan kandilin form olarak benzerlerini inceleyecek olursak; Waage'nin Antioch on the Orontes Vol. III. 'de "Lamps" bölümünde figür 80-53.159-160 olarak adlandırılan kandiller ile tutamak şeklinde ve yukarı doğru uzayan kulp, oval gövde, öne doğru uzayan yuvarlak burun, discus ve fitil deliği boyutları benzerlik gösterir. Bunun dışında hamur rengi ve katkıları aynıdır. Waage bu kandilleri MS V. – VI. yüzyıl (Erken Bizans) dönemine tarihlemektedir (Waage, 1941: 77). Diğer benzer örnekler Tarsus Müzesinde yer almaktadır. Bu örnekler V. Tip olarak adlandırılan kandille form olarak aynı formdadır. Yine hamur rengi ve katkıları da benzerlik gösterir (Özcihan, 2018: 143-157). Yine benzer örnekler Şanlıurfa Müzesinde bulunmaktadır. Bu örnekte hem form hem hamur rengi ve katkısı olarak benzemektedir (Özgül,2012: 67). Özcihan ve Özgül bu kandilleri MS V. – VI. yüzyıl (Erken Bizans) dönemine tarihlemektedir. Görülen o ki V. Tip diye adlandırdığımız kandil Antiokheia ve Antiokheia dışında yakın bölgelerde Tarsus, Şanlıurfa, Silifke ve Anadolu dışında ise Suriye'de üretimi yapılmış olmalıdır.

3.6.VI. Tip Kandiller (Kat. No.50)

VI. Tip olarak adlandırılan kandil grubu 1 adetten oluşmaktadır. Kandil uca doğru daralan oval gövdeli, kulbu mahmuz şeklinde, yağ deliği ve fitil deliği yuvarlak formlu, alçak halka kaidelidir. Discus ve alt kısmı birbirlerinden kesen omuz kısmı vardır. Sadece bu kandilde görülen Discusu çevreleyen iki yatay bant içine yerleştirilmiş dik çizgiler halinde bezmeler vardır.

Bu tip kandil örnekleri kalıp yapımıdır. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmışlardır. Hamur katkısı olarak, kireç, mika ve kireç katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Kaliteli hamurludur. Hamur rengi 2,5 Y 7/2 açık sarı rengindedir. Astar

rengi ise, genellikle hamur rengindedir veya hamur renginin bir açık tonu ya da koyu tonu olabilir.

1932-1939 yılları Anitokheia kazılarında benzer kandil örnekleri ile hem form hem hamur rengi ve katkısı olarak benzemektedir (Waage, 1941: 77; Waage, 1934: 67). Waage'ye göre MS. V. – VI. yüzyıl (Erken Bizans) olarak tarihlendirilir. Diğer bir örnek ise Antiokheia' da kurtarma kazılarında ele geçmiş ve bu kandil MS VII. – VIII. tarihlendirilmiştir. Form olarak birebir aynı formdadır. Ancak bu kandilin hamur rengi daha sarımsı yeşil renktedir (Uygun, Görmüş, Sezgin, 2014: 288). Diğer benzer örnekler Şanlıurfa Müzesinde bulunmaktadır. Bu örnekte hem form hem hamur rengi ve katkısı olarak benzemektedir (Özgül,2012: 68-72). MS. V. – VI. yüzyıl (Erken Bizans) olarak tarihlendirilir. Menzel bu kandilleri Suriye – Filistin Kandilleri olarak tanımlamış ve MS V. yüzyıla tarihler (Menzel, 1969: 100).

VI. tip kandiller Antiokheia, Suriye – Filistin ve Şanlıurfa gibi merkezlerde sıkça üretilmiştir. MS V. – VI. Yüzyıldan kullanımı ve üretimi başlamış MS VIII.- IX. Yüzyıl ve sonrasına kadar devam etmiştir.

3.7.VII. Tip Kandiller (Kat. No.51-52)

VII. Tip olarak adlandırılan kandil grubu 2 adetten oluşmaktadır. Kandil, düz kaideli, gövdesi yayvan çanak formda ve burun el ile büzülerek şekillendirilmiştir. İkinci bir parça olarak yerleştirilen discus dairesel formdadır. Fitol deliği discus deliğinden oldukça küçük formdadır. Discus bir hazne görevi gördüğü için derin ve geniştir. Sağlam ele geçen örneklere göre kulp geriden discus çanağına kadar uzanıyor olmalıdır. Bezeme özelliklerine bakacak olursak bu form kandillerde genelde bezeme olmadan yapılmışlardır. İslami dönemde sırlı örnekleri vardır.

Bu kandil tipi içinde incelediğimiz bütün örnekler çark yapımıdır. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmış olmalıdırlar. Hamur katkısı olarak, kireç, mika katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Kaliteli hamurludur. Hamur rengi 10 YR 6/4 açık sarımsı kahverengindedir. Astar rengi ise, genellikle hamur rengindedir veya hamur bir açık tonu ya da koyu tonu olabilir. Benzerleri Waage'nin Antioch on the Orontes Vol. III. 'de "Lamps" bölümünde fig.81,58b:182 kandil ile hem form hem hamur rengi ve katkısı olarak benzemektedir (Waage, 1941: 77) Waage'ye göre Ortaçağ

dönemi (MS XI. -XII. yüzyıllar arası) dönemine tarihlenmektedir. Benzer örnekler Al Mina 'da ele geçmiştir ve MS VIII. – IX. yüzyıla tarihlenmektedir (Lane,1938: 25).

3.8.Kandil Parçaları (Kat. No.53-64)

Yukarıda belirtilen 7 tip kandil dışında 6 adet discus parçası, 3 adet kaide, 3 adet kulp parçası değerlendirilmiştir. Her biri alt başlık olarak üzerindeki bezeme özelliklerine göre değerlendirilmiştir.

3.8.1.Discus Parçaları (Kat. No. 53-58)

6 adet discus parçası değerlendirilmek üzere incelenmiştir. Bunlardan Kat. No. 53 olan discus parçası üzerinde menora tasviri yapılmıştır. Roma vatandaşı bir Yahudi ailenin kullanmış olması olasıdır. Antiokheia'da Roma vatandaşı Yahudilerin yaşadığı kayanıklarda bahsedilir (Bernadette, 2001: 29-38). Bussière ve Lindros Wohl, bu kandil formunu Loeschke VII Tip olarak adlandırır. Ve MS III. – IV. yüzyıla tarihlendirir. Kat. No. 53 olan discus parçası olduğundan form olarak benzer olup olmadığı anlaşılmamaktadır. Menora tasviri üzerinden ve hamur – astar rengi üzerinden değerlendirilmiş ve benzer oldukları görülmüştür (Bussière ve Lindros Wohl, 2018: 384-385).

Kat. No. 54 olan parça kandilin üst yarısı olup discus, burun ve kulp bölümünden oluşmaktadır. Boyut olarak diğer kandil tiplerinden daha büyüktür. Dairesel gövdeli, oval öne doğru uzayan burna sahip ve sepetkulpludur. Discus kısmı çukurlaştırılmıştır. Discusta bezeme bulunmamaktadır. Omuzlar ise omuzları çevreleyen dairesel noktalar ile süslenmiştir.

Kat. No. 56 olan parça discus parçası ve burun parçasıdır. Discus parçası üzerinde discus ve omuzu birbirinden ayıran beş adet yiv vardır. Burun deliği kırıktır. Ancak burun üzerinde volütler bulunmaktadır. Volütlü kandillerin bezeleri Güngör Alper'in (2018) Metropolis'te bulunan Roma dönemi kandillerin yayında bulunmaktadır. Güngör Alper bu tipleri Tip K 4.1 olarak adlandırır ve Loeschcke 1919, Tip III ve Broneer 1930, Tip XXI olduğunu söylemektedir. Bu formu MS 1. yüzyıla tarihlendirir (Güngör Alper, 2018: 53 Tip K 4.1 fig.167-172) .

Kat. No. 57 olan parça discus parçasıdır. Buruna doğru daralan forma sahip olan discus üzerinde discusu çevreleyen birbirine paralel yivlerden oluşan motifler vardır. Yukarıda sözü edilen discus parçaları hamur rengi, katkısı ve astar rengi bakımından aynı özellikleri taşırlar. Waage göre Roma dönemi grup IX ve figür 1487, 251 ve 3'e benzemektedir. Özellikle form olarak aynı olup discus üzerindeki geometrik

bezeme yerine sarmaşık çelenk benzeri bitkisel bezeme vardır. Hamur katkısı ile hamur- astar rengi bakımından benzerlik gösterir (Waage, 1934: 65). Yine Waage ‘nin Antioch on the Orontes Vol. III. ‘de “Lamps” bölümünde figür 80- 157-158 olarak adlandırılan kandillere tipolojik olarak bezemektedir. Özellikle form olarak oval buruna doğru uzayan küresel basık gövdesi benzemektedir. Waage’ye göre IV. Tip kandiler MS IV. – V. yüzyıla tarihlenmektedir.

Bu kandil discusları dışında insan figürlü Kat. No. 58, eros figürü Kat. No. 55 dikkat çekicidir. Her ikisinde aynı stil ve hamur özelliklerine sahiptir.

Kat. No.55 olan eros figürlü discus parçasının benzeri Bussière ve Lindros Wohl, bu kandil formunu Loeschcke VIII; Bussiere form D I 3 olarak tanımlar. Bu örnekler üzerindeki eros figürleri ile Kat. No.55 olan parça üzerindeki eros figürleri aynıdır. Bununla birlikte hamur- astar renkleri de benzerlik gösterir. Bussière ve Lindros Wohl bu örnekleri MS II. yüzyıla tarihlendirmiştir (Bussière ve Lindros Wohl, 2018: 197-198). İnsan figürlü discus parçasının benzeri Broneer Roma imparatorluk döneminde tarihlendirir (Broneer, 1977: 62). Tip XXII- XXVI olarak adlandırır. Bununla birlikte hamur- astar renkleri de benzerlik gösterir.

3.8.2. Kaide Parçaları (Kat. No. 59-61)

3 adet kaide parçası değerlendirilmiştir. Kat. No.59 olan kaide parçası Güngör Alper’in (2018) Metropolis’te bulunan Roma dönemi kandillerin yayında bulunmaktadır. Güngör Alper bu tip kaide ve kaide altında üçgen biçimli kulp uzantısı tutamak kulplu kandiler olduğunu söylemektedir. Bu formu MS 1. yüzyıla tarihlendirir (Güngör Alper, 2018: 314, fig. 364-365) .Bailey, 1988: Fig. 137, Q 1956 (MS. 1. yüzyılın 4. Çeyreği) ,Oziol, 1977: Pl. 89, 254 (Roma imparatorluk dönemi) olarak tarihlenmiştir.

Kat. No.60-61 olan kaide parçaları benzer formdadırlar. Waage göre Roma dönemi grup IX ve figür 1487, 251 ve 3’e benzemektedir. Özellikle form olarak aynısı olup kaide üzerindeki geometrik bezeme yerine sarmaşık çelenk benzeri bitkisel bezeme vardır. Hamur katkısı ile hamur- astar rengi bakımından benzerlik gösterir (Waage, 1934: 65). Yine Waage ‘nin Antioch on the Orontes Vol. III. ‘de “Lamps” bölümünde figür 80- 157-158 olarak adlandırılan kandillere tipolojik olarak bezemektedir. Waage’ye göre bu kandil kaideleri MS III. – IV. yüzyıla tarihlenmektedir.

3.8.3. Kulp parçaları (Kat. No. 62-64)

6 adet kulp parçası değerlendirilmiştir. Kat. No. 62 olan kandil kulbu, dikey halka kulp grubundadır. Yukarıda sözü edilen I.Tip kandillerine ait kulplara benzemektedir. Muhtemelen bu kandillere ait kulp parçasıdır(Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 151; Waage, 1934: 60-61; Waage, 1941: 62; Goldman, 1950: 84-135; Papanicolaou- Christensen,1986: 38; Baur, 1947: 8). Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 63 olan kandil kulbu Güngör Alper'in (2018) Metropolis'te bulunan Roma dönemi kandillerin yayında bulunmaktadır. Güngör Alper bu tip kaide altında üçgen biçimli kulp uzantısı tutamak kulplu kandiler olduğunu söylemektedir. Bu formu Güngör Alper, 2018: 314, fig. 364-365 (MS 1. yüzyıla) Bailey, 1988: Fig. 137, Q 1956 (MS. I. Yüzyılın 4. Çeyreği) , Oziol, 1977: Pl. 89, 254 (Roma imparatorluk dönemi) olarak tarihlenmiştir.

Kat. No. 64 olan kandil kulp parçaları 3 adetten oluşmaktadır. Birincisi hilal formulu ikincisi kalp biçimli yaprak formulu ve üçüncüsü ise palmet biçimlidir. Sırasıyla değerlendirecek olursak; 3 kulp parçası plastik kulp olup sonradan eklentilidir.

Hilal biçimli kulbun benzerleri; Waage, 1934: 62, Roma I.grup fig.1461(MS I. yüzyıl).Kalp biçimli kulbun benzerleri; Güngör Alper, 2018: 310, fig. 353-354 (MS I. yüzyıla) Bailey, 1988: Pl. 78, Q 2713 (MS 70-100 yılları), Pl. 98, Q3010 (MS I. yüzyılın birinci yarısı). Palmet biçimli kulbun benzerleri; Güngör Alper, 2018: 309, fig. 351 (MS I. Yüzyıla); Broneer 1930, Pl. VIII, 413(M.S. I. yüzyıl sonu); Bruneau 1965, Pl. 35, 4746-4748 (M.S. 1. yüzyıl); Menzel 1969, Abb. 25, 7 (M.S. I. yüzyıl); Waage, 1934: 62, Roma I.grup fig.1461 (MS I. yüzyıl).

Waage'nin (1934) Antioch on the Orontes Vol. I. 'de "Lamps" bölümünde bu plastik kulpların Broneer' a göre İtalya üretimli olduğunu ancak Antiokheia kopyaları olduğuna değinmiştir.

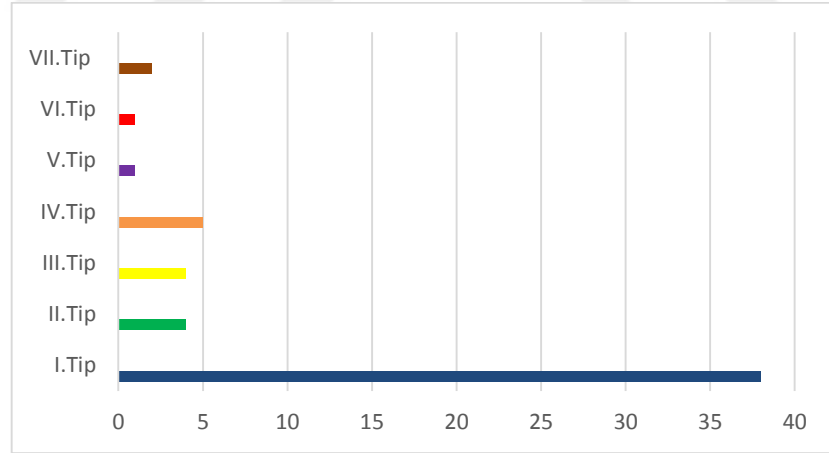
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu çalışmada, 2011-2016 yılları arasında Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazıları ve bu kazı kapsamında 2013 yılında Hatay Arkeoloji Müzesinin kazı başkanlığında gerçekleştirilen Küçükdalyan 18 numaralı parsel CC21 Sondaj kazısında ele geçen toplam 64 parça kandil ve kandil parçası üzerine çalışma yapılmıştır. Bu 64 adet kandil 7 tipe ayrılarak (Grafik 1) sınıflandırılmış ve her tip kendi içinde 4 başlık altında incelenmiştir. İlk olarak hamur, kil, renk ve tipolojik özellikleri ile değerlendirilmiştir. İkinci olarak, bezeme özellikleri anlatılarak kandil üzerinde uygulanan motifler bezemeler anlatılmıştır. Üçüncü olarak karşılaştırma-analoji yapılarak yakın bölgelerde ve müze kataloglarında benzerleri ile karşılaştırılarak tarihlendirme önerisinde bulunulmuştur.

Grafik 1

Kandillerin Tiplerine Göre Dağılımı

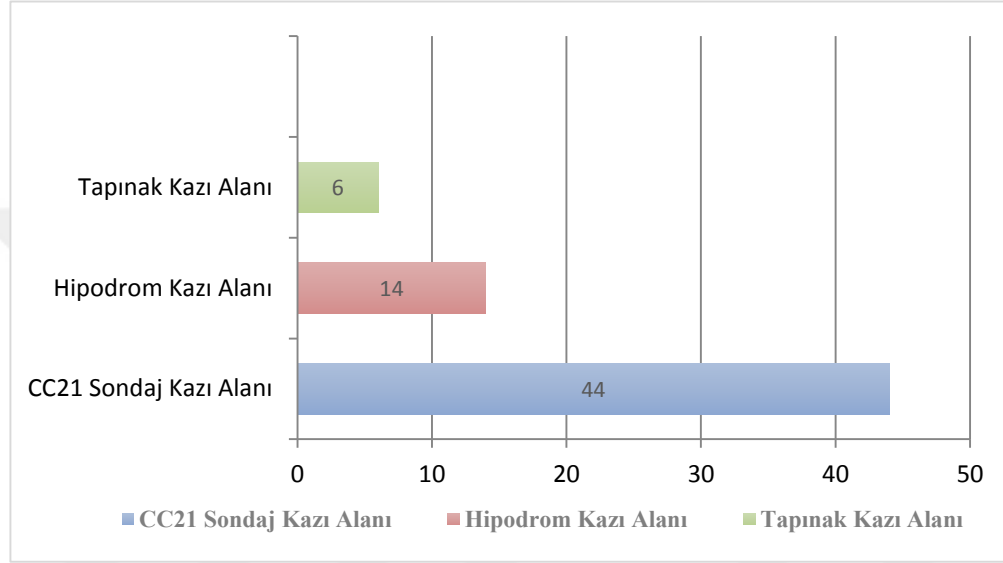

Değerlendirilen 64 adet kandil ve kandil parçası CC21 sondaj kazısı, Hipodrom Alanı Kazısı ve Tapınak kazısından ele geçmiştir. Bu örnekleri kazı alanlarına göre guruplandırarak (Grafik 2), form ve bezeme, ele geçtiği buluntu katmanı/tabakası, hamur, astar ve kil dokusu bakımından değerlendirilmiş ve tarihlendirme önerilerinde bulunulmuştur. Buna göre: kazı alanında buldukları yere

göre kandillerin büyük çoğunluğu CC21 Sondaj kazısından I. Tip oluşturmaktadır (Grafik 1-2).

Grafik 2

Kandillerin Kazı Alanında Buldukları Yerlere Göre Dağılımı

CC21 Sondaj Kazısı, Hipodromun yaklaşık 340 m güneydoğunda yer almaktadır. Antiokeia' nın kentsel dokusu içinde bulunan CC21 Sondaj kazısından Kırdört adet kandil ve kandil parçaları değerlendirilmiştir. CC21 Sondaj kazısından dört adet sondaj alanı belirlenmiş ve değerlendirilen Kırdört adet kandil ve kandil parçaları III. numaralı sondajda ve 81.00-80.35 m kotları arasında bulunmuştur. Bugünkü zemin kotundan - 4m kadar aşağı kotta yer alan sondajın en alt tabakasından gelen kandillerin homojen bir tabakadan geldiği görülmektedir. Değerlendirilen kırkdört adet kandil ve kandil parçaları I. Tip ve II. Tip olarak gruplandırılan kandiller olup bu tez çalışmasının en erken örnekleridir.

Kırdört adet kandil ve kandil parçasından otuzyededi adedi I. Tip Kandilleri oluşturmaktadır. Form olarak yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit bezemeye veya örgü bezeme vardır. Burnun üst kısmında völüt bezeme

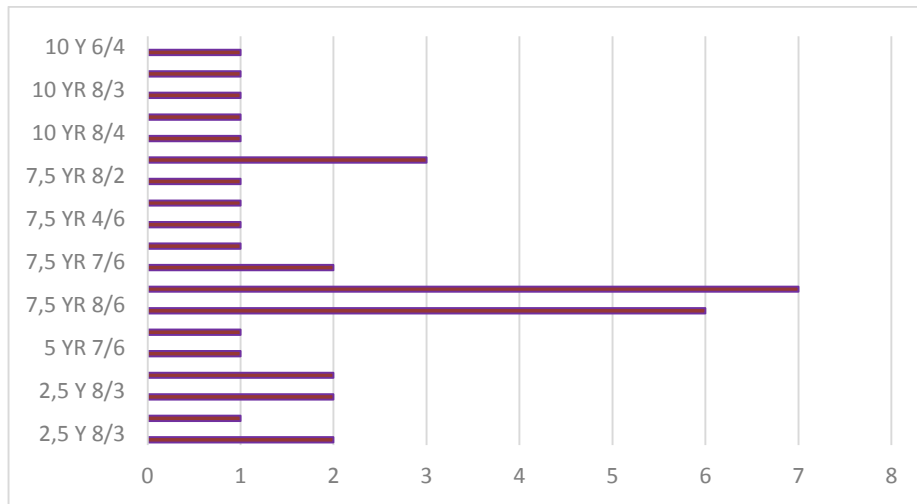
bulunmaktadır. Kaide altında uçları sivrileştirilmiş ve 8 ile 12 yaprak arasında değişen çiçek rozet bulunmaktadır. Kandilin burun ve kulp alt kısmında çizgisel bir bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme vardır.

Bu kandiller Antiokheia ve Suriye üretimi olup MÖ II. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla' a kadar kullanılmış ve üç farklı bezemeli olarak üretilmişlerdir. Bunlar, radyal şua, mersin yapraklı ve sarmaşık çelengi olarak sınıflandırılmıştır. Antakya Hipodrom ve çevresi kazılarında değerlendirilen kandiller omuzlu radyal şua ve mersin yapraklı bezemelidir. Değerlendirilen kandillerin 11 adet mersin yapraklı, 22 adet ise radyal şua motifli ve 4 adet ise bezemesizdir. Mersin yaprağı bezemesi Antiokheia'ya ait yerel bir bezeme olup Antiokheia yerel üretimi olarak tanımlanmaktadır (Waage, 1934,1941; Kassab Tezgör,1995). Radyal şua bezeme ise Anadolu menşeli'li bir bezeme olup Antiokheia kandillerinde de kullanılmıştır.

Bu kandil tipi içinde incelediğimiz bütün örnekler kalıp yapılarıdır. Dış yüzeyi hamur renginde sulandırılmış kil astarlıdır. Hamur katkısı olarak, kireç, mika ve kireç katkıları olup iyi pişmiş ve serttir. Kaliteli hamurludur. Hamur renginde ağırlıklı olarak 7,5 YR 8/6, 7,5 YR 8/6 kırmızımsı sarı, 7,5 YR 8/4, .5 YR 8/3 pembe, rengindedir. Astar rengi ise, genellikle hamur rengindedir (Grafik 3).

Grafik 3

I. Tip Kandillerin Hamur Renklerinin Dağılımı

I.Tip olarak sınıflandırılan bu grup Vindonissa, Gözlu Kule, İstanbul Arkeoloji Müzelerinde, Suriye’ de Hama ve Dura-Europos’ta görülmektedir. Bu üç tip kandilin Anadolu ve Suriye dışında görüldüğü yerler ise Kıbrıs, Knidos ve Rhodos ve Filistin’dir (Kat. No. 1-37). MÖ 2. yüzyıldan MS 1. yüzyıla kadar kullanımları devam etmiştir.

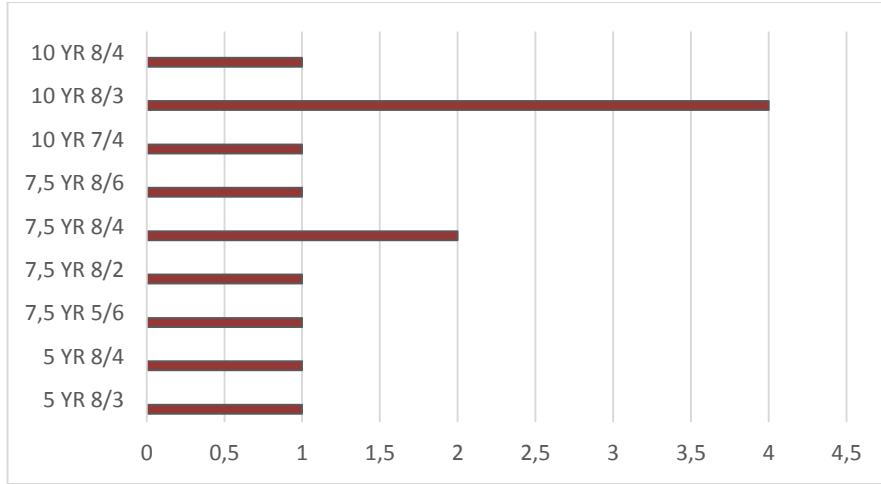
Sondaj III’ten ele geçen yedi adet kandil ve kandil parçası (Kat.38-39-40-55-56-63-64) II. Tip Kandil grubu oluşturmaktadır. Bu kandil ve kandil parçaları örnekleri Anadolu ve Anadolu dışında birçok merkezde ve Antiokheia’ da görülür. Değerlendirilen kandil örneklerimizin birebir benzerleri Antiokheia atölyesinde üretilmiştir (Waage). Bezeme olarak discusta Horoz betimi (Kat. No. 38) , erotik sahneler (Kat. No. 39) , eros figürlü (Kat. No. 55) yer almaktadır. Omuz bezemesi olarak yumurta dizisi (Kat. 39) ile sülenmiştir. Kat. No.56 volütlü kandil grubundadır. Kat. No.63 kulp ise I. Tip kandillerin kulbuna benzemektedir. Tutamak biçimli kulp örneği (Kat. No.63) ise çok kullanılan bir örnek olup I. ve II. yüzyıl kandil kulplarında sıklıkla görülür. Bir diğer kulp örneği (Kat. No. 64) ise üç adettir ve plastik kulp örneklerinden olup MS I.- II. yüzyıllara tarihlenmektedir.

Bu kandil tipi içinde incelediğimiz bütün örnekler kalıp yapımı olup, hepsinin ortak yanı hamur ve astar renkleridir. Hamur, genel olarak, iyi pişmiş, sert, yoğun ve ince taneciklidir. Az miktarda gümüş renkli mika, orta ya da az yoğunlukta kireç katkı içerdiği gözlenmiştir. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmışlardır.

Hamur rengi genelde, 10 YR 8/2, 10 YR 8/3, 10 YR 8/4 açık kahverenginde, 2,5 YR 8/2 pembemsi beyaz, 2,5 YR 8/3, 2,5 YR 8/4 pembe, renklerindedir. Dış yüzeydeki astar ise ağırlıklı olarak 5 YR 2.5/1 ile 7,5 YR 2.5/1 siyah ve 5YR 2,5 / 2, 7,5 YR 2.5/2 ile 7,5 YR 2.5/3 koyu kahverengindedir (Grafik 4).

Grafik 4

II. Tip Kandillerin Hamur Rengine Göre Dağılımı

Hipodrom alanı kazısından ele geçen tüm veya tüme yakın toplam ondört adet kandil parçası değerlendirilmiştir. Hipodrom alanından ele geçen kandiller toplam dört tip olarak I. Tip, II. Tip, III. Tip ve IV. Tip gurubuna giren kandillerdir (Grafik 1). I. ve II. Tip kandil parçaları 84,35m - 83.15m arasındaki kotlarda, Tabaka III ve yüzey olarak tanımlanan tabakalardan ele geçmiştir.

I. Tip kandiller gurubu içinde yer alan dikey halka kulblu kandil parçası örneği (Kat. No.62) ve tutamaklı kulpu, yuvarlak halka kaidesi olan kandil parçası (Kat. No.60) 'dır. II. Tip kandiller gurubu içinde yer alan discus parçası üzerinde ayakta duran insan figürü (Kat. No.59), tasvirlenen kandil parçasıdır. Benzer örnekler CC21 Sondaj III' te ise 81.00-80.35 m kotları arasında bulunmuştur. Her iki kazı alanında farklı kotlarda ele geçmiş olan örnekleri karşılaştırdığımızda Hipodromdan gelen kandiller MS I. yüzyıl kandilleri homejen olmayan tabakalardan ele geçmiş olması, bu kandillerin analogik değerlendirmesinde homojen tabakadan gelen CC21 sondaj kazısı örneklerini temel almamıza zorunlu kılmış ve buna göre bu kandiller I. ve II. Tip grup içinde değerlendirilerek MS I. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

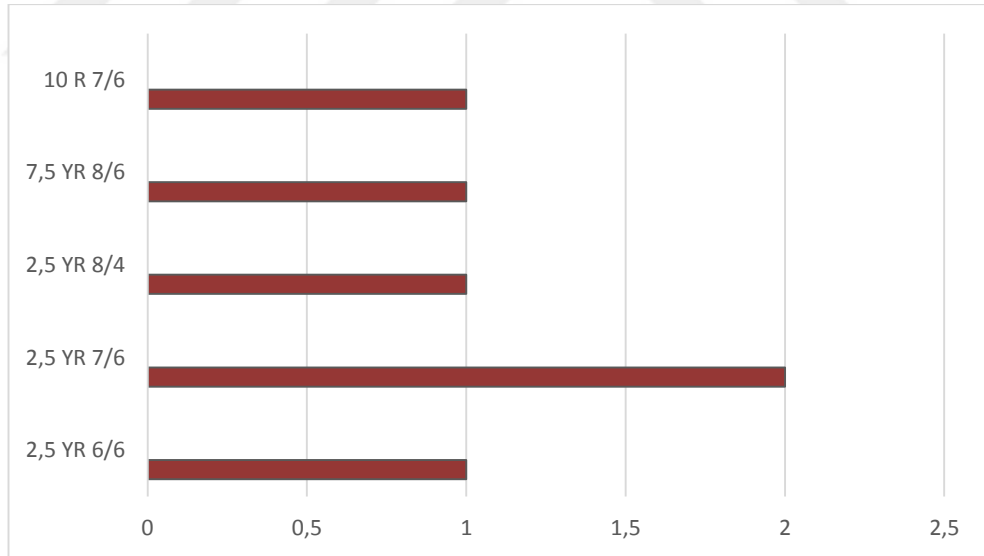
III. Tip kandiller 83.77m - 82.80m kotları arasından gelmiş olup, Hipodromun kullanım sürecini yansıtan ve Tabaka II – III olarak adlandırılan katmandan ele geçmiştir. Bu grupta toplam beş adet (Kat. No. 41-45) tüm veya tüme yakın kandiller değerlendirilmiştir. Bu kandiller yuvarlak diskuslu basık

küresel gövdeli yuvarlak halka kaideli, yuvarlak burunlu ve tutamak kulplu formudur. Omuz bezemesi olarak geometrik bezemeler, kedidili bezeme, nokta bezeme, bitkisel bezeme yer almaktadır. Bu grup içinde discus üzerinde menora (yedi kollu şamdan) tasvirli parça (Kat. No.53) ünük bir örnek olup kandilin kullanıcıları hakkında bilgi veren özel bir parçadır. III. Tip içinde değerlendirilen kandil örnekleri MS 3. – 4. yüzyıllara tarihlendirilmiştir.

III. Tip kandil örnekleri kalıp yapımı olup kaliteli hamurlu, kireç, mika katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Hamur rengi ağırlıklı olarak 10 R 7/6, 2,5 YR 6/6, 7,5 YR 7/6 açık kırmızı, 2,5 YR 8/4 pembe ve 7,5 YR 8/6 kırmızımsı sarıdır. Dış yüzeyi daldırma tekniği ile astarlanmış, astar rengi 10 R 5/4 soluk kırmızı, 5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi, 7,5 YR 8/4 pembe (Grafik 5).

Grafik 5

III. Tip Kandillerin Hamur Rengine Göre Dağılımı

IV. Tip kandiller 83.60-83.40 m kotunda III. Tabaka 'da ele geçmiştir. Bu grup içinde toplam dört adet tüm veya tüme yakın örnekler değerlendirilmiştir (Kat. No. 46-47-48-57). Bu kandiller oval diskuslu ve buruna doğru daralan basık küresel

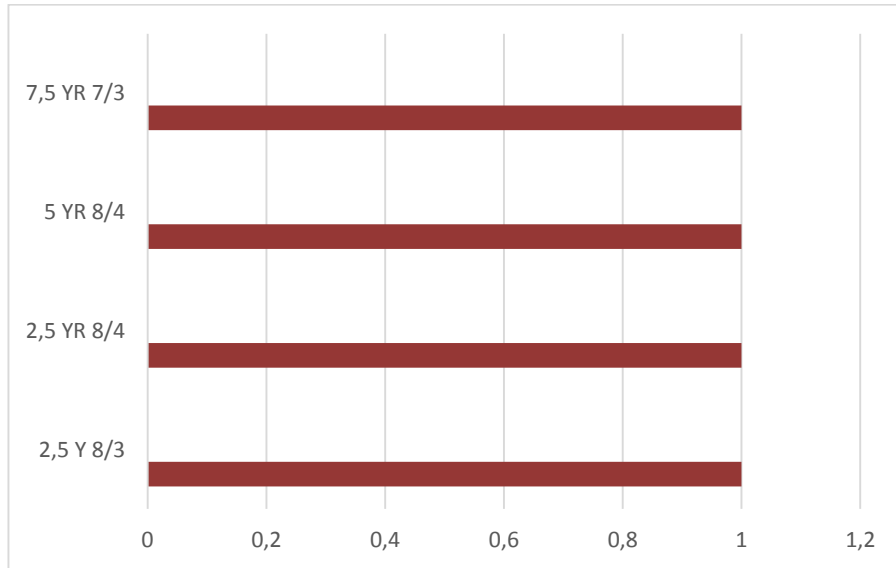
gövdeli, yuvarlak halka kaideli, yuvarlak burunlu ve tutamak kulplu formu tekrarlar. Omuz bezemesi olarak geometrik bezemeler, nokta bezemeler yer almaktadır.

IV. Tip kandil örnekleri kalıp yapımı olup kaliteli hamurlu, kireç, mika katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Hamur rengi ağırlıklı olarak 2,5 YR 8/4 pale yellow, 5 YR 8/4, 7,5 8/3 YR pembe ve 2,5 Y 8/3 açık kahverengindedir. Dış yüzeyi daldırma tekniğinde astarlıdır. Astar rengi, 10 YR 7/4 çok açık kahverenginde ve 10 R 5/4 soluk kırmızıdır. (Grafik 6).

IV. Tip kandillerin ele geçtiği tabakalar ve III. Tip kandillerin ele geçtiği tabakalar aynıdır. Buna göre her iki tipin üretim tekniğini yansıtan hamur, kil, renk ve bezeme özellikleri büyük benzerlik göstermektedir. Göze çarpan farklılık ise III. Tip kandillerde gövde formu yuvarlak diskuslu, IV. Tip kandillerde gövde formu buruna doğru uzayan armudi formudur. Her iki kandil gurubu da yapılan değerlendirme sonucunda MS III.- IV. yüzyıllara tarihlendirilmiştir.

Grafik 6

IV Tip Kandillerin Hamur Rengine Göre Dağılımı

Tapınak alanı kazısından ele geçen tüm veya tüme yakın toplam altı adet kandil parçası değerlendirilmiştir. Tapınak alanından ele geçen kandiller toplam dört tip olarak IV. Tip, V. Tip, VI. Tip ve VII. Tip gurubuna giren kandillerdir (Grafik 1). Dört tipe ayrılan kandiller 85.03- 82.50 m kotlarında ele geçmiştir.

IV. Tip kandil parçaları tapınak alanında 82.79-83.13m kotları arasından ele geçmiştir. Bu örnekler iki adet kaide parçasıdır (Kat. No. 60-61). Kaide parçaları yuvarlak halka kaideli ve kaide üzerinde geometrik ve bitkisel bezemelidir. IV. Tip kandil örnekleri kalıp yapımı olup kaliteli hamurlu, kireç, mika katkılı olup iyi pişmiş ve serttir. Hamur rengi 2,5 YR 8/4 açık sarı, 5 YR 8/4, 7,5 8/3 YR pembedir. Dış yüzeyi daldırma tekniğinde astarlıdır. Astar rengi, 10 YR 7/4 çok açık kahverenginde ve 10 R 5/4 soluk kırmızıdır. İki örnek olduğu için grafik yapılmamıştır.

IV. Tip kandil grubu MS III. - IV. yüzyıllara tarihlendirilmiştir. Bu tipteki kandiller Suriye-Antiokheia ve Anadolu' da birçok merkezde üretilmiş yaygın kullanım ve seri üretim ürünleridir.

V. Tip kandil olarak değerlendirilen grup bir adet kandilden oluşmaktadır (Kat. No. 49). 85.03 m kotunda ele geçmiş olup gövdeden buruna doğru daralan formda, yuvarlak halka kaideli ve tutamak kulpludur. Discus çevresinde noktasal bezemeler yer almaktadır. Kalıp yapımı tekniğide üretilmiş olup kaba işçiliktir. V. Tip kandilin hamuru, ince taneli kum, kireç ve mika katkılıdır. Hamur rengi 5Y 8/3 açık sarı rengindedir. Dış yüzeyi astarsızdır. Bir adet örnek olduğundan grafik yapılmamıştır.

Bu tip kandiller IV. Tip kandillere form olarak benzemekte iken gövdeden buruna doğru uzayan formu ile farklılık göstermekte olup V. Tip kandil grubu içinde değerlendirilmiş ve MS V. – VI. yüzyıllara tarihlenmiştir. Kandil örneğinin ele geçtiği tabaka, tapınak kazısı diğer kazı buluntularına göre MS 5.-6. yüzyıllara tarihlendirildiğinden, kandil örneğine önerilen tarihlendirme ile örtüşmektedir. Bu formdaki kandiller Suriye-Antiokheia atölyelerin ve Anadolu'da birçok merkezde üretilen seri üretim örneklerdir.

VI. Tip kandil olarak değerlendirilen grup bir adet kandilden oluşmaktadır(Kat. No. 50). 82.50 m kotunda ele geçmiştir. Kandil alçak halka

kaideli, tutamak kulplu olup kendine özgü bir forma sahiptir. Kandilin diskus çevresi geometrik bezemelidir. Kalıp yapımı tekniğinde üretilmiştir. VI. Tip kandilin hamuru, ince taneli kum, kireç katkılıdır. Hamur rengi 2,5 Y 7/2 açık gri rengindedir. Dış yüzeyi astarsızdır. Bir adet örnek olduğundan grafik yapılmamıştır.

Kandil örneği VI. Tip içinde değerlendirilmiş ve MS V. – VI. yüzyıllara tarihlenmiştir. Bu formdaki kandiller Suriye-Antiocheia atölyelerin ve Anadolu'da birçok merkezde üretilmiş, seri üretimli kandillerdendir.

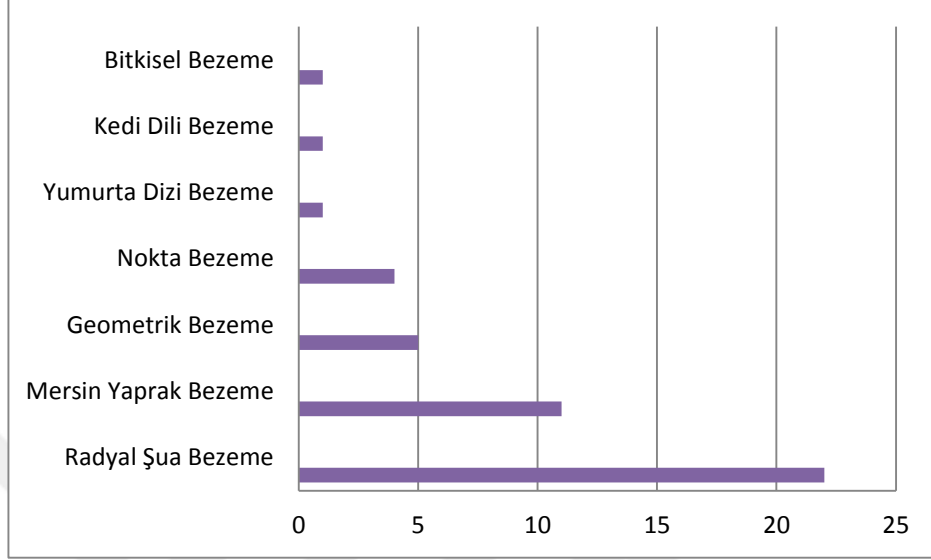
VII. Tip kandil grubunda iki adet kandil örneği değerlendirilmiştir (Kat. No. 51-52). VII. Tip kandiller 83.65 - 82.90 m kotları arasında ele geçmiştir. Form olarak düz kaideli, çanak formlu, burnu elle biçimlendirilmiş, diskusu ve sepet kulbu sonradan eklentili kendine özgü formu ile diğerlerinden ayırt edilen olan tipe sahiptir ve VII. Tip kandil grubu içinde değerlendirilmiştir. Çark yapımı tekniğinde yapılmış discusu sonradan eklentilidir. VII. Tip kandilerin hamuru, ince taneli kum, kireç ve mika katkılıdır. Hamur renkleri ise 10 YR 6/4 sarımsı kahverenginde ve 10 YR 7/4 çok açık kahverengindedir. Dış yüzeyleri astarsızdır. 2 adet örnek olduğundan grafik yapılmamıştır.

Bu tip kandil örnekleri MS VIII. – IX. yüzyıllardan MS XI. -XIII. yüzyıllara kadar kullanımı devam etmiştir. Bu tipteki kandiller Suriye-Antiocheia ve Anadolu'da birçok merkezde üretilmiş yaygın kullanım ve seri üretim ürünleridir.

Antakya Hipodrom ve Çevresi kazıları ve bu kazılar kapsamında CC21 Sondaj kazısında ele geçen altmış dört adet kandil ve kandil parçalarında omuz üzerinde, radyal şua bezeme, mersin yapraklı bezeme, geometrik bezeme, bitkisel bezeme, nokta bezeme, kedidili bezeme, yumurta dizisi bezeme çeşitleri kullanılmıştır (Grafik 7).

Grafik 7

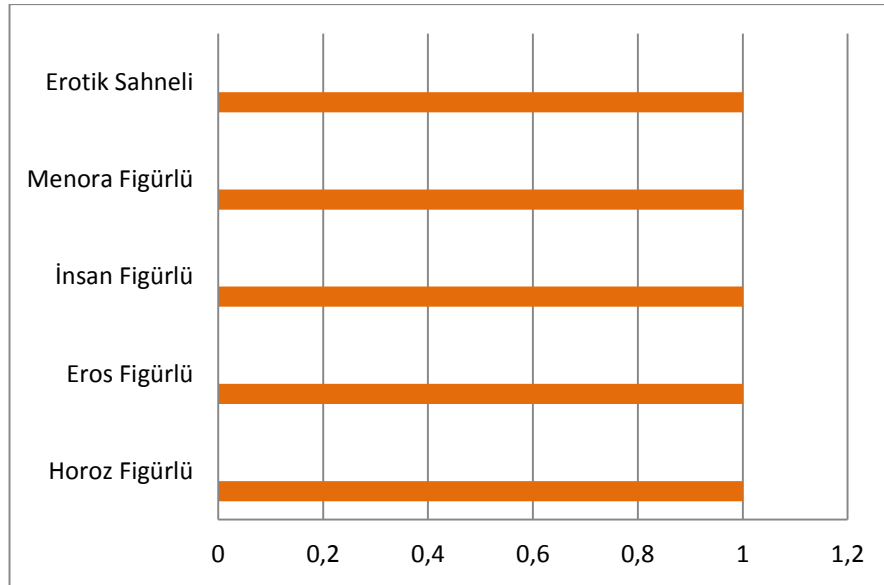
Kandillerin Omuz Üzerindeki Bezeme Dağılımı

Antakya Hipodrom ve Çevresi kazıları ve bu kazılar kapsamında CC21 Sondaj kazısında ele geçen altmış dört adet kandil ve kandil parçalarında discus üzerinde, Horoz figürü, eros figürü, İnsan figürü, menora (yedi kollu şamdan), ve Erotik sahneli olmak üzere beş farklı tema işlenmiştir (Grafik 8).

Grafik 8

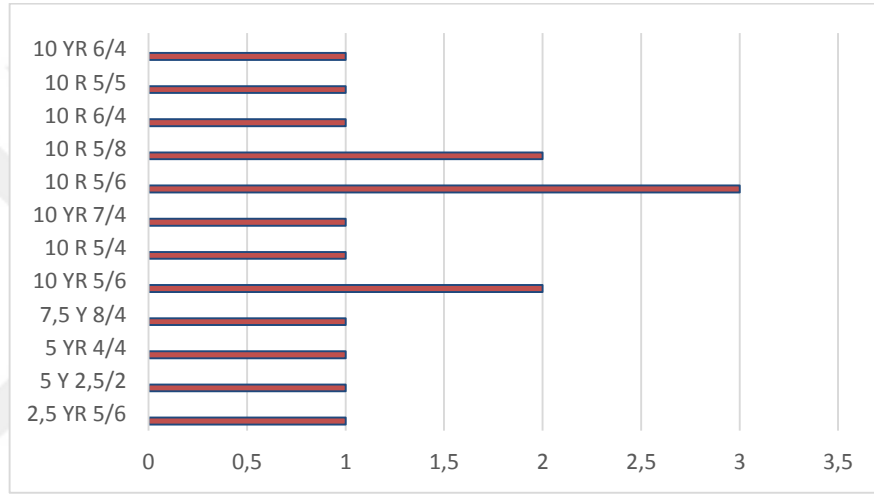
Kandillerin Discus Üzerindeki Bezeme/Sahne Dağılımı

Antakya Hipodrom ve Çevresi kazıları ve bu kazılar kapsamında CC21 Sondaj kazısında ele geçen altmış dört adet kandil ve kandil parçaları astar renkleri ağırlıklı olarak 10 R 5/6, 10R 5/8 kırmızı renkte ve 10 YR 5/6 sarımsı kahverengindedir (Grafik 9).

Grafik 9

Kandillerin Astar Rengine Göre Dağılımı

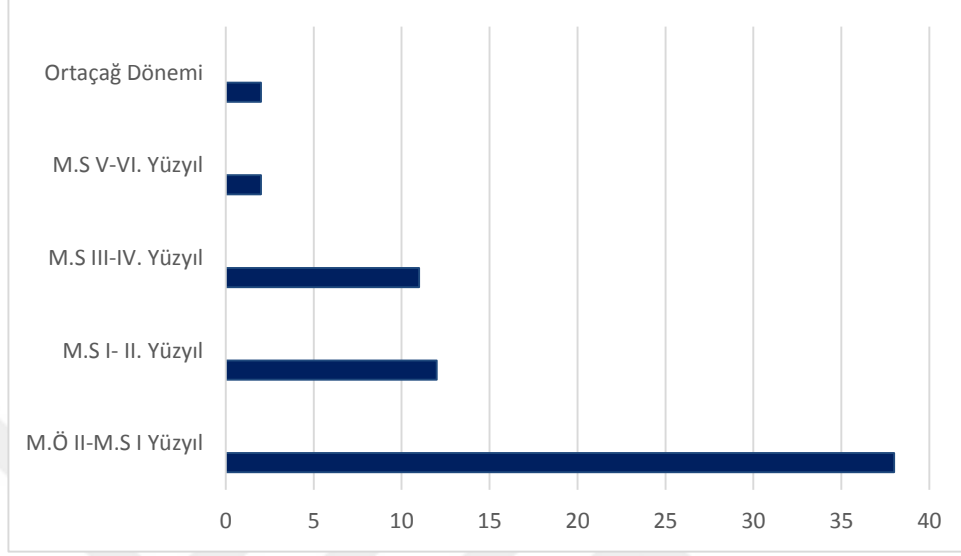

Sonuç olarak; 2011-2016 yılları arasında Antakya Hipodrom ve çevresi kazıları kapsamında Hipodrom, Tapınak ve 18 nolu parsel CC21 sondaj kazıları adı altında ele geçen pişmiş toprak kandiller kapsamında yapılan bu çalışmada 64 adet pişmiş toprak kandil ve kandil parçaları 7 tipe ayrılarak kronolojik olarak değerlendirilip sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre;

Hipodrom, Tapınak ve CC21 Sondajında ele geçen kandillerin en erken örnek MÖ II. yüzyıla en geç örnek ortaçağa aittir (Grafik 10). Bu tarihsel süreç içinde ortaçağ örneği tek örnek olup kandil örnekleri ağırlıklı olarak MÖ II. yüzyıl ile MS IV yüzyıllara aittir.

Grafik 10

Kandillerin Dönemlerine Göre Dağılımı

Kandillerin kazıda buldukları kontekse göre; CC21 sondaj kazısından gelen kandil örnekleri 81.00-80.35 m kotları arasında, toplu halde ele geçen, en erken MÖ, II. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımı devam eden I. Tip ve II. Tipi oluşturan örneklerdir. Diğer guruplardan sayıca fazla ancak sadece iki tip gurubu oluşturan kandiller buranın bir atölye olabileceği gibi çöp çukuru veya adak olarak kullanıldığını düşündürmüştür. Bu iki gurubu oluşturan örnekler homojen bir tabakadan geldiği için daha güvenilir sonuç vardiğinden, karışık tabakadan gelen Hipodrom ve Tapınak kandil örneklerinin değerlendirilmesinde ve tarihlendirilmesinde, CC21 sondaj kazısından ele geçen kandiller referans alınmıştır. CC21 sondaj kazısından ele geçen I. tip kandillerde kullanılan mersin yaprağı bezemenin Antiokheia'ya ait yerel bir bezeme olduğu ve Anadolu ve Anadolu dışına buradan gittiği ve sevilerek kullanıldığı görülmekte, kireç mika katkılı hamurlu ve sulandırılmış kil astarlıdır. II. tip kandillerin Anadolu ve Suriye'de sıkça üretildiği ve kullanıldığı bilinmektedir. Bu örneklerin ise Antiokheia atölyelerinde üretildiği ve kullanıldığı görülmektedir.

Hipodrom alanı kazısından en erken örnekler MS I. yüzyıl, en geç örnekler ise MS III. – IV. yüzyıllarına tarihlendirilmiştir. Hipodrom kazısı kandilleri I. , II. ,

III. ve IV. tipten oluşmakta, I. ve II. tip örneklerinin sayıca az, III. ve IV. tipler ise daha yoğundur. III. ve IV. tipler MS III. – IV. yüzyıla tarihlenmiştir. III. tip kandillerin diskusu yuvarlak disk şeklinde iken IV. tip kandillerin diskusu ovalleşip uzamaktadır. Her iki tipin hamurunda yoğun kireç, ince taneli kum ve mika katkılı, dış yüzeyleri kırmızı veya sarımsı kahverenginde astarlıdır. Tüm kandil tipleri içinde III ve IV. Tipe giren kandiller kırmızı veya sarı renkli astarlı gurubu oluşturur. III. ve IV. tip kandillerin bulunduğu tabakalar Hipodromun kullanım evresine denk geldiğinden bu bağlamda önemlidir. Her ne kadar karışık katmanlardan ele geçmiş olsalarda Hipodromun aktif olarak kullanım gördüğü dönemler ile aynı tarihlendirmeye sahiptir. Bu örneklerin Anadolu ve Suriye’de sıkça üretildiği ve kullanıldığı bilinmektedir. Bu örneklerin Antiokheia atölyelerinde üretildiği ve kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Tapınak alanı kazısından en erken örnekler MS III.- IV. yüzyıllara, en geç örnekler ise MS VIII. – IX. yüzyıllardan MS XI. -XIII. yüzyıllara aittir. Tapınak alanı kazısı kandil örnekleri dört tip oluşturmakla birlikte sayıca en az olan kandil tiplerini oluşturmakta, her tipten bir veya iki örnek mevcuttur. V. , VI. , ve VII. tipler kendine özgü tipler olduğundan tarihlendirme önerisi yapılmasında destekler nitelikte olmuştur. Kandillerin ele geçtiği katmanlar Tapınak alanının Antiokheia’nın V. – VI yüzyıl sonrasındaki harap olduğu dönemlere denk geldiği ve bu dönemde kullandığı evre ile örtüştüğü görülmektedir. Ele geçen bu kandiller kaba işçilikli hamurunda yoğun miktarda kireç kum ve mika katkısı olduğu görülmektedir.

Üretim tekniği bakımından altmış dört kandil örneği içinde çark yapımı orta çağa tarihlenen iki adet kandil dışında kalan tüm örnekler (toplan altmışiki) kalıp işi tekniğinde üretilmişlerdir. Kalıp işi kandil üretimi Anadolu ve Suriye’de sıkça üretilmiş ve kullanılmıştır. Değerlendirilen altmışiki adet kandil örneğinin gerek bezme özellikleri gerekse üretim tekniği bakımından Antiokheia atölyelerinde üretildiği sonucuna varılmıştır. Bu atölyelerde üretilen kandil örnekleri MÖ II. yüzyıl ile MS IV. yüzyıl tarihleri arasında üretilmiş olduğu sonucuna varılmıştır. Son derece geniş bir coğrafyaya yayılan bu kandil tipleri her bölgednin kendi üretim atölyelerinde seri halde benzerleri üretilerek kullanıma sunulmuştur. Bu tip seri üretim kandillerin orijini Antiokheia atölyeleri olduğu açıktır.

KAYNAKÇA

- Bailey, D. M. (1963). *Greek and Roman Pottery Lamps*, London.
- Bailey, D.M. (1975). *A Catalogue of the Lamps in the British Museum I. Grek, Hellenistic and Roman Pottery Lamps*, London .
- Bailey, D.M. (1980). *A Catalogue of the Lamps in the British Museum II Roman Lamps in Italy*, London.
- Bailey, D.M.(1988). *A Catalogue of the Lamps in the British Museum III, Roman Provincial Lamps*, London, 1988.
- Baur, P.V.C. (1947). *The Excavations at Dura-Europos Final Report IV, 3, The Lamps*, Oxford.
- Barın, G., *Aydın ve Milet Müzesi'ndeki Üzeri Kabartmalı Hellenistik-Roma Dönemi Kandiller*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1995.
- Baydur, N. (1991). "Tarsus-Donuktaş Kazıları 1990", 8. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, Çanakkale, 309-322.
- Bernadette, J. (2001), "The Jews of Ancient Antioch" (Ed.: C. Kondoleon) *Antioch the Lost Ancient City*, Princeton University Press, 29-38.
- Broneer, O. (1977). *Isthmia, Terracotta Lamps*, New Jersey .
- Broneer, O. (1930). *Terracotta Lamps, Corinth Vol. IV, Part. II*, Cambridge.
- Bruneau, P.(1965). *Les Lampes*, Exploration Archeologique de Delos, XXVI,Paris.
- Bussière, J. ve Lindros Wohl, B. (2018). *Ancient Lamps in the J. Paul Gett Museum*, Los Angels.
- Çokay, S. (1996). *Antik Çağda Aydınlatma Araçları ve Perge Pişmiş Toprak Kandilleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Bilim Dalı.
- Çokay, S. (2000). *Antik Çağda Aydınlatma Araçları*, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çoşkun, D. (2007) *Konya-Ereğli Müzesi'nde Bulunan Roma Dönemi Kandilleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Day, F. E. (1942). "Islamic and Christian Lamps" , *Berytus* 7, 65-80.
- Demir, A. (2016). *Çağlar İçinde Antakya*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Deneauve, J. (1969). *Lampes De Carthage*, CNRS 15, Paris.
- Dobbins, J.J. (1977). *Terracotta Lamps of the Roman Province of Syria*, London .

- Downey, G. (1961). *A History of Antioch in Syria From Seleucus to The Arab Conquest*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Forbes, R.J. (1958) , *Studies in Ancient Technology*, Cilt 6, Leiden.
- Goldman, H. (1950). *Excavations At Gözli Kule, Tarsus*, Hellenistic and Roman Periods, Princeton.
- Guhl, E. ve Koner, W. (1961), *The Greeks and Romans Their Life and Customs*, Londra.
- Güngör Alper E. (2018) “Metropolis’te Bulunan Roma Dönemi Kandilleri, Ankara.
- Hayes, J.W. (1980). *Ancient Lamps in the Royal Ontario Museum, Greek and Roman Clay Lamps A Catalogue*, Toronto.
- Held, W. (1990). *Künstliche Beleuchtung und Architektur*, Schriften des Seminars für Klassische Archäologie der Freien Universität Berlin, Tübingen.
- Howland, R.H., (1958). *Greek Lamps and Their Survivals, The Athenian Agora Vol IV*, Princeton.
- Kassab, T.D. ve Sezer, T. (1995). *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandiller Kataloğu, Cilt 1*, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kennedy, H. (1999), “Antakya: Byzantium’dan İslama ve Dönüş”, (Ed.: John Rich) *Geç Antik Çağda Kent* içinde (s. 176-191), (Çev.: S. Güven ve E.Güven), İstanbul: Homer Kitapevi.
- Kınal, F. (1960).“Kaunos Adak Lambaları”, *Belleten XXXIII/130*, Ankara, 151-159.
- Lafli, E. (2009). “Mersin Arkeoloji Müzesi Pişmiş Toprak Kandil Koleksiyonu”, *AST 27, CiltI*, 15-24.
- Lane, A. (1938). *Medieval Finds at Al Mina in North Syria*, Oxford.
- Loeschcke, S. (1919). *Lampen Aus Vindonissa, Ein Beitrag zur Geschichte von Vindonissa und des Antiken Beleuchtungswesens*, Zürich.
- Menzel, H. (1969). *Antike Lampen, im Römisch-Germanischen Zentralmuseum zu Mainz*, Mainz .
- Najbjerg, T. ve Moss, C. (2014). *The History of Antioch-on-the-Orontes in the Greco-Roman Period Antioch On The Orontes (Ası'deki Antakya)*. (Ed. Scott Redford), (çev. Azer Keskin, Tuna Şare), İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

- Oziol, T. ve Oziol J.P. (1969). *Les lampes*, Salamine de Chypre I, Paris.
- Öz, C. (2014). *Silifke Müzesi'nde Mulunan Pişmiş Toprak Kandiller*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özcihan, İ. (2018). *Tarsus Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Kandil*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Özgül, M. (2012) *Şanlıurfa Müzesi'nden Bir Grup Kandil*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Pamir, H. (2009). Alalakh'dan Antiokheia'ya Hatay'da Kentleşme Süreci. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (12), 258-288. Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Pamir, H. (2010). Antiokheia ve Yakın Çevresinde Zeytinyağı Üretimi ve Zeytinyağı İşlikleri. (Ed. Ü. Aydınoglu – A. K. Şenol), *Antik Çağda Anadolu'da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi*, 75-96., İstanbul: Mersin Üniversitesi Kilikya Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları.
- Pamir, H. (2011a). Antakya'nın İlk Çağ Tarihi: Antiokheia Ad Orontes (Asi Kenarındaki Antiokheia ya da Asi Antiokheiası). (Ed. M. Nalan Yastı), *Hatay Kültür Envanteri*, 1, 21-37, Ankara: Sistem Ofset.
- Pamir, H. (2014). *Antakya ve Çevresinde Yapılan Arkeolojik Araştırmalar. 2002-12 Antioch On The Orontes (Asi'deki Antakya)*. (Ed. Scott Redford), (çev. Azer Keskin, Tuna Şare), İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Pamir, H. (2014c). Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazısı (Ed. Aynur Özfirat, Çilem Uygun), *Hatay Arkeolojik Kazı ve Araştırmaları*, 251-274, Antakya: Hatay Life Medya.
- Papanicolaou- Christensen, A. (1986). Hama, Fouilles et Recherches 1931-1938, III, 3, Kopenhag.
- Perlzweig, J. (1961). *The Anhenian Agora VII, Lamps of the Roman Period, First to Seven Century After Christ*, Priceton 1961.
- Radt, W. (1959. "Lampen und Beleuchtung in der Antike", *Antike Welt* 17, Heft 1, 40-58.
- Saltuk, S. (2001). *Antik Çağda Hipodromlar Circuslar*, Ege Yayınları.

Saraçoğlu, A. (1997) “Erzurum Müzesi’nden Bir Grup Kandil”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, (Sayı XXXI), Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara 307-330.

Szentleky, T. (1969). *Ancient Lamps*, Amsterdam.

Tekin, O. (2010). Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş. 3. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.

Tuluk, G. G. (1996). *İonia Bölgesi’nde Hellenistik DönemKandiller*, (Yayınlanmamış

DoktoraTezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Uygun, Ç. ve Görmüş, A. ve Sezgin, N. (2014c). Tayfur Sökmeb Kampüsü Yerleşimi Kazısı (Ed. Aynur Özfirat, Çilem Uygun), *Hatay Arkeolojik Kazı ve Araştırmaları*, 275-296, Antakya: Hatay Life Medya.

Waage F. O.(1934). “ *Lamps*”, *Antioch On The Orontes I The Excavations 1932*. G. W. Elderkin (ed.), Princeton University Press:58-67.

Waage, F. O, (1941). “ *Lamps*”, *Antioch on the Orontes III The Ecvation of 1937-1939*. R. Stillwell (ed.), Princeton University Press: 55-82.

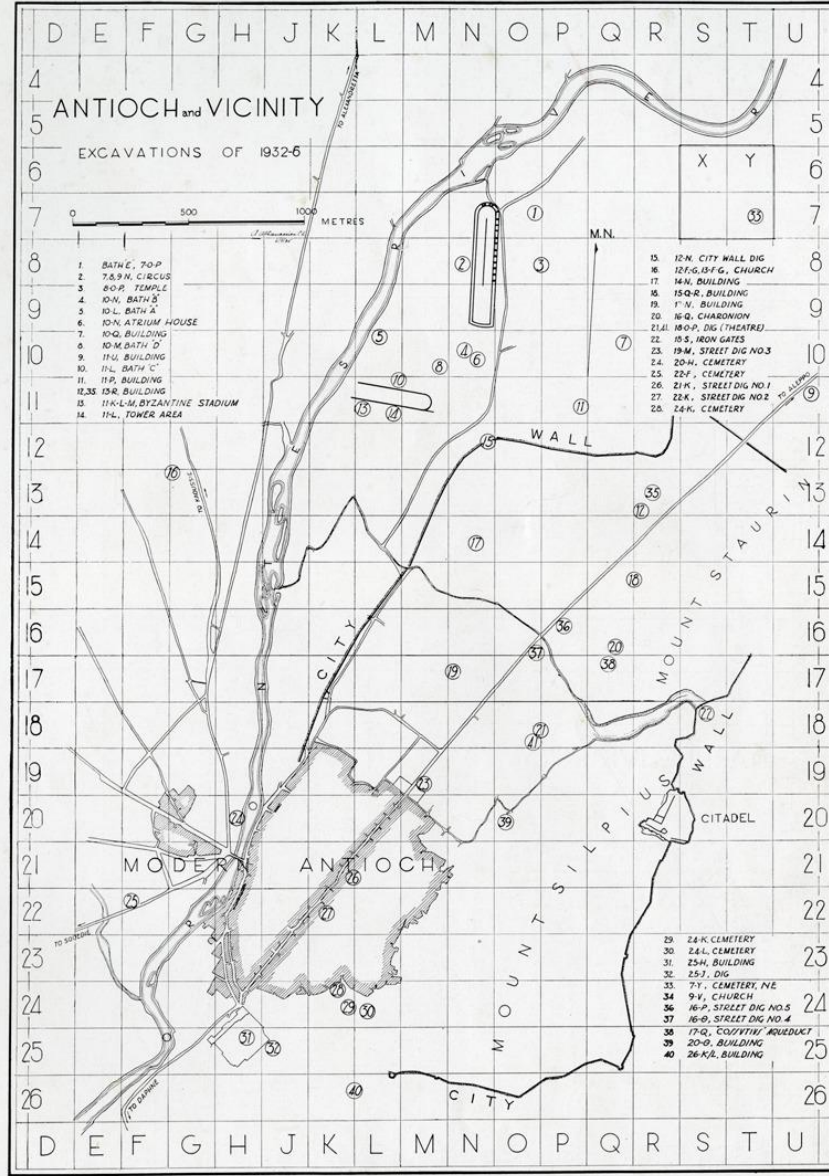
Walters, H.B. (1905). *History of Ancient Pottery*, New York 1905.

Walters, H.B. (1914). *Catalogue of the Greek And Roman Lamps in the British Museum*, Printed By Order Of The Trustees London 1914.

EK 1. HARİTALAR

Harita 1

1932-1939 yılları kazıları ve Antiocheia Kent Planı

PLAN I. ANTIOCH. MAP OF THE EXCAVATIONS.

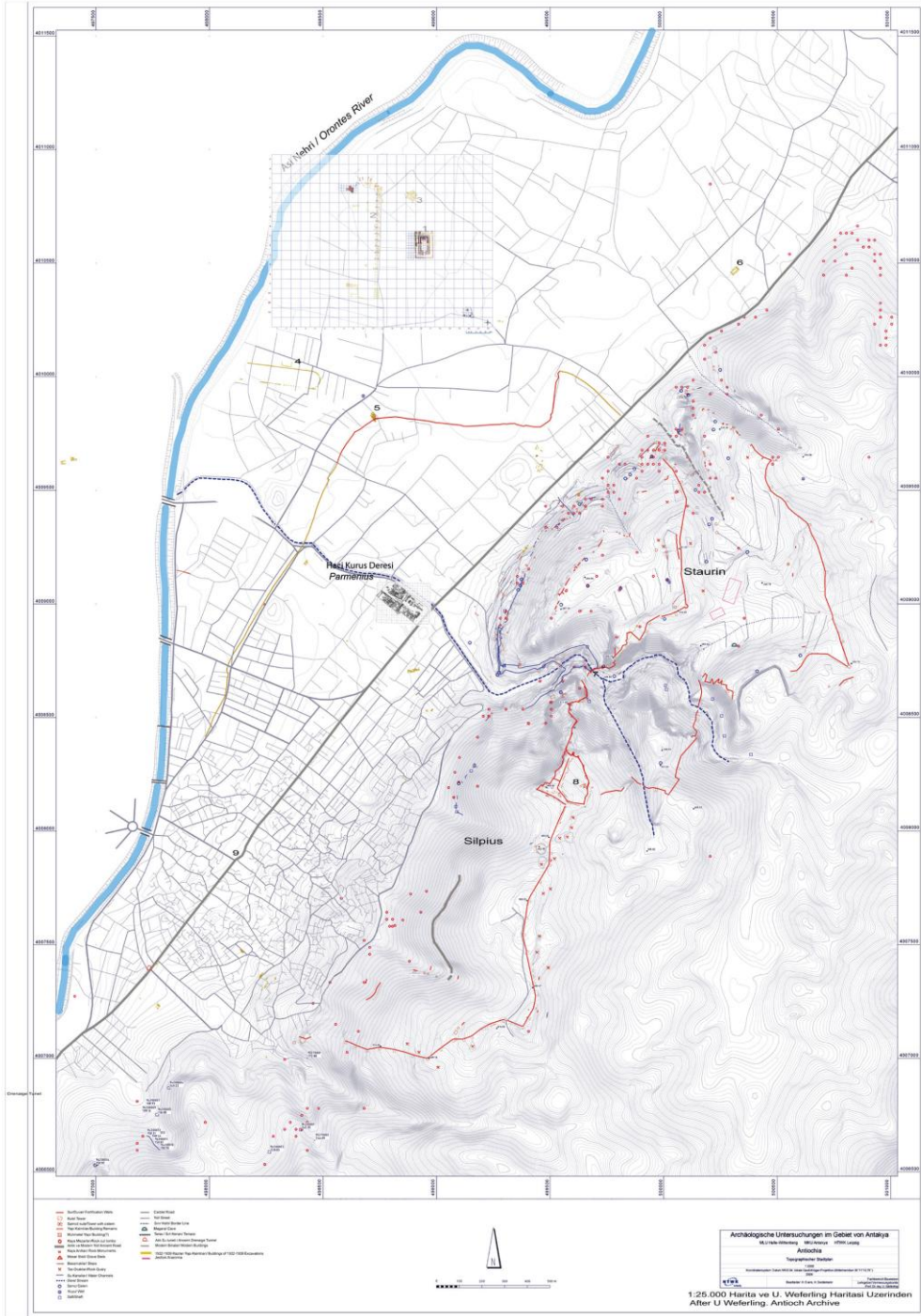
215

Kaynak: Levi,1947:215

Harita 2

2004-2012 Yılları arasındaki Kazı ve Araştırma Sonuçlarına Antiokheia Kentsel Kalıntılarının

Dağılımı ve Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazı Alanı Grid Planı

Kaynak: Pamir, 2014: 253

Harita 2

Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazısı 2018 yılı Kent Planı ve 18 parsel numaralı CC21 Sondaj Kazısı Planı

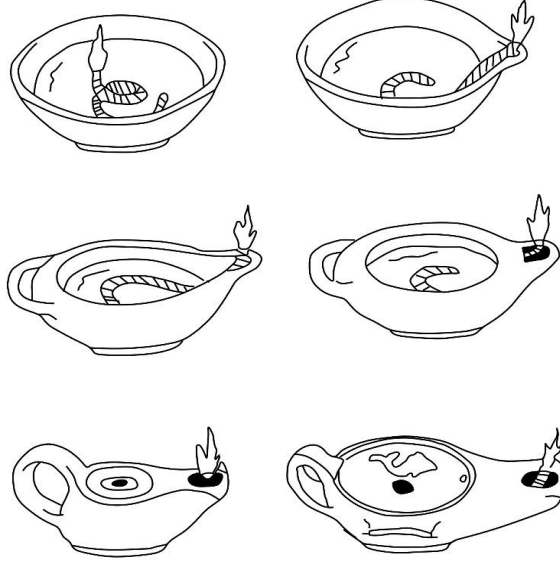

Kaynak: Antakya Hipodrom ve Çevresi Kazısı Arşivi İzniyle).

EK. 2. ÇİZİMLER

Çizim 1

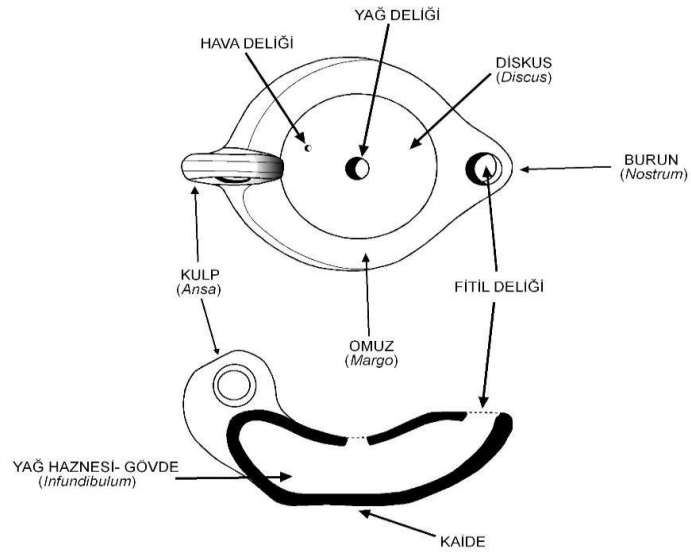
Kandilin Gelişim Evreleri

Kaynak: Özcihan, 2018:193

Çizim 2

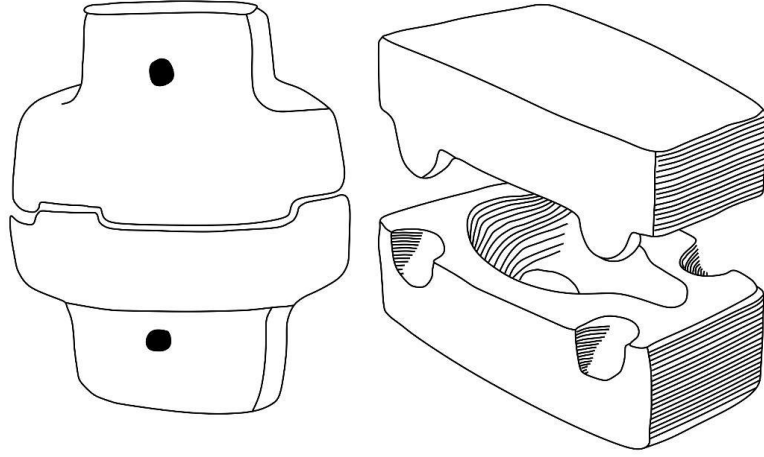
Kandilin Bölümleri

Kaynak: Öz, 2014: 119

Çizim 3

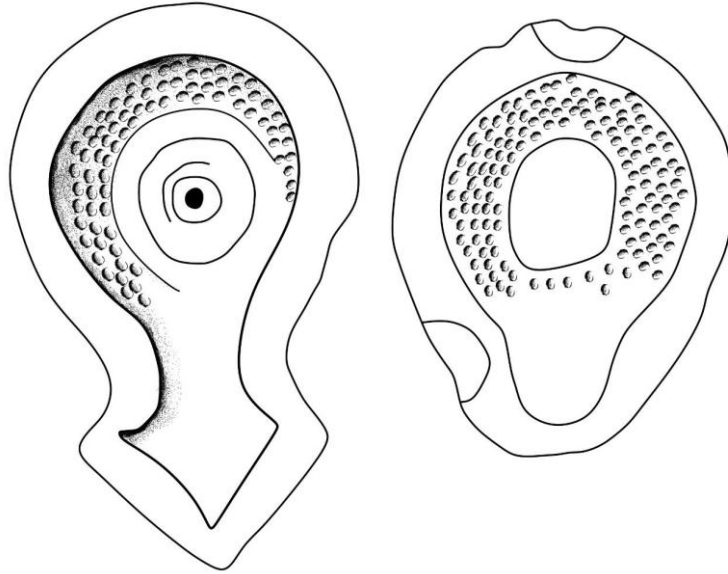
Patix Kandil Kalıbı

Kaynak: Özcihan, 2018:194

Çizim 4

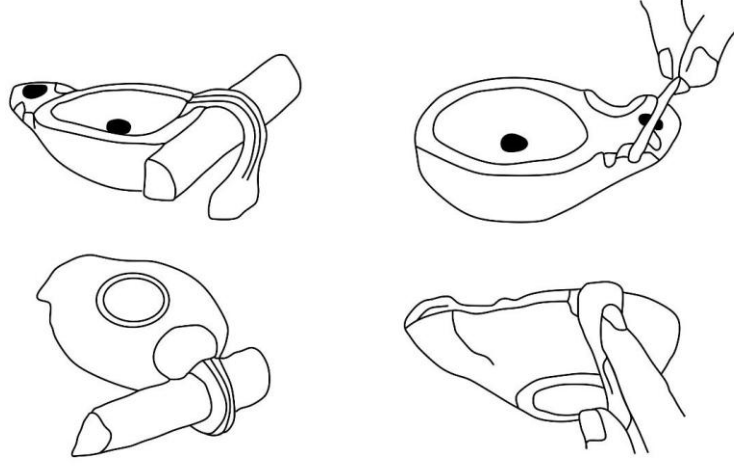
Matrix Kandil Kalıbının Alt ve Üst Kısımları

Kaynak: Özcihan, 2018:194

Çizim 5

Kulp Ekleme Tekniği ve Kandilin Düzeltilmesi

Kaynak: Özcihan, 2018:195

EK 3. KATALOG

Kat. No.1

Lev. 1 / Res. 2

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00325

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka: 80.60-80.35 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,4 cm

Yük. : 3,3 cm

Gen. : 4,6 cm

Uz. : 6,9 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5YR 8/6 (Kırmızımsı sarı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. İki ucu spiral biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Burnun alt kısmında çizgisel bir bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, burun kısmı kırık durumdadır. Yüzeyinde siyah bir katman olarak korozyon bulunmaktadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 2

Lev. 2 / Res. 3

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00279

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.50 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 3,1 cm

Gen. : 5 cm

Uz. : 9 cm

Hamur: ince taneli kum, kireç ve mika katkılı olup, iyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/6 (Kırmızımsı sarı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliğinden fitil deliğine uzanan iki ucu sprial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil sağlam ve tam durumdadır. Yüzeyinde yoğun siyah bir korozyon ve aşınmalar mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 3

Lev. 2 / Res. 4

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00312

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.60- 80.35 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,3 cm

Yük. 3,4 cm

Gen. : 4.9 cm

Uz. : 6,8 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, iyi kalite, yumuşak, iyi derecede pişmiştir.

Hamur Rengi: 2,5 YR 8/3 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, burun kısmı kırıktır. Yüzeyinde az da olsa siyah bir korozyon vardır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 5

Lev. 3 / Res. 6

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00288

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.47 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2,6 cm

Gen. : 4,5 cm

Uz. :7,2 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 2,5YR 8/2 (Pembemsi beyaz renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Burnunun alt kısmında çizgisel bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandilin burun kısmı ve üst kısımda discus deliğinin yarısı ve kırık durumdadır. Yüzeyinde az da olsa siyah bir katman olarak korozyon bulunmaktadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 6

Lev. 4 / Res. 7

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00287

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.45 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2,5 cm

Gen. : 4,5 cm

Uz. : 6,9 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 10YR 8/2 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. iki ucu sprial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Kulbun alt kısmında çizgisel bie bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, kandilin burun kısmı ve üst kısımda discus deliğinin yarısı ve kırık durumdadır. Yüzeyinde az da olsa siyah bir katman olarak korozyon bulunmaktadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 7

Lev.4 / Res. 8

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00282

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.45 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2,3 cm

Gen. : 4,5 cm

Uz. : 6,6 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. iki ucu spiral biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Burnunun alt kısmında çizgisel bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, kandilin burun kısmı ve kulp kısmı kırık durumdadır. Bezemeler oldukça belirgin ve iyi durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 8

Lev. 5 / Res.9

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00281

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.45 m

Ölçüleri: **Kaide çapı:** 2,5 cm **Yük. :** 2,5 cm
Gen. : 4,7 cm **Uz. :** 8,5 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5YR 8/6 (Kırmızımsı sarı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Burnunun alt kısmında çizgisel bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, kandilin burun kısmı ve kaide kırık durumdadır. Yüzeyinde siyah bir katman olarak korozyon bulunmaktadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 9

Lev.5 / Res.10

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -000329

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.84-80.44 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,4 cm

Yük. : 2,5 cm

Gen. : 3.2 cm

Uz. : 8,2 cm

Hamur: İnce taneli kireç ve kum, yoğun mika katkılı, iyi kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. İki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Kulbun alt kısmında çizgisel bir bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup discus deliğinin bir kısmı ve fitil deliğinin ve burnun bir kısmı kırık durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 11

Lev. 6 / Res.12

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -000305

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.40-80.20 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2,9 cm

Gen. : 4,7 cm

Uz. : 6.3 cm

Hamur: İnce taneli kireç ve kum, yoğun mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/6(Kırmızımsı sarı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında bitkisel bezemeler muhtemelen mersin yaprakları ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. İki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Burnunun alt kısmında çizgisel bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandilin burnunun tamamı kırık kurumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 12

Lev. 7/ Res. 13

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00322

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.60-80.35 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,4 cm

Yük. : 2.7 cm

Gen. : 4,8 cm

Uz. : 8,4 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 5 YR 7/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, motifsiz düz sade bir şekilde bırakılmıştır. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spiral biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, kulbu kırık durumdadır. Yüzeyinde az da olsa korozyon vardır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 13

Lev. 7/ Res. 14

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00286

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2,6 cm

Gen. : 4,3 cm

Uz. : 8,7 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve orta pişmiştir.

Hamur Rengi: 10 YR 8/4 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresinde özensiz bezeme izleri görülmektedir. Kulp alttan üste doğru gelen 4 şeritlidir.

Durumu: Kandilin burun kısmı ve discus deliğinin bir kısmı kırık durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 14

Lev. 8/ Res.15

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00229

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri: **Kaide çapı:** 2,4 cm **Yük. :** 2,9 cm
Gen. : 4,6 cm **Uz. :** 8,8 cm

Hamur: ince taneli kum, kireç ve mika katkılı olup, iyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arası iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Kulpun alt kısmında çizgisel bir bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil sağlam durumda olup, tam durumdadır. Yüzeyinde az da olsa korozyon vardır. Aşınmalar mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 15

Lev.8 / Res. 16

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00318

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.60-80.35 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2.4 cm

Yük.: 2.2 cm

Gen.: 4,4 cm

Uz.: 8.1 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/2 (Pembemsi beyaz renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, ancak kulp kısmı kırık mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 16

Lev. 9 / Res. 17

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00231

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük.: 3,4 cm

Gen. : 4.4 cm

Uz.: 8.9 cm

Hamur: ince taneli kum, kireç ve mika katkılı olup, iyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 5 YR 7/6 (Kırmızımsı sarı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altı 3 şeritli, üst kısmın ise balık sırtı motifli şerit ile sınırlandırılmış bantlarla süslenmiştir. iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Burnun alt kısmında çizgisel bir bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil, sağlam durumda olup, tam durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 17

Lev. 9 / Res. 18

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00284

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.50 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 3.5 cm

Gen. : 4.6 cm

Uz. : 8.4 cm

Hamur: ince taneli kum, kireç ve mika katkılı olup, iyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 10 YR 8/6 (Sarı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 3 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil sağlam ve tamdır. Yüzeyinde yoğun siyah bir korozyon vardır. Aşınmalar mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 21

Lev.11/ Res. 22

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00278

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.50 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2.7 cm

Gen. : 4.8 cm

Uz.: 8.4 cm

Hamur: Şamot, kireç, taşçık, mika katkılıdır. Pişme derecesi iyi ve serttir.

Hamur Rengi: 2,5 YR 8/3 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altı 3 şeritli yivle süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği iki ucu sprial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil, kısmen sağlam durumda olup, kulp kısmı kırıktır. Yüzeyinde yoğun siyah bir korozyon vardır. Aşınmalar mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 23

Lev. 12/ Res. 24

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00303

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.40- 80.20 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,7 cm

Yük. : 3 cm

Gen. : 5 cm

Uz. : 8 cm

Hamur: Mika, az kireç , kum katkılı., temiz kaliteli, sert iyi pişmiş hamur.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/3 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, burunun uç kısmı kırık durumdadır. Yüzeyinde yoğun siyah bir korozyon vardır. Aşınmalar mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 24

Lev. 13/ Res. 25

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00297

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.20 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,6 cm

Yük. : 3.3 cm

Gen. : 4.6 cm

Uz. : 9 cm

Hamur: Kireç, mika, ince kum katkılıdır. İyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 2,5 Y 8/3 (Açık sarı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, ancak discus deliği etrafında kırık mevcuttur

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934, s. 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941, s. 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995, s.150-151, 426-427; Loeschcke 1919, p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930, no.53367, pl. 6; Baur 1947, pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goan et al. 1950, no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 25

Lev. 13 / Res. 26

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00283

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.90 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,6 cm

Yük. : 3.1 cm

Gen. : 5 cm

Uz. : 7,3 cm

Hamur: Bol miktarda kireç, mika, şamot, kum katkılıdır. Kaba ve pürüzlü bir hamurlu, sert iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 10 YR 8/3 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup, burun kısmı kırıktır. Yüzeyinde az da olsa siyah bir korozyon vardır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 26

Lev. 14 / Res. 27

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -000313

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.60-80.35 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2,5 cm

Gen. : 4,6 cm

Uz.: 7,2 cm

Hamur: İnce taneli kireç ve kum, yoğun mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, kabartma şeklinde şua benzemesi ile süslenmiştir. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup kulp kısmı tamamen kırık durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 27

Lev. 14/ Res. 28

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00227

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,6 cm

Yük. : 3,2 cm

Gen. : 4.8 cm

Uz. : 9,1 cm

Hamur: İnce taneli kireç ve kum, yoğun mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 4/6 (Koyu kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemeli, Omuz kısmında şua ile süslenmiştir. Kulbu bezemesizdir. İki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir. Kulbun alt kısmında çizgisel bir bant ile sınırlandırılmış zigzag bezeme ile süslenmiştir. Oldukça kaba ve özensizdir. Bu da Waage 'ye göre yine Antiokheia atölyesi özelliğidir.

Durumu: Kandil, burnun üst kısmı ve discus deliği tamamen kırık ve eksiktir. Yüzeyinde az da olsa siyah bir katman olarak korozyon bulunmaktadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 28

Lev. 15/ Res. 29

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00292

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.54 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük .: 2,6 cm

Gen. : 4,4 cm

Uz. : 8,2 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve orta pişmiştir.

Hamur Rengi: 10 YR 7/4 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresinde özensiz bezeme izleri görülmektedir. Kulpun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiş olmalıdır. Discus deliği ile fitil deliği arası iki ucu sprial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandilin alt kısımda kaidenin yarısı ve burunun alt kısmı kırık durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 29

Lev. 15/ Res. 30

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -000439

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.40-80.20 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,3 cm

Yük. : 2,3 cm

Gen. : 4,5 cm

Uz. : 5,5 cm

Hamur: İnce taneli kireç ve kum, yoğun mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, motifsiz düz sade bir şekilde bırakılmıştır. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandilin, gövdenin yarısı ve burunun tamamı kırık durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 30

Lev. 16/ Res. 31

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -000354

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.95 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,5 cm

Yük. : 2,6 cm

Gen. : 4,7 cm

Uz. : 7,6 cm

Hamur: İnce taneli kireç ve kum, yoğun mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 10 YR 8/2 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, motifsiz düz sade bir şekilde bırakılmıştır. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumda olup kulp kısmı ve burun kısmı tamamen kırık durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 34 **Lev. 18 / Res. 35**

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00275

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.50 m

Ölçüleri: **Kaide çapı:** 3 cm **Yük. :** 2.4 cm
 Gen. : 4.6 cm **Uz. :** 8.6 cm

Hamur: yoğun miktarda mika, az miktarda ince taneli kireç, kum katkılıdır. İyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/6 (Kırmızımsı sarı renktedir).

Astar Rengi : Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, köşeli yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, motifsiz düz sade bir şekilde bırakılmıştır. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil sağlam durumda olup, tam durumdadır. Yüzeyinde az da olsa korozyon vardır. Aşınmalar mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 35

Lev. 18/ Res. 36

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00316

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.60-80.38 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2,9 cm

Yük. : 3.5 cm

Gen. : 5,1 cm

Uz. : 8.8 cm

Hamur: Kireç, kum, mika katkılı, orta kaliteli hamur, sert ve iyi pişmiştir.

Hamur Rengi: 5 YR 8/3 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, motifsiz düz sade bir şekilde bırakılmıştır. Kulp şeritsiz sade bir şekilde yapılmıştır. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil sağlam durumda olup, tam durumdadır. Yüzeyinde az da olsa siyah bir korozyon vardır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 36

Lev. 19 / Res. 37

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00308

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.83 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2.5cm

Yük. : 2.9 cm

Gen. : 4.2 cm

Uz. : 8 cm

Hamur: Kireç taneleri, mika, kum katkılı, iyi pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 10 Y 6/4 (Açık sarımsı kahverengindedir).

Astar Rengi: 5 Y 7/2 (Açık gri renktedir).

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresinde kabartma bezeme izleri vardır Discus deliğini 2 cm çapında yivle çevrelenmiştir. Kulp düz bezemesizdir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu spirial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: Kandil sağlam durumda olup, tam durumdadır. Yüzeyinde yoğun siyah bir korozyon vardır. Aşınmalar mevcuttur.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 37 **Lev. 19 / Res. 38**

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00230

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri: **Kaide çapı:** 2,5 cm **Yük. :** 3 cm
 Gen. : 4,6 cm **Uz. :** 7, 4 cm

Hamur: ince taneli kum, kireç ve mika katkılı olup, iyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi : Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu, yuvarlak burunlu ve basık kürevi gövdelidir. Kandilin kaidesi kabartma şeklinde çiçek rozet bezemelidir. Discus çevresi, motifsiz düz sade bir şekilde bırakılmıştır. Kulbun altından üst kısmına doğru gelen 4 adet şerit ile süslenmiştir. Discus deliği ile fitil deliği arasında iki ucu sprial biçimli birbirine paralel iki adet yiv ile süslenmiştir.

Durumu: kısmen sağlam durumda olup, burun kısmı kırık urumdadır. Yüzeyinde az da olsa korozyon vardır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Waage'ye göre, Hellenistik döneme tarihlenir. Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Loeschcke'ye göre Hellenistik döneme tarihlenir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 38

Lev. 20/ Res. : 39

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00228

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 5 cm

Yük: 2,5 cm

Gen: 6,4 cm

Uz: 6,7 cm

Hamur: İnce kum ve mika katkılı olmasına rağmen kaliteli temiz hamurludur.

Hamur Rengi: 10 YR 8/3 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: 5 YR 2.5/1 (Siyah rengindedir).

Tanım: Kandil yuvarlak halka kaideli, basık kürevi gövdeli, yuvarlak burunlu, disk şeklinde formlu ve kulpsuzdur. Discus deliği merkezdeki figürü bozmayacak şekilde yapılmıştır. Omuz ve discusu ayıran iki adet yivden sonra merkezde horoz figürü yapılmıştır. Dışa çıkık burunun üzeri volütler ile süslenmiştir. Kaide altında ise iç içe geçmiş iki adet daire şeklinde yiv yapılmıştır.

Durumu: Kandil sağlam durumda ancak discusta çatlama vardır. Dış yüzeyinde astar izleri vardır. Zamanla aşınmaya maruz kalmış olmalıdır.

Yapım Tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Broneer,1977: 57 Type XXIII-XXIV- 2387; Waage,1941: 69-70, fig.87-3; Dobbins,1977: 202 Res: 12; Bailey, 1988: 60, Q 2283, Deneauve,1969, s.170, Type VIIA -733.

Tarih: Broneer'e göre, Roma imparatorluk dönemi aittir. Waage' e göre MS I. yüzyıla aittir. Deneauve ise, MS I. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kat. No. 39

Lev. 20 / Res. : 40

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00235-2

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 3,6 cm

Yük. : 3.3 cm

Gen. : 6.3 cm

Uz. : 3.3 cm

Hamur: İnce kum ve mika katkılı olmasına rağmen kaliteli temiz hamurludur.

Hamur Rengi: 10 YR 8/3 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Astar izleri vardır. Ancak rengi belli değildir.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, basık kürevi gövdeli, yuvarlak burunlu olmalı, disk şeklinde formlu ve tutamak kulpludur. Omuz ve discussu ayıran bir adet yiv ile sınırlandırılmıştır. Discuss üzerinde dizleri üzerine çökmüş bir kadının çıplak tasviri vardır. Erotik bir sahne olması muhtemeldir.

Durumu: Kandil yarım kırık durumdadır.

Yapım Tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Deneauve, 1969: 175-176, Type VIIA -767-774; Bussière ve Lindros Wohl 2018, s.255 Bussière, Bailey B group ii, 181-183.

Tarih: Deneauve göre MS I. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Bussière ve Lindros Wohl'a göre, MS I. ve II. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Kat. No. 40

Lev. 21 / Res. 41

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00294

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:80.54 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2.9 cm

Yük.:

Gen. : 5.9 cm

Uz. : 6.6 cm

Hamur: İnce kum, mika katkılı, kaliteli hamur, ince cidarlıdır.

Hamur Rengi: 10 YR 7/4 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, yuvarlak halka kaideli, dikey halka kulplu ve basık kürevi gövdeli ve disk şeklinde forma sahiptir. Kulpun alt kısmında iki şerit halinde üste doğru devam etmektedir. Disk şeklinde olan discus ile omuzu birbirinden ayıran 2 adet iç içe geçmiş yiv ile sınırlandırılmıştır. Kaide altında 3 cm çapında dairesel yiv vardır.

Durumu: Kandil Oldukça kırık durumdadır. Discusun 3/2 si ve burun tamamen kırık ve eksiktir.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Broneer,1977: 59, Type XXV- 2458-2516; Deneauve,1969: 175-176, Type VIIA, 764, 765, 766, 768.

Tarih: Deneauve göre MS I. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Broneer ise Roma imparatorluk dönemine ait olduğunu belirtir.

Kat. No. 41

Lev. 21 / Res. 42

Kazı Env. No. ANT.2012-00136-1

Buluntu Yeri: Hipodrom-K2 Açması – 9. 1

Seviye – Tabaka: 83.43 m – I. Tabaka

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2.5 cm

Yük. : 2.6 cm

Gen. : 4.5 cm

Uz.: 6.7 cm

Hamur: Kireç, bol miktarda kum ve az miktarda mika katkılı olup iyi pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 10 YR 8/3 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Alçak halka kaideli, kürevi basık gövdeli, buruna doğru daralan formda ve muhtemelen yuvarlak burunludur. Kaide üzerinde bitkisel bezeme (yaprak bezeme) tasvir edilmiştir. Discus üzerinde discusu çevreleyen üçgen bezeme içine noktasal bezemeler ile tamamlanmış ve bu geometrik bezeme sonrası bitkisel bezeme ile çevrelenmiş ve sonrasında discus deliğine kadar yine geometrik bezeme ile devam etmektedir.

Durumu: Kandil yarım kırık durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1941: fig.80, 56.153; Waage, 1934: pl. X:700, XI:1487;Coşkun 2007, Res. 24, 25, 26; Bailey, 1988: Pl 49,Q2155- Pl 138, Q3472, Q3473; Saraçoğlu, 1997: Kat. No.11; Baydur, 1989: Res. 21; Hayes, 1980: Res. 530, 531; Perlzweig, 1961: Pl 42, Res. 2654, 2659.

Tarih: Bu tip kandiller Anadolu'nun birçok yerleşiminde bulunmuştur. Ortak görüş olarak MS III. - IV. yüzyıl (Geç Roma) dönemine tarihlenir.

Kat. No. 42

Lev. 22 / Res. 43

Kazı Env. No. ANT.2013-000678

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9/I-2 Açması

Seviye – Tabaka: 83.60 m – Yüzey

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2.8 cm

Yük.: 2.5 cm

Gen. : 6.4 cm

Uz.: 8.4 cm

Hamur: Kireç, bol miktarda kum ve mika katkılı olup iyi pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 10 R 7/6 (Açık kırmızı renktedir).

Astar Rengi: 10 R 5/4 (Kırmızı renktedir).

Tanım: Alçak halka kaideli, kaidenin alt kısmı çukurlaştırılmış ve yaprak motifli bir floral bezeme bulunmaktadır. Dairesel gövdeli, derin olmayan haznesi olan, tutamak şeklinde ansa (kulbu) üzerinde 3 adet yive sahiptir. Discus deliğ etrafında discusu tamamen kaplayan ve rozet haline gelen 22 adet dil motifli bezeme ile süslenmiştir. Rostrum kısmı kırık olmasına karşın görülebilen kısmında yanık izleri mevcuttur.

Yapım Tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1941: fig.80,56.152-154; Waage, 1934: 65 plate IX ,700, plate XI,1487; Bussièrè ve Lindros Wohl, 2018: 385:525-526.

Tarih: Waage'ye göre, MS III. - IV. yüzyıl (Geç Roma) dönemine, Bussièrè ve Lindros Wohl' a göre, V. Yüzyıla tarihlenir. Broneer'a göre Geç Roma dönemine tarihlenir.

Kat. No. 43

Lev. 22 / Res. 44

Kazı Env. No. ANT.2013-000699

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9/I-2 Açması

Seviye – Tabaka: 83.62 m – Yüzey

Ölçüleri:

Kaide çapı: 3,6 cm

Yük. : 2,9 cm

Gen. : 6,7 cm

Uz. : 9,7 cm

Hamur: Taşçık, kireç, kum katkılı olup, iyi pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 2,5 YR 6/6 (Açık kırmızımsı renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Düz alçak halka kaideli, yuvarlak gövdeli ve yağ haznesi derin olmayan, tutamak şeklinde kulbu(ansa) ve oval burunlu (rostrum) ‘dur. Discus çevresi iki sıra halinde düzensiz 0,4 cm kabartma şeklinde dairesel bezmeler ve geometrik bezemeler ile süslenmiştir.

Durumu: Tam ve sağlam durumdadır. Ancak yüzeyinde korozyon bulunmaktadır.

Yapım Tekniği: Kalıp işi tekniğidir.

Benzerleri: Waage, 1941: fig.80,56.152-154; Waage, 1934: 65 plate IX ,700, plate XI,1487; Bussière ve Lindros Wohl, 2018: 385:525-526.

Tarih: Waage’ye göre, MS III. - IV. yüzyıl (Geç Roma) dönemine, Bussière ve Lindros Wohl’ a göre, V. Yüzyıla tarihlenir. Broneer’a göre Geç Roma dönemine tarihlenir.

Kat. No. 44

Lev. 23/ Res. 45

Kazı Env. No. ANT.2013-000698

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9/I-2 Açması

Seviye – Tabaka: 83.60 m – Yüzey

Ölçüleri:

Kaide çapı: 4 cm

Yük. : 3.2 cm

Gen. : 4.5 cm

Uz. : 7,6 cm

Hamur: İnce taneli kum, kireç ve mika katkılı iyi derecede pişmiş sert ve kalitelidir

Hamur Rengi: 2,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: 5 YR 4/4 (Kırmızımsı kahverengindedir).

Tanım: Alçak halka kaideli ve kaide alt tabanında “+” şeklinde kabartma bezemenin haç motifi olduğu anlaşılmaktadır. Tutamak şeklinde ansa(kulp)’ a sahiptir. Kulp üzerinde kulbu ikiye ayıran yiv altta doğru devam etmektedir. Discus deliği etrafı ile margo(omuz) ‘da kabartma şeklinde üç sıra halinde birbirini izleyen 0.3 cm dairesel motifler ile süslenmiştir. 3/1 ‘i kırık olan kandilin discus deliği ve fitil deliğinin yarısı korunmuş durumdadır.

Durumu: Kandil kırık ve yarısı korunmuş durumdadır.

Yapım Tekniği: Kalıp işi tekniğidir.

Benzerleri: Waage, 1941: fig.80,56.152-154; Waage, 1934: 65 plate IX ,700, plate XI,1487; Bussière ve Lindros Wohl, 2018: 385:525-526.

Tarih: Waage’ye göre, MS III. - IV. yüzyıl (Geç Roma) dönemine, Bussière ve Lindros Wohl’ a göre, V. Yüzyıla tarihlenir. Broneer’a göre Geç Roma dönemine tarihlenir.

Kat. No. 45

Lev.23 / Res. 46

Kazı Env. No. ANT.2013-000822

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9/I-2 Açması

Seviye – Tabaka: 83.66m – Yüzey

Ölçüleri:

Kaide çapı: 3,2 cm

Yük. : 2.5 cm

Gen. : 5.3 cm

Uz.: 7 cm

Hamur: Yoğun mikalı ve ince kireç ve kum katkılı olup orta derecede kaliteli hamur, iyi pişmiş serttir.

Hamur Rengi: 2,5 YR 7/6 (Açık kırmızımsı renktedir).

Astar Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Tanım: Alçak, halka kaideli ve kaide de kabartmalı bezeme, dairesel gövdeli, ince tutamak şeklinde kulba (ansa) sahiptir. Discus üzerinde kabartma şeklinde geometrik bezemeler ile süslenmiştir.

Durumu: Kandilin 3/2' si kırık ve eksik durumdadır. Fitol deliği ve discus deliği korunmamış durumdadır.

Yapım Tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1941: fig.80,56.152-154; Waage, 1934: 65 plate IX ,700, plate XI,1487; Bussière ve Lindros Wohl, 2018: 385:525-526.

Tarih: Waage'ye göre, MS III. - IV. yüzyıl (Geç Roma) dönemine, Bussière ve Lindros Wohl' a göre, V. Yüzyıla tarihlenir. Broneer'a göre Geç Roma dönemine tarihlenir.

Kat. No. 46 **Lev. 24/ Res. 47**

Kazı Env. No. ANT.2013-000103

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9/III-2 Açması

Seviye – Tabaka: 83.77m – Tabaka I

Ölçüleri: **Kaide çapı:** 3 cm **Yük. :** 2,6 cm
 Gen. : 5,1 cm **Uz. :** 9,2 cm

Hamur: İnce taneli kireç, kum, mika katkılıdır. Orta derecede pişmiş, az gözenekli ve pişmeden ötürü çatlakların olduğu bir yüzeye sahiptir.

Hamur Rengi: 2,5 Y 8/3 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil, düz halka kaideli, kandilin tümünü kapsayacak şekilde haznesi olan tutamak şeklinde kulplu (ansa) ve kulp üzerinde alttan üste doğru devam eden kabartma şeklindedir. Armut yayvan bir gövde yarısı korunmuş durumda, discus deliği etrafında çiçek rozet bezeme vardır. Aşınma olduğu için belirgin değildir. Discus deliği Fitol deliğinden büyük boyuttadır.

Durumu: Yarısı kırık ve eksik durumdadır. Fitol deliği ve discus deliği korunmamış durumdadır.

Yapım Tekniği: Kalıp işi tekniğindedir

Benzerleri: Broneer, 1977: 79, Type XXVIII E 3054-3085.

Tarih: Broneer'e göre MS 4. - 5. Yüzyıla tarihlenir.

Kat. No. 49 **Lev.25 / Res. 50**

Kazı Env. No. ANT.15-1475

Buluntu Yeri: Tapınak E16.2/III

Seviye – Tabaka: 85.03 m

Ölçüleri: **Kaide çapı:** 3 cm **Yük. :** 4 cm
 Gen. : 5, 8 cm **Uz.:** 10.3 cm

Hamur: ince taneli kireç ve kum az miktarda mika katkılıdır. İyi derecede pişmiş ve serttir.

Hamur Rengi: 5 YR 8/3 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Yuvarlak halka kaideli, gövdeden buruna doğru incelen bir formda, tutamak şeklinde kulpludur. Discus çevresi kabartma şeklinde 2 cm çapında dairesel motifler ile süslenmiştir. Korozyona uğradığı için üzerindeki bezemeler net olarak görülmemektedir.

Durumu: Tam ve sağlam haldedir. Ancak tüm yüzeyi yoğun korozyona sahiptir.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1941: 159-160 fig.80,53; Dobbins 1977: .281, Res: 354; Baydur, 1991: 391 Res: 20; Özgül 2012: 67, Res: 20.

Tarih: MS. V. – VI. yüzyıl (Erken Bizans) dönemine tarihlenir.

Kat. No. 50

Lev. 26 / Res. 51

Kazı Env. No. ANT.2013-00187

Buluntu Yeri: Tapınak-F15 Açması

Seviye – Tabaka: 82.50 m - Yüzey

Ölçüleri:

Kaide çapı: 3 cm

Yük. : 4.7 cm

Gen. : 6.4 cm

Uz. : 7.3 cm

Hamur: İnce taneli kum ve kireç katkılıdır.

Hamur Rengi: 2,5 Y 7/2 (Açık gri renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Tanım: Kandil uca doğru daralan oval gövdeli, ansası mahmuz şeklinde, yağ deliği ve fitil deliği yuvarlak formlu, alçak halka kaidelidir. Discus ve alt kısmı birbirlerinden kesin margo(omuz) kısmı vardır Discusu çevreleyen iki yatay bant içine yerleştirilmiş dik çizgiler halinde bezmeler vardır. Rostrum (burnu) kısmı kırıktır. Ancak yanık izleri görülmektedir.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumdadır. Burun kısmı eksiktir.

Yapım tekniği: kalıp işi tekniği ile yapılmıştır.

Benzerleri: Waage, 1941: fig.80,56.172-176; Waage 1934: 67, plate XII. 1842-1843; Menzel, 1969: 100, 651: Abb 82. 4-5; Uygun ve Görmüş ve Sezgin, 2014: 288.

Tarih: Waage'ye göre MS. V. - VI. yüzyıl (Erken Bizans) olarak tarihlendirilir. Menzele, göre MS V. yüzyıla, Uygun ve Görmüş ve Sezgin'ne göre MS VII. - VIII. Yüzyıla tarihlenir.

Kat. No. 51

Lev.26 / Res. 52

Kazı Env. No. ANT.2013-000416

Buluntu Yeri: Tapınak-F16 Açması / (b-6)

Seviye – Tabaka: 83.65m – Tabaka I

Ölçüleri:

Kaide çapı: 4 cm

Yük. : 3, 2 cm

Gen. : 8,4 cm

Uz. : 9, 2 cm

Hamur: pürüzlü bir dış yüzeyli, yoğun mika ile birlikte ince kum , küçük taneli kireç katkılıdır. Özellikle kaide altı yoğun korozyona uğramış ve pişmeden kaynaklı çatlamlar mevcuttur.

Hamur Rengi: 10 YR 6/4 (Açık sarımsı kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil renginde astarlıdır.

Tanım: Kandil, düz dipli, gövdesi yayvan çanak formda ve rostrum (burun) el ile büzülerek şekillendirilmiştir. İkinci bir parça olarak yerleştirilen discus dairesel formdadır. Fital deliği discus deliğinden oldukça küçük formdadır. discus bir hazne görevi gördüğü için derin ve geniştir. Kulbu tamamen yok olmuştur.

Durumu: Kandil kısmen sağlam durumdadır. Çanak kısmında eksiklik vardır. Rostrumda kullanımdan dolayı yanık izleri vardır.

Yapım tekniği: Çark yapım tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1941: fig.81,58b.182; Broneer,1930: 292, XXIV Res: 1519, 1530,1560: Laflı, 2009: 339, Res: 13.

Tarih: Waage'ye göre MS. XI.– XII. yüzyıl (Orta Çağ dönemi) olarak tarihlendirilir. Broneer ve Laflı' ya, göre MS VIII.- IX. yüzyıla tarihlenir.

Kat. No. 52

Lev.27 / Res. 53

Kazı Env. No. ANT.2015-0002051

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9.3/I Açması

Seviye – Tabaka: 82.90 m – Tabaka II

Ölçüleri:

Kaide çapı: 2.5cm

Yük. : 3.5 cm

Gen. : 5.5 cm

Uz. : 6 cm

Hamur: pürüzlü bir dış yüzeyli, yoğun mika ile birlikte ince kum, küçük taneli kireç katkıdır. Özellikle kaide altı yoğun korozyona uğramış ve pişmeden kaynaklı çatlamlar mevcuttur.

Hamur Rengi: 10 YR 7/4 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil renginde astarlıdır.

Tanım: Kandil, düz dipli, gövdesi yayvan çanak formda ve rostrum (burun) el ile büzülerek şekillendirilmiştir. İkinci bir parça olarak yerleştirilen discus dairesel formdadır. Discus bir hazne görevi gördüğü için derin ve geniştir.

Durumu: Discus çanağı korunmuş durumda olup yayvan çanak kısmı ile burun kısmı kırıktır.

Yapım tekniği: Çark yapım tekniğindedir.

Benzerleri: Waage, 1941 fig.81,58b.182; Broneer 1930, s.292, XXIV Res: 1519, 1530, 1560; Lafli 2009, s.339, Res: 13.

Tarih: Waage'ye göre MS. 11.– 12. yüzyıl (Orta Çağ dönemi) olarak tarihlendirilir. Broneer ve Lafli' ya, göre MS 8.-9. Yüzyıla tarihlenir.

Kat. No. 53

Lev. 27/ Res.54

Kazı Env. No. ANT.2013-000149/3

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9/II-2 Açması

Seviye – Tabaka: 83.29 - 82.49 – Tabaka I

Ölçüleri:

Kaide çapı: -

Yük. : -

Gen. : 3,3 cm

Uz. : 5,5 cm

Hamur: çok miktarda mika ve az miktarda ince taneli kum katkılıdır.

Hamur Rengi: 2,5 YR 7/6 (Açık kırmızı renktedir).

Astar Rengi: 10 YR 6/4 (Açık sarımsı kahverengindedir).

Durumu: Discus parçası.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Discus parçası. Discus parçası üzerinde menora tasviri yapılmıştır. Ancak menoranın yarısı korunmuş durumdadır. Fital deliği olabileceği düşünülen 0,8 cm çapındaki deliğin yarısı korunmuştur. Ayrıca bir uçta yanık izleri vardır.

Benzerleri: : Bussière ve Lindros Wohl, 2018: 384-385; Loeschke VII Tip fig.524.

Tarih: MS III. – IV. Yüzyıla tarihlenmektedir.

Kat. No. 54

Lev. 28 / Res. 55

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00418

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:86.70-80.40 m

Ölçüleri: **Kaide çapı: -** **Yük. : 2,5 cm**

Gen. : 9,5 cm **Uz. : 11,5 cm**

Hamur: çok miktarda mika ve az miktarda ince taneli kum katkılıdır.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/6 (Kırmızısımsı sarı renktedir).

Astar Rengi: 10 YR 5/6 (Sarımsı kahverengindedir).

Durumu: Kandilin üst yarısı kısımdır. Discusun yarısı kırıktır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Kandilin üst yarısı olup discus, burun ve kulp bölümünden oluşmaktadır. Boyut olarak diğer kandil tiplerinden daha büyüktür. Dairesel gövdeli, oval öne doğru uzayan burna sahip ve sepet kulpludur. Discus kısmı çukurlaştırılmıştır. Discusta bezeme bulunmamaktadır. Omuzlar ise omuzları çevreleyen dairesel noktalar ile süslenmiştir.

Benzerleri:

Tarih:

Kat. No. 55

Lev. 28 / Res.56

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00235-1

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Olçüleri: **Kaide çapı:** - **Yük. :** -

Gen. : 2,5 cm **Uz. :** 3 cm

Hamur: az miktarda mika ve az miktarda ince taneli kum katkıdır.

Hamur Rengi: 10 YR 8/3 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Durumu: Kırık discus parçasıdır. Oldukça aşınmış durumdadır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Discus parçası. Discus parçası üzerinde ayakta frontal duruşta eros figürü vardır. Sağ omuzu üzerinde kanat olabileceği bir çıkıntı görülmektedir. Aşınma olduğundan yüz ve saç ile ilgili bir fikir söylemek mümkün değildir.

Benzerleri: Bussière ve Lindros Wohl, 2018: 197-198; Bussière form D I 3, variants a and c:280-281. Broneer,1977: 62 pl.29 fig.2529-2530.

Tarih: MS I.y üzyıla tarihlenir.

Kat No: 56

Lev.29 / Res. 57

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00235-3

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka:81.00 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: -

Yük.: -

Gen. : 6,3 cm

Uz.: 4,6 cm

Hamur: az miktarda mika ve az miktarda ince taneli kum katkıdır.

Hamur Rengi: 10 YR 8/3 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: 10 R 5/6 (Kırmızı renktedir).

Durumu: Kırık discus ve burun parçasıdır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Discus parçası ve burun parçasıdır. Discus parçası üzerinde discus ve omuzu birbirinden ayıran beş adet yiv vardır. Burun deliği kırıktır. Ancak burun üzerinde völütler bulunmaktadır.

Benzerleri: Güngör Alper, 2018: 53 Tip K 4,1 fig.167-172.

Tarih: Form MS I. Yüzyıla tarihlendirilir

Kat. No. 57

Lev. 29/ Res.58

Kazı Env. No. ANT.2015-0001270

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9.3/I-II Açması

Seviye – Tabaka: 83.46-83.40 m – Tabaka III

Ölçüleri:

Kaide çapı: -

Yük.: -

Gen. : 2.5 cm

Uz.: 5.3 cm

Hamur: az miktarda mika ve az miktarda ince taneli kum katkılıdır.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/6 (Açık kahverengindedir).

Astar Rengi: 10 R 5/6 (Kırmızı renktedir).

Durumu: Kırık discus parçasıdır. Burun kısmı az korunmuş durumda ancak yanık izleri vardır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Discus parçasıdır. Buruna doğru daralan forma sahip olan discus üzerinde discusu çevreleyen birbirine paralel yivlerden oluşan motifler vardır.

Benzerleri: Waage, 1941: 159-160 fig.80,53; Dobbins 1977: .281, Res: 354; Baydur, 1991: 391 Res: 20; Özgül 2012: 67, Res: 20.

Tarih: Form MS IV. – V. yüzyıla tarihlenmektedir.

Kat. No. 58

Lev.30 / Res.59

Kazı Env. No. ANT.2015-0001275

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9.3/I-II Açması

Seviye – Tabaka: 83.41-83.20 m – Tabaka III

Ölçüleri:

Kaide çapı: -

Yük. : -

Gen. : 3.8 cm

Uz. : 3.9 cm

Hamur: İnce taneli kum ve kireç katkılıdır.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/6 (Kırmızımsı sarı renktedir).

Astar Rengi: 10 R 5/6 (Kırmızı renktedir).

Durumu: Kırık discus parçasıdır. Üzerinde çatlamlar vardır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Discus parçasıdır. Form hakkında fikir sahibi olmak mümkün olmamıştır. Discus parçası üzerinde ayakta frontal olarak duran ve elinde sepet olabileceği düşünülen bir figür betimlenmiştir. Onun hemen arkasında ikinci bir figüre ait sol bacak görülmektedir.

Benzerleri: Broneer,1977, pl.29 fig.2529-2530.

Tarih:

Kat. No. 59

Lev.30 / Res.60

Kazı Env. No. ANT.2015-0001321

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9.3/II Açması

Seviye – Tabaka: 83.47-83.15 m – Tabaka III

Ölçüleri:

Kaide çapı: -

Yük. : -

Gen. : 3,8 cm

Uz. : 3.9 cm

Hamur: İnce taneli kum ve kireç katkılıdır.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/2 (Pembemsi beyaz renktedir).

Astar Rengi: Sulandırılmış kil astarlıdır.

Durumu: Kırık kaide parçasıdır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Kaide parçasıdır. Form hakkında fikir sahibi olmak mümkün olmamıştır. Kaide parçası üzerinde iç içe geçmiş iki adet dairesel yiv vardır. Kulbun tutamak gibi olarak yapıldığı görülmekte ve V şeklinde yapılmıştır.

Benzerleri: Broneer,1977, pl.34 fig.3055-3080-3082; Bailey, 1988: Fig. 137, Q 1956; Oziol, 1977: Pl. 89, 254; Güngör Alper, 2018: 314, fig. 364-365.

Tarih: Bailey, 1988: Fig. 137, Q 1956 (MS. I. yüzyılın dördüncü çeyreği) , Oziol, 1977: Pl. 89, 254 (Roma imparatorluk dönemi) olarak tarihlendirilir.

Kat. No. 60

Lev.31 / Res.61

Kazı Env. No. ANT.2015-0001433

Buluntu Yeri: Tapınak- Batı Peristasis-E16.1/IV Açması

Seviye – Tabaka: 83.05-82.80 m

Ölçüleri:

Kaide çapı: -

Yük.: -

Gen. : 3.8 cm

Uz.: 3.9 cm

Hamur: İnce taneli kum katkılıdır.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: 10 R5/8 (Kırmızı renktedir).

Durumu: Kırık kaide parçasıdır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Kaide parçasıdır. Form hakkında fikir sahibi olmak mümkün olmamıştır. Kaide parçası üzerinde çeşitli geometrik bezemeler bulunmaktadır.

Benzerleri: Waage, 1934: 65-66, Pl. X-XI, 1827-655-593-700-814-1487-251-3.

Waage,1941: 66-67, fig.80, 51a152.51b 153,51c 154.

Tarih: Waage'ye göre bu kandil kaideleri MS IV. – V. yüzyıla tarihlenmektedir.

Kat. No. 61

Lev. 31/ Res.62

Kazı Env. No. ANT.2015-0001638

Buluntu Yeri: Tapınak- Batı Peristasis-F15.4/II Açması

Seviye – Tabaka: 83.13-82.79- Kiremit Dolgu

Ölçüleri: **Kaide çapı: -** **Yük. : 3.5 cm**

Gen. : 5.5 cm **Uz. : 6.5 cm**

Hamur: Kireç mika ve az miktarda taşçık katkıdır.

Hamur Rengi: 2,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: 2,5 YR5/6 (Kırmızı renktedir).

Durumu: Kırık kandil parçasıdır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Kaide parçasıdır. Kulba doğru daralan ve sivrileşen forma sahiptir. Kaide üzerinde çeşitli geometrik desenler vardır.

Benzerleri: Waage, 1934: 65-66, Pl. X-XI, 1827-655-593-700-814-1487-251-3.

Waage,1941: 66-67, fig.80, 51a152.51b 153,51c 154.

Tarih: Waage'ye göre bu kandil kaideleri MS IV. – V. yüzyıla tarihlenmektedir.

Kat. No. 62

Lev.32 / Res.63

Kazı Env. No. ANT.2015-0001316

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9.3/I Açması

Seviye – Tabaka: 84.35-Yüzey

Ölçüleri: **Kaide çapı: -** **Yük. : 2.4**

Gen. : - **Uz. : -**

Hamur: Kireç mika ve az miktarda taşçık katkıdır.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: -

Durumu: Kırık kulp parçasıdır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Dikey halka kulp parçasıdır.

Benzerleri: Waage, 1934: 60-61, Grup V. 1853. ,pl. VII; Waage, 1941: 62, Tip 24-25,pl. VII; Kassab- Tezgör ve Sezer, 1995: 150-151, fig. 426-427; Loeschcke 1919: p. 462, no. 1078, pl. XXIII; Broneer 1930. no.53367, pl. 6; Baur 1947: pp. 7–8, nos. 7–18, pl.1; Goldman, 1950: no. 61, fig. 95, and nos. 117–23, fig. 96–97.

Tarih: Kassab- Tezgör ve Sezer'e göre MÖ II.- I. yüzyıl'dan MS I. yüzyıla kadar kullanımları devam ettiğini belirtir. Baur'a göre, MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği'ne tarihlenir. Goldman'a göre, MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir.

Kat. No. 63

Lev.32 / Res.64

Kazı Env. No. ANT.2015-0001512

Buluntu Yeri: Hipodrom-K9.3/II Açması

Seviye – Tabaka: 83.64- II. Tabaka

Ölçüleri: **Kaide çapı:** - **Yük. :** 2,4

Gen. : - **Uz. :-**

Hamur: Kireç mika ve az miktarda taşçık katkıdır.

Hamur Rengi: 7,5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: 10 R5/8 (Kırmızı renktedir).

Durumu: Kırık kulp parçasıdır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Kulp parçasıdır. Tutamak şeklinde ve oval kesitlidir.

Benzerleri: Broneer,1977, pl.34 fig.3055-3080-3082; Bailey, 1988: Fig. 137, Q 1956; Oziol, 1977: Pl. 89, 254; Güngör Alper, 2018: 314, fig. 364-365.

Tarih: Bailey, 1988: Fig. 137, Q 1956 (MS. I. Yüzyılın 4. Çeyreği) , Oziol, 1977: Pl. 89, 254 (Roma imparatorluk dönemi) olarak tarihlenmiştir. . Güngör Alper formu MS I. yüzyıla tarihlendirir.

Kat. No. 64

Lev. 33/ Res.65

Kazı Env. No. ANT.2013-SONDAJ III -00233/1-2-3

Buluntu Yeri: Parsel 18 Plankare CC-21

Seviye – Tabaka: 81.04

Ölçüleri: **Kaide çapı: -** **Yük.:**

Gen. : - **Uz. :**

Hamur: Kireç mika ve az miktarda taşçık katkıdır.

Hamur Rengi: 233-1 nolu 5 YR 8/4 (Pembe renktedir), 233-2 nolu 10 YR 8/4 (Açık kahverengindedir), 233-3 nolu 7.5 YR 8/4 (Pembe renktedir).

Astar Rengi: -

Durumu: Kırık kulp parçalarıdır.

Yapım tekniği: Kalıp işi tekniğindedir.

Tanım: Üç adet kulp parçasıdır. Sırasıyla 233-1 nolu kulp parçası sonradan eklentili olup hilal formda yapılmış ve uçları sivrileştirilerek yapılmıştır. 233-2 nolu kulp parçası sonradan eklentili olup kalp yaprak formdadır. 233- nolu kulp parçası sonradan eklentili olup palmet yaprak formudur.

Benzerleri – Tarihlendirme: Hilal biçimli kulbun benzerleri; Waage, 1934: 62, Roma I.grup fig.1461(MS 1. yüzyıl).

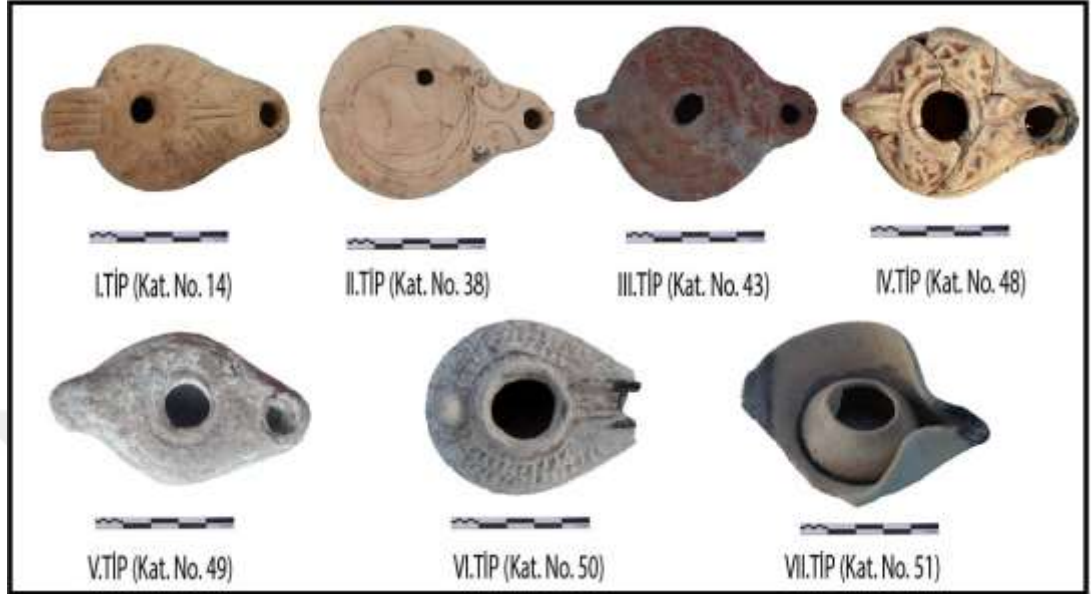
Kalp biçimli kulbun benzerleri; Güngör Alper, 2018: 310, fig. 353-354 (MS I. yüzyıla) Bailey, 1988: Pl. 78, Q 2713 (MS 70-100 yılları), Pl. 98, Q3010 (MS I. yüzyılın 1. yarısı).

Palmet biçimli kulbun benzerleri; Güngör Alper, 2018: 309, fig. 351 (MS I. yüzyıla); Broneer 1930, Pl. VIII, 413(M.S. I. yüzyıl sonu); Bruneau 1965, Pl. 35, 4746-4748 (M.S. I. Yüzyıl); Menzel 1969, Abb. 25, 7 (M.S. I. Yüzyıl).

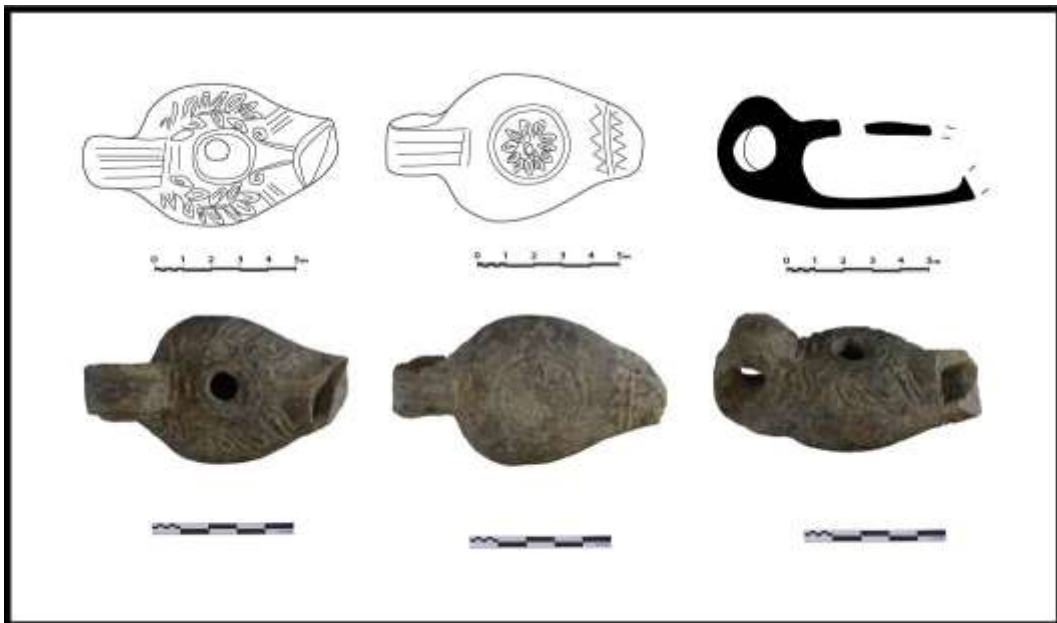
EK.4 LEVHALAR

Levha 1

Resim 1

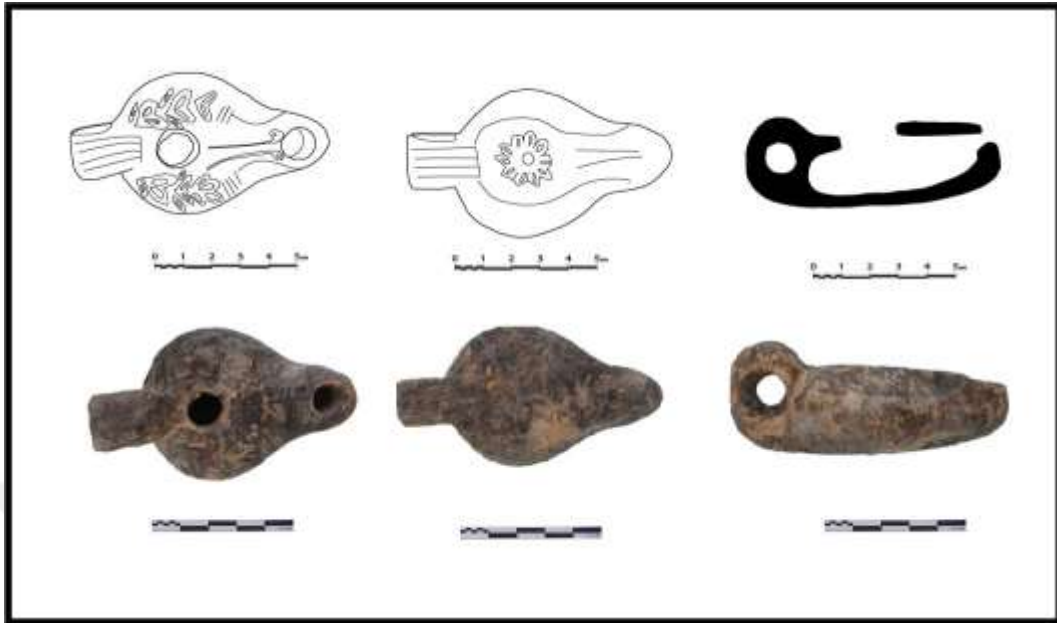

Resim 2

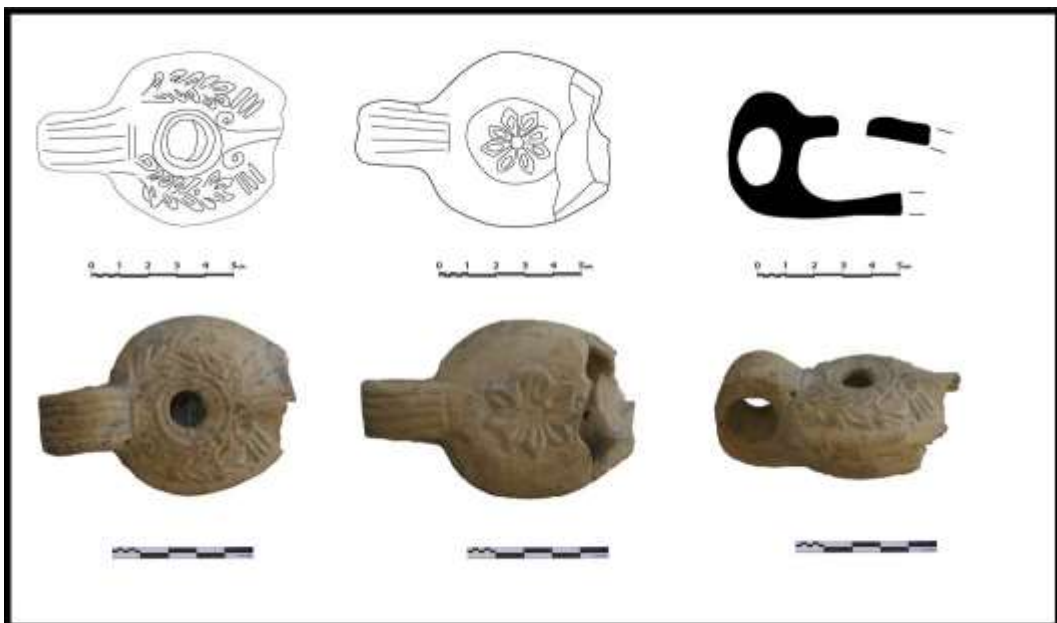

Levha 2

Resim 3

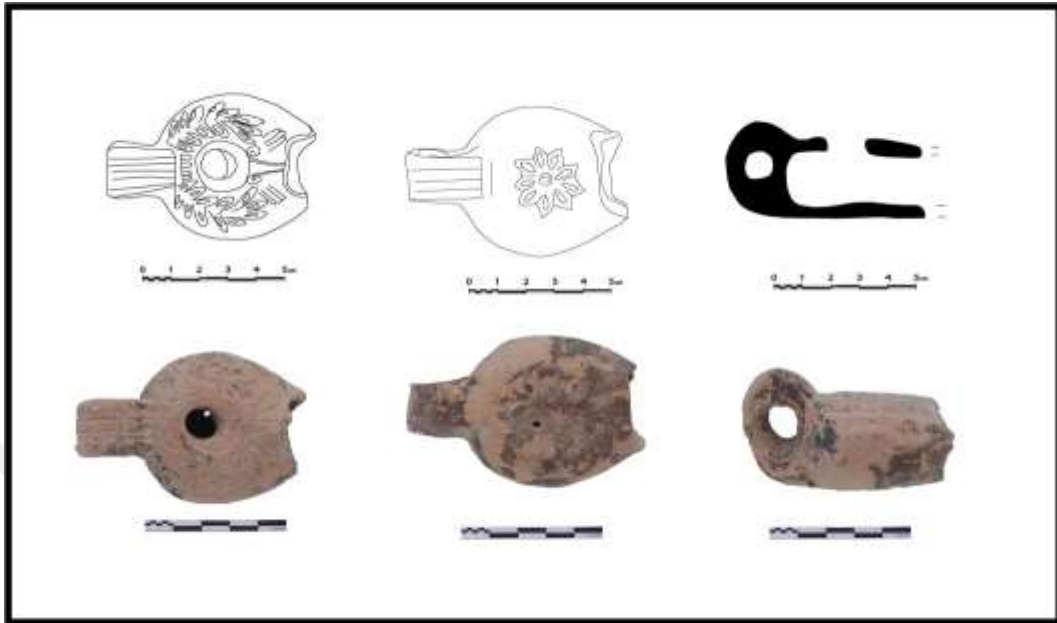

Resim 4

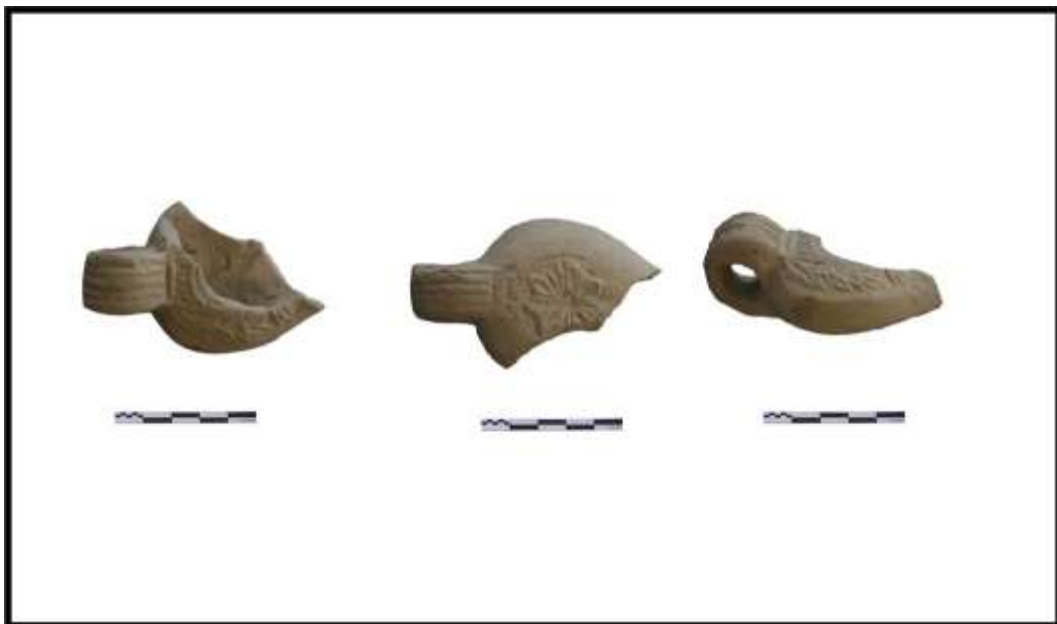

Levha 3

Resim 5

Resim 6

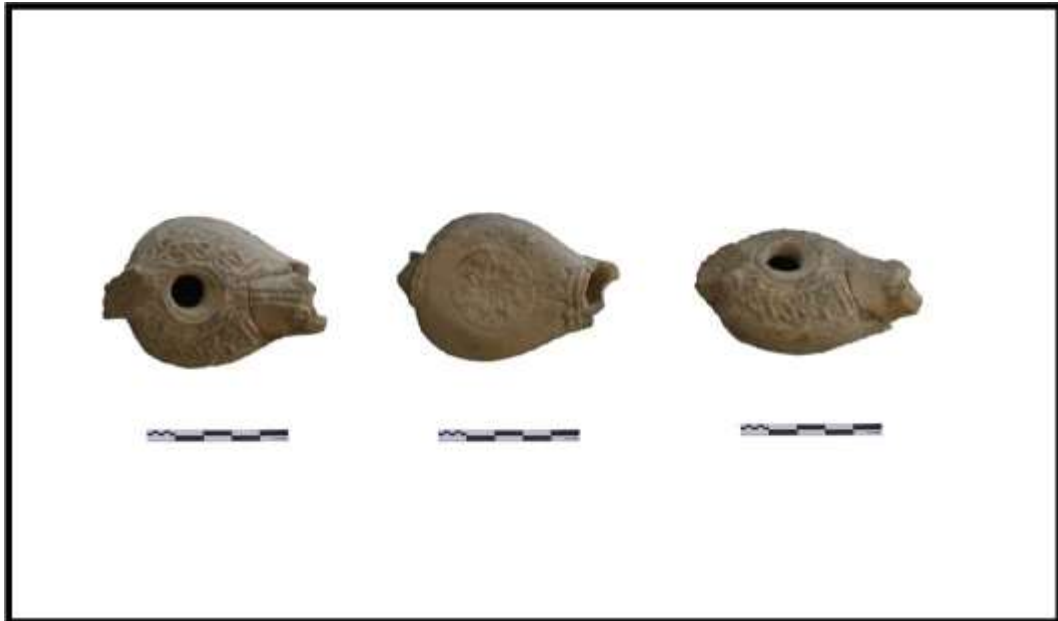

Levha 4

Resim 7

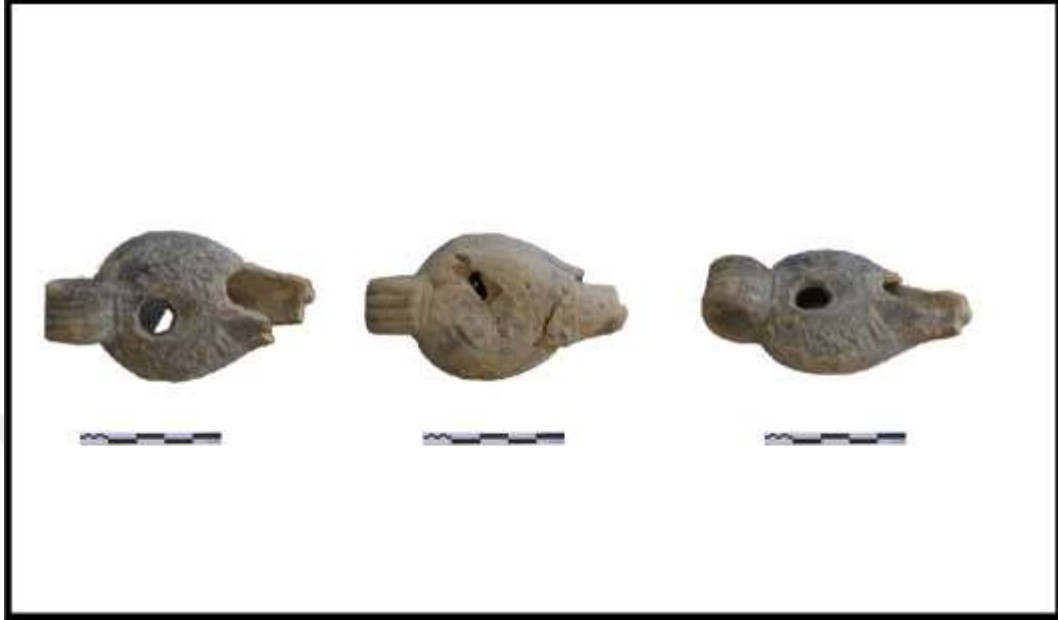

Resim 8

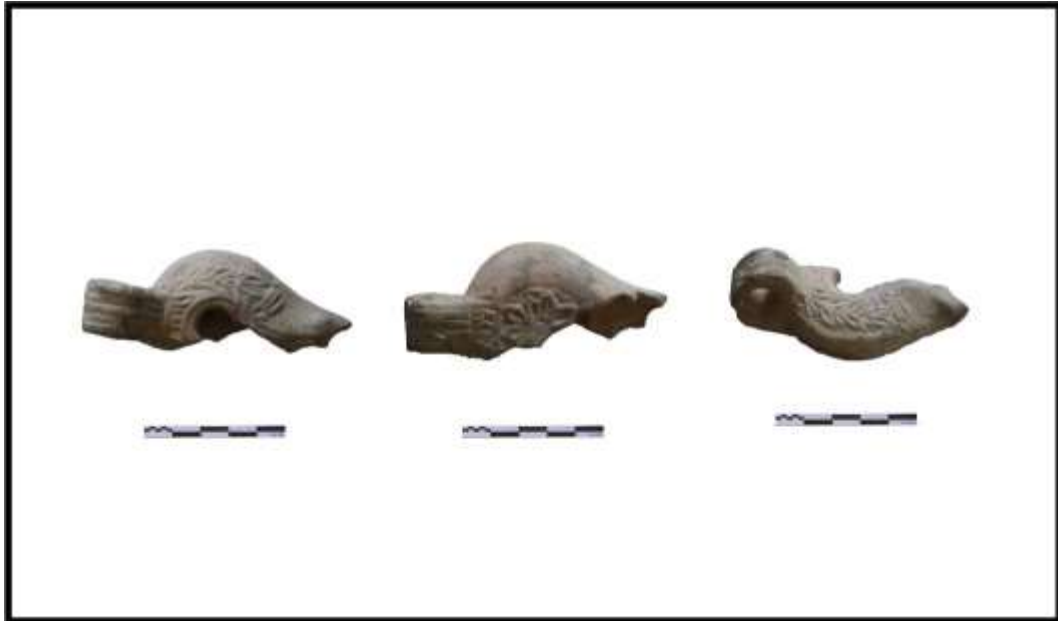

Levha 5

Resim 9

Resim 10

Levha 6

Resim 11

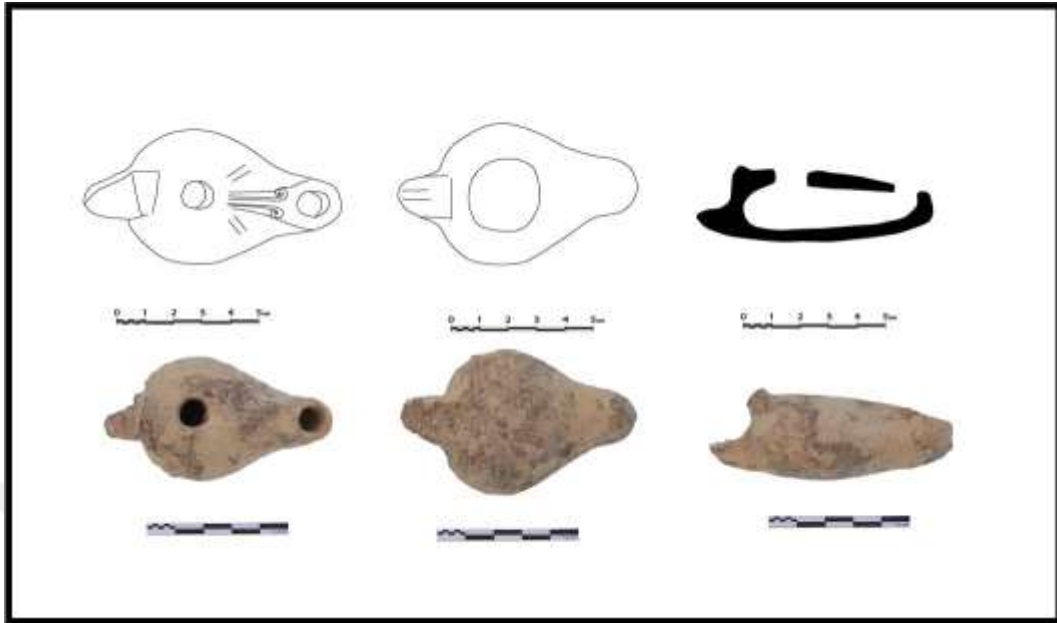

Resim 12

Levha 7

Resim 13

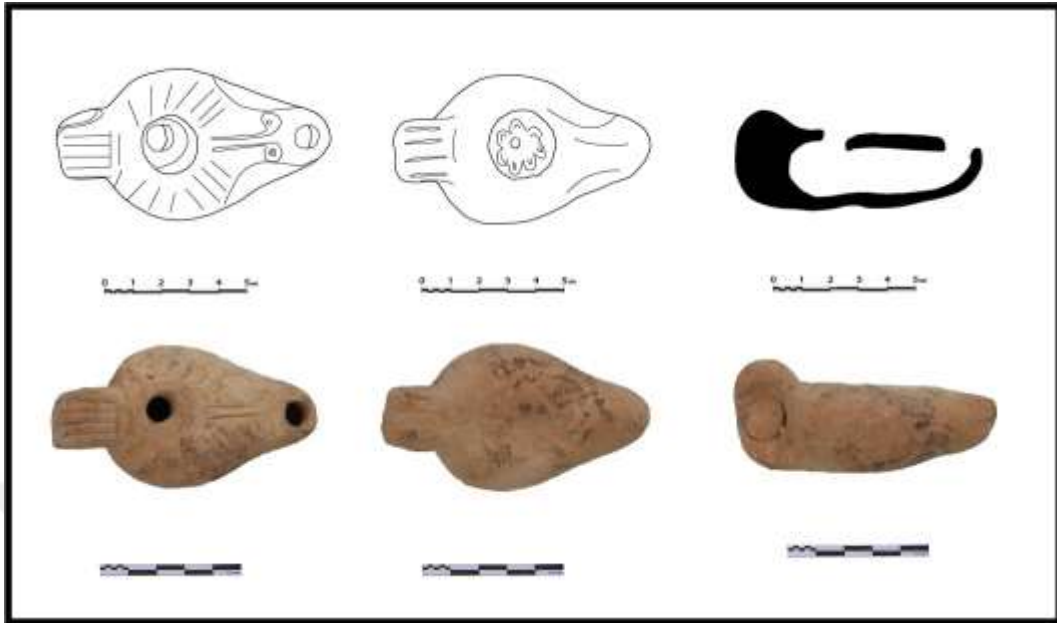

Resim 14

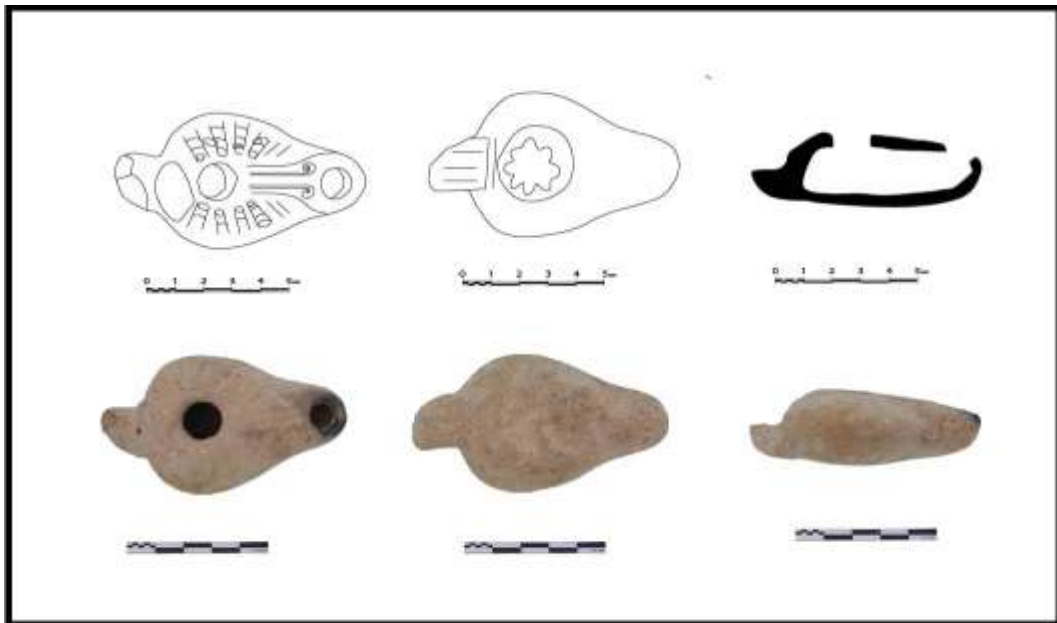

Levha 8

Resim 15

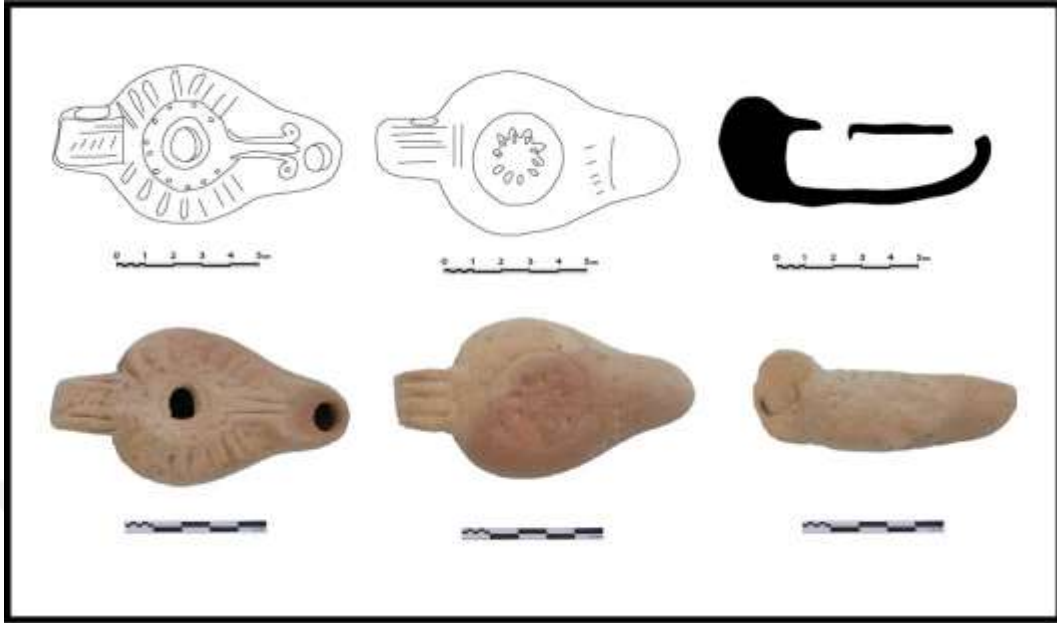

Resim 16

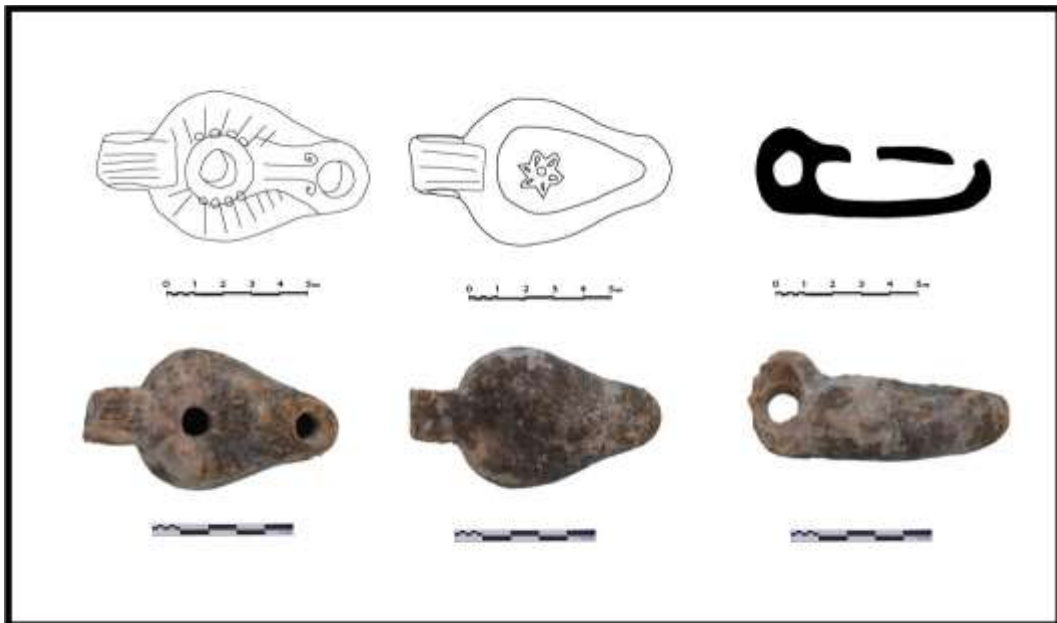

Levha 9

Resim 17

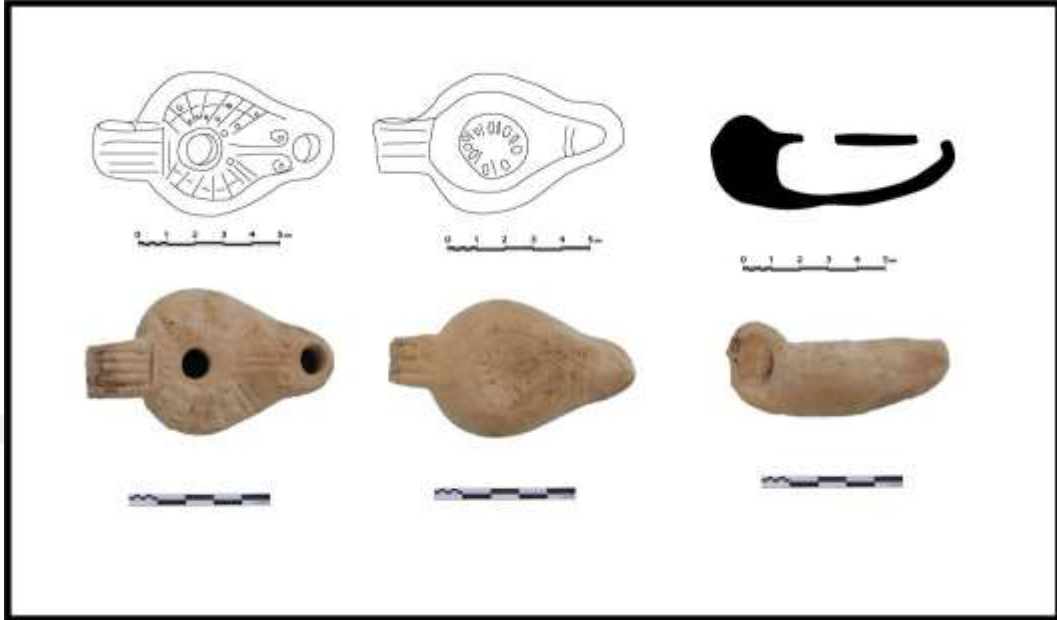

Resim 18

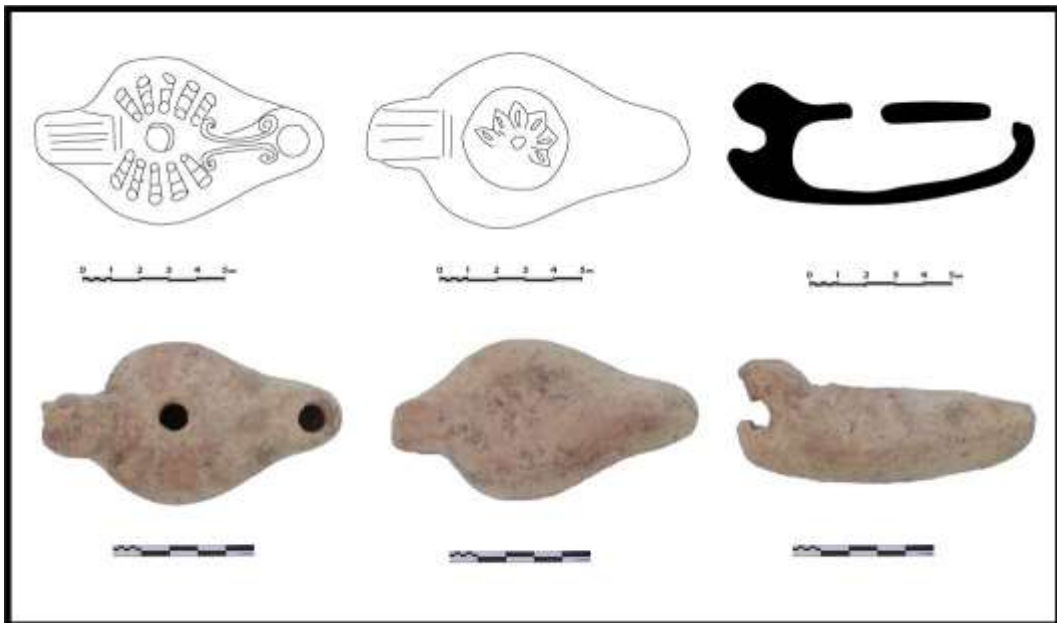

Levha 10

Resim 19

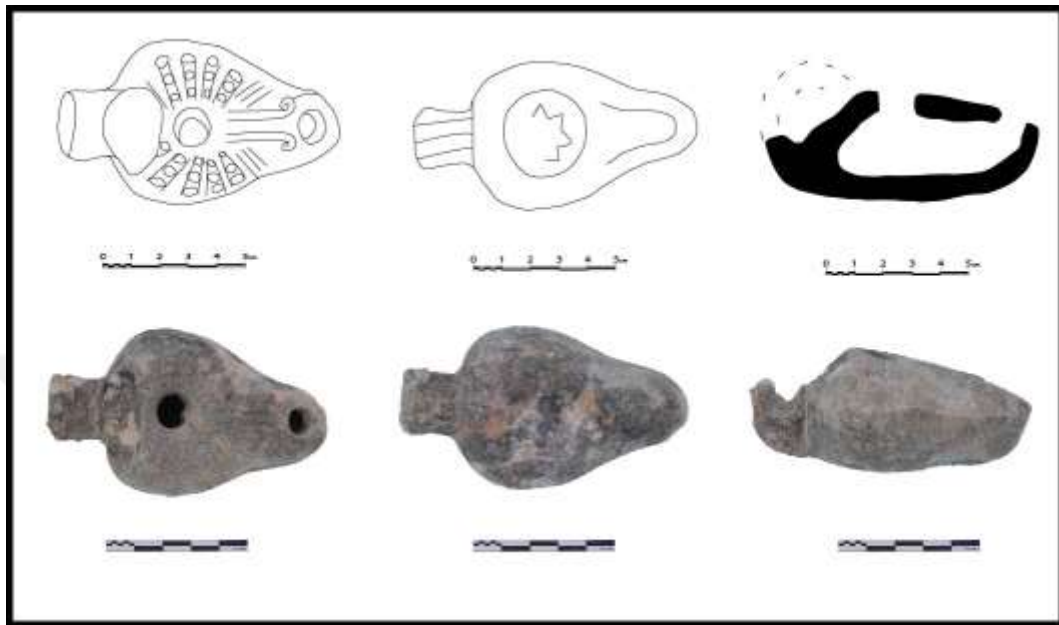

Resim 20

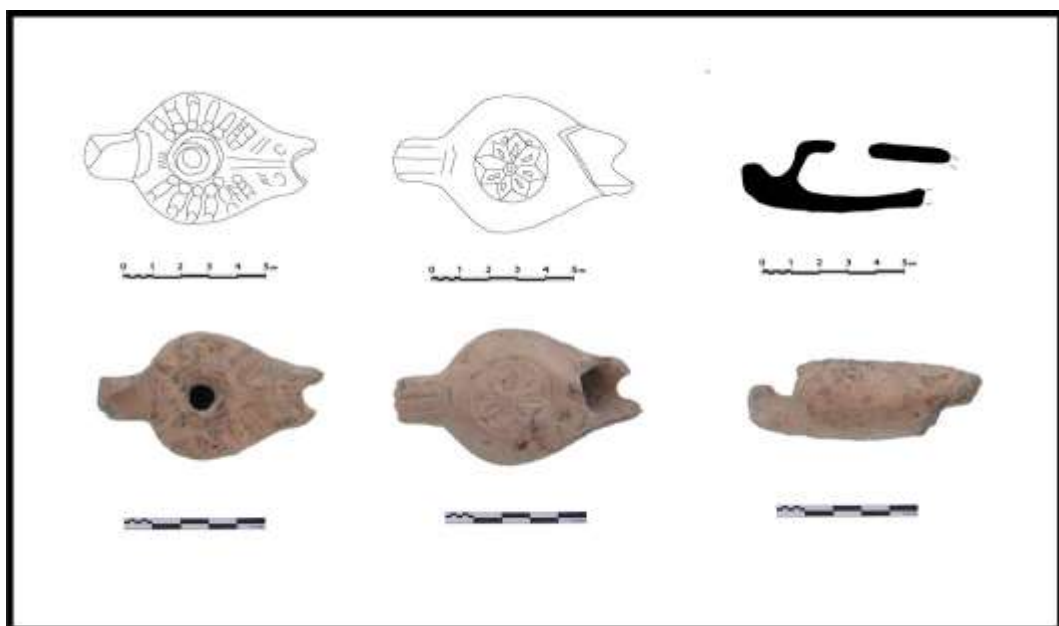

Levha 11

Resim 21

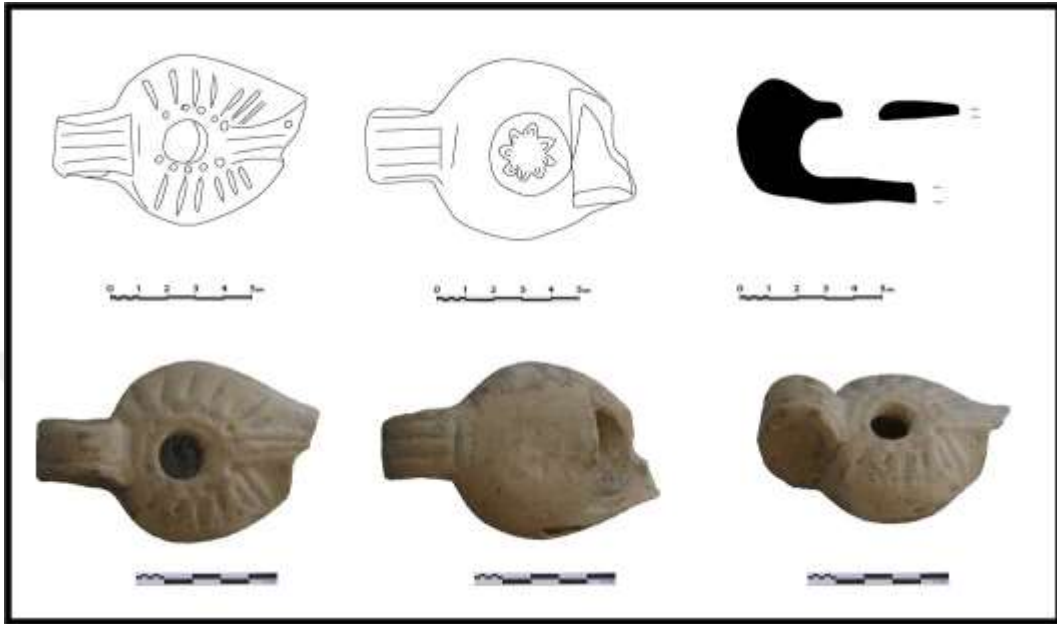

Resim 22

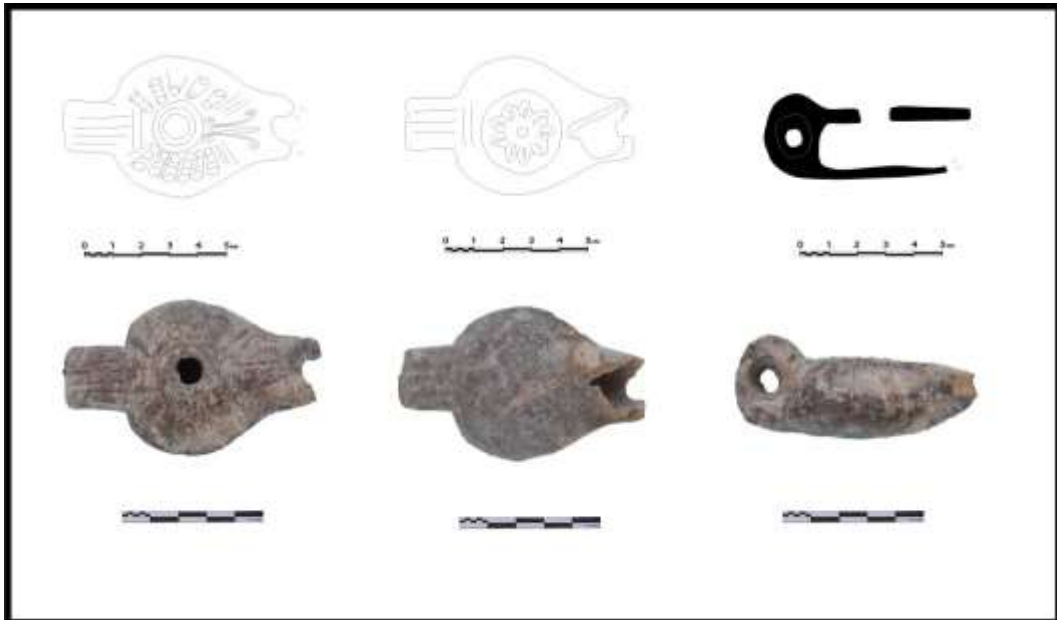

Levha 12

Resim 23

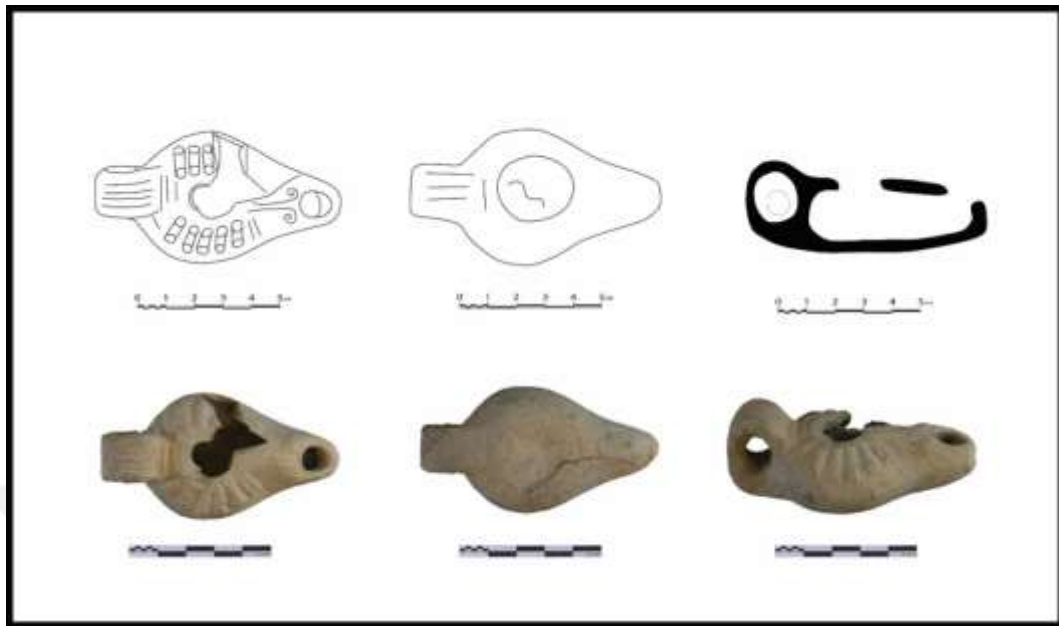

Resim 24

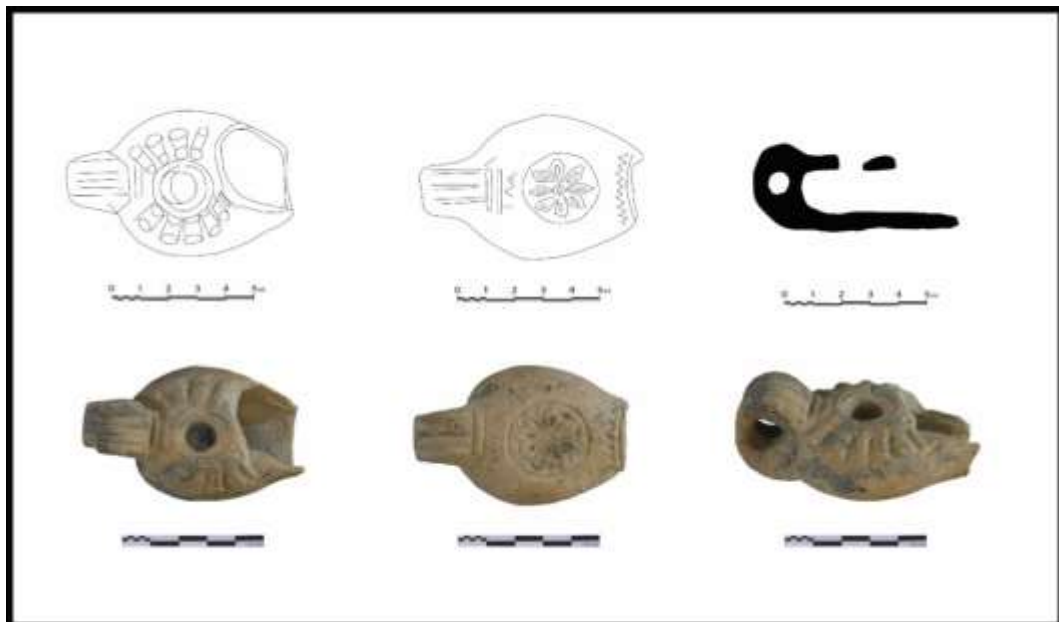

Levha 13

Resim 25

Resim 26

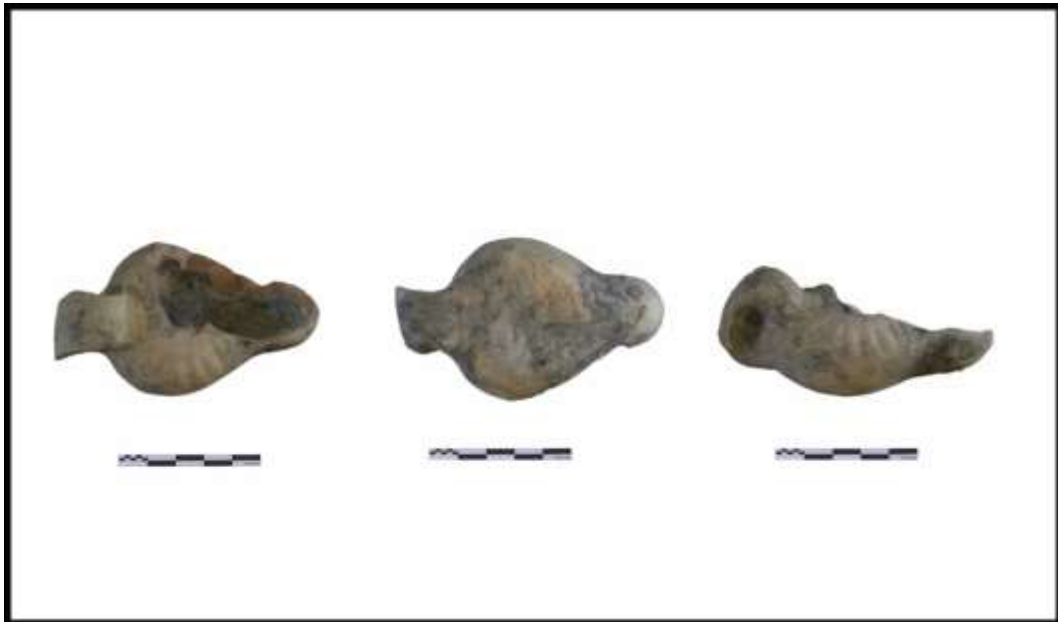

Levha 14

Resim 27

Resim 28

Levha 15

Resim 29

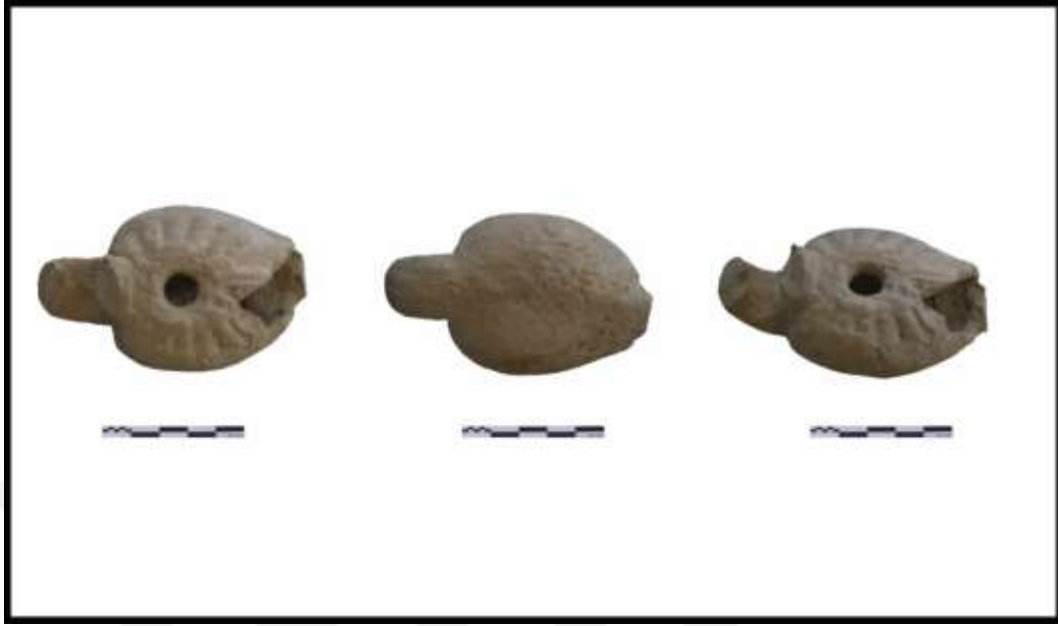

Resim 30

Levha 16

Resim 31

Resim 32

Levha 17

Resim 33

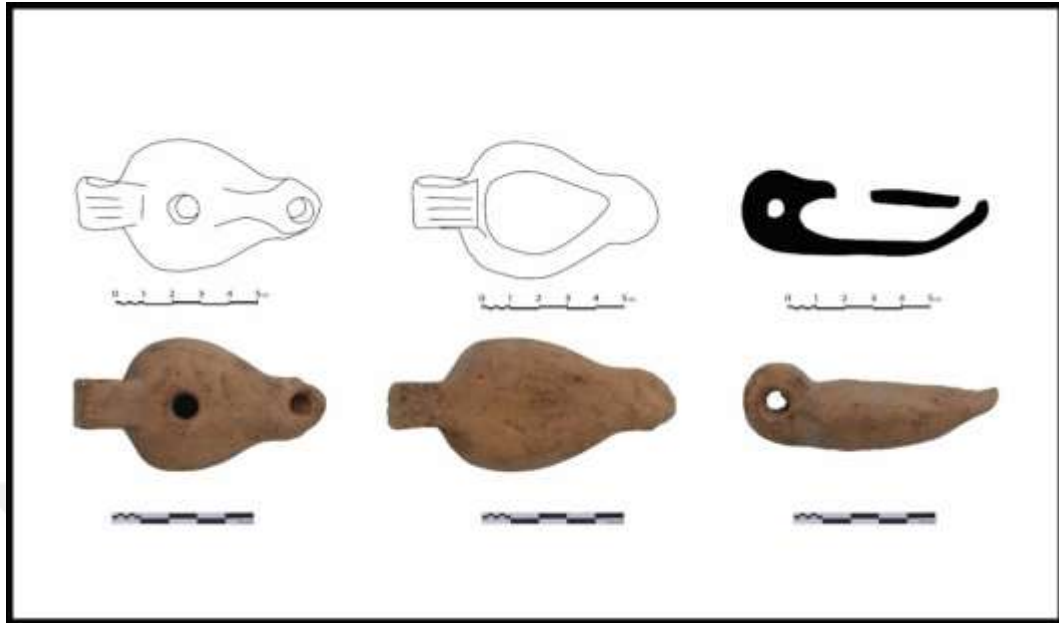

Resim 34

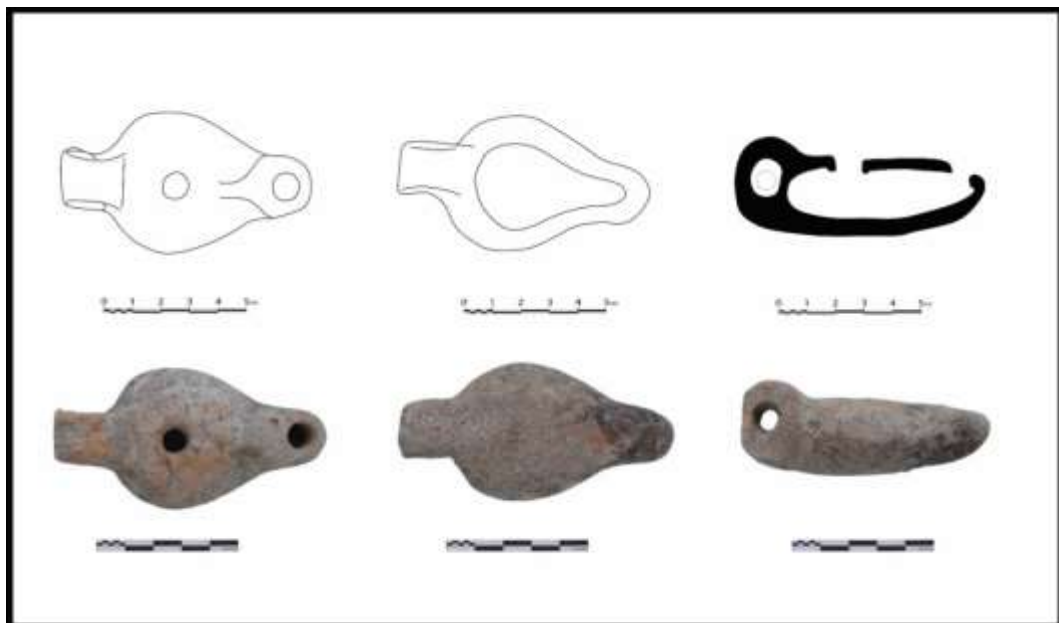

Levha 18

Resim 35

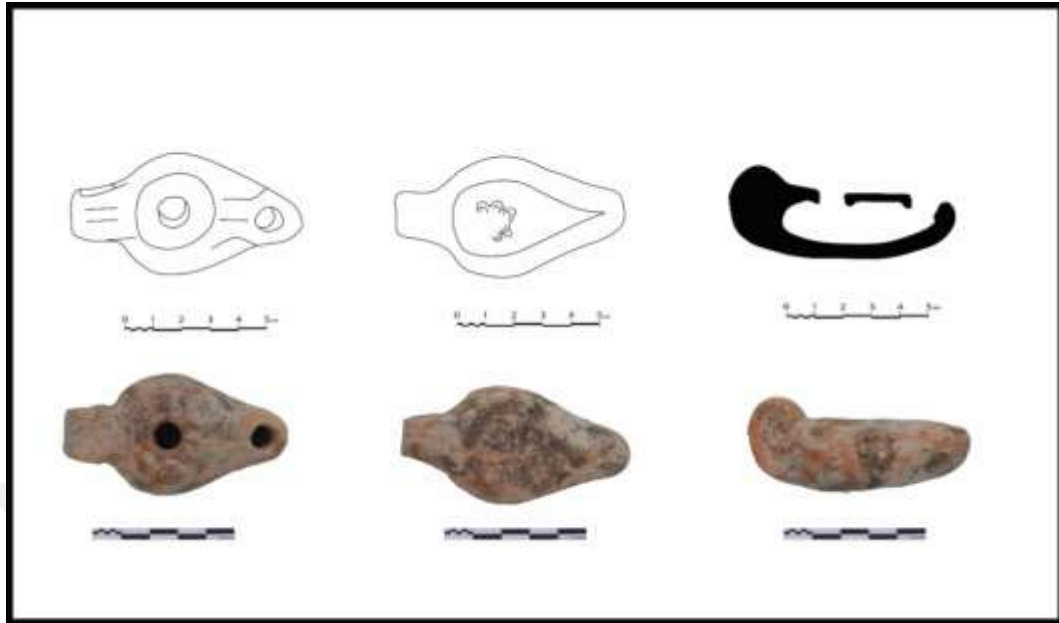

Resim 36

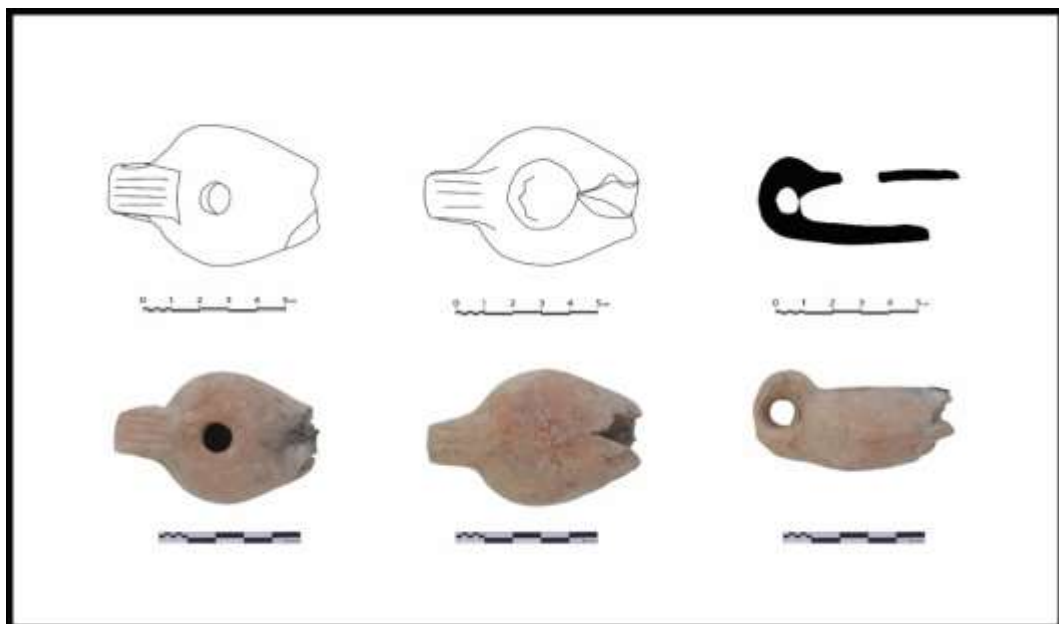

Levha 19

Resim 37

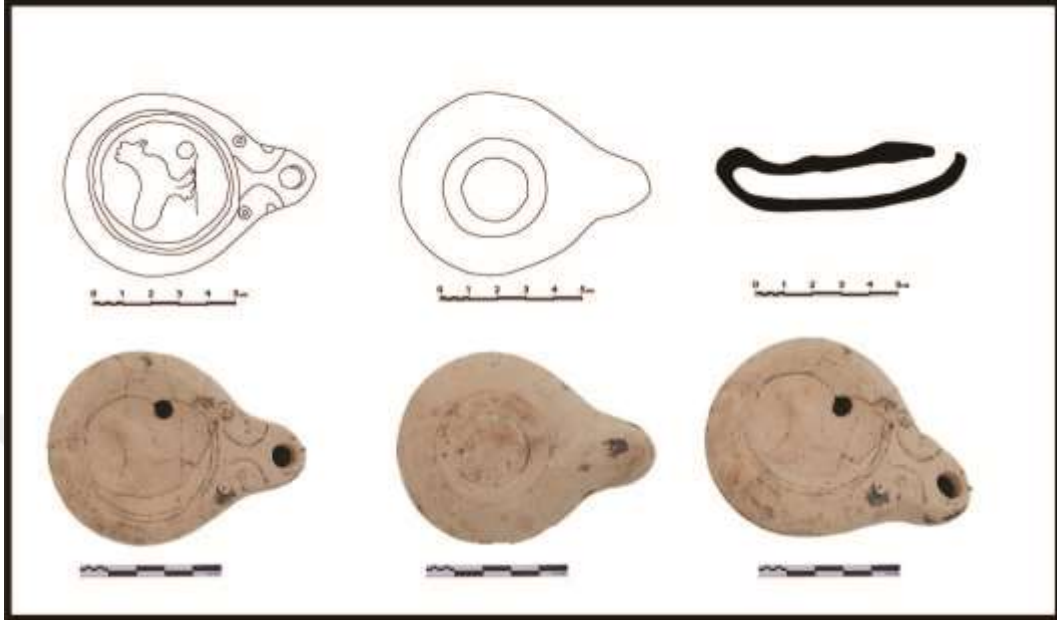

Resim 38

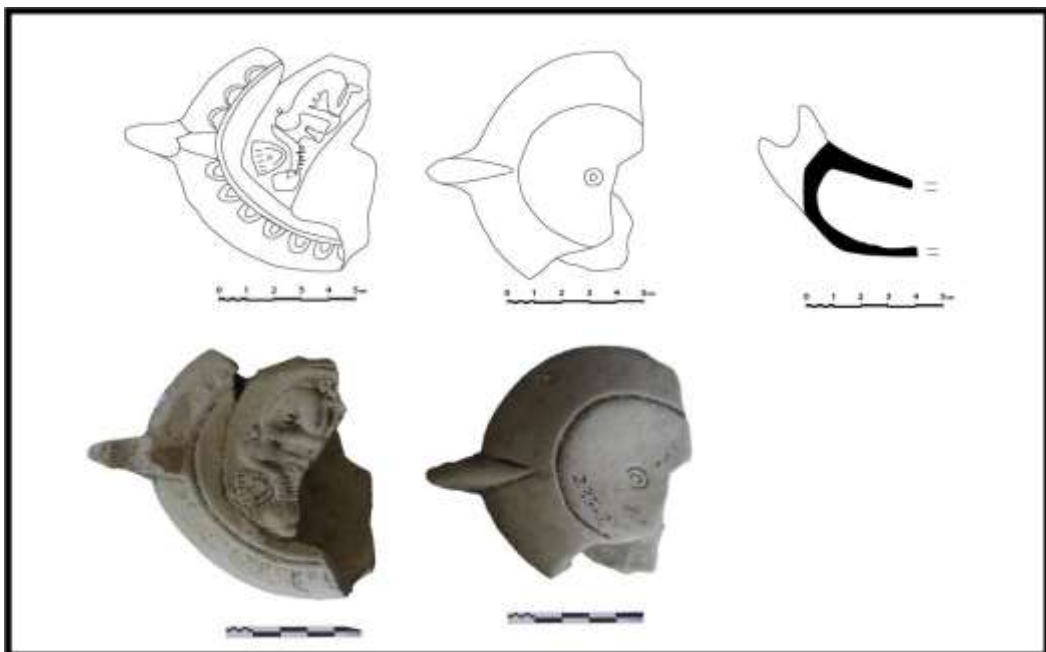

Levha 20

Resim 39

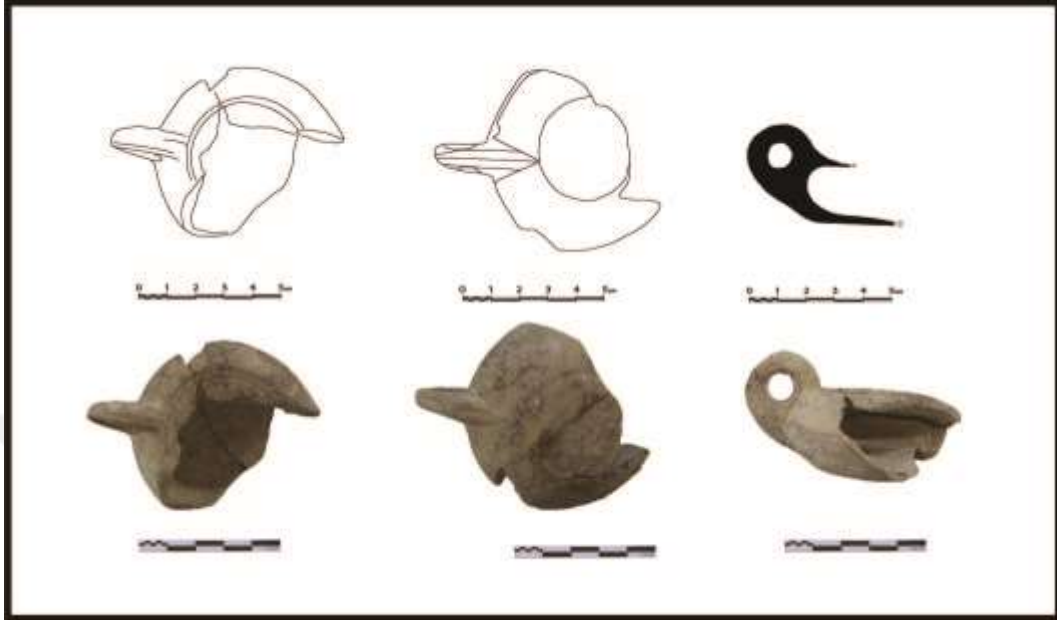

Resim 40

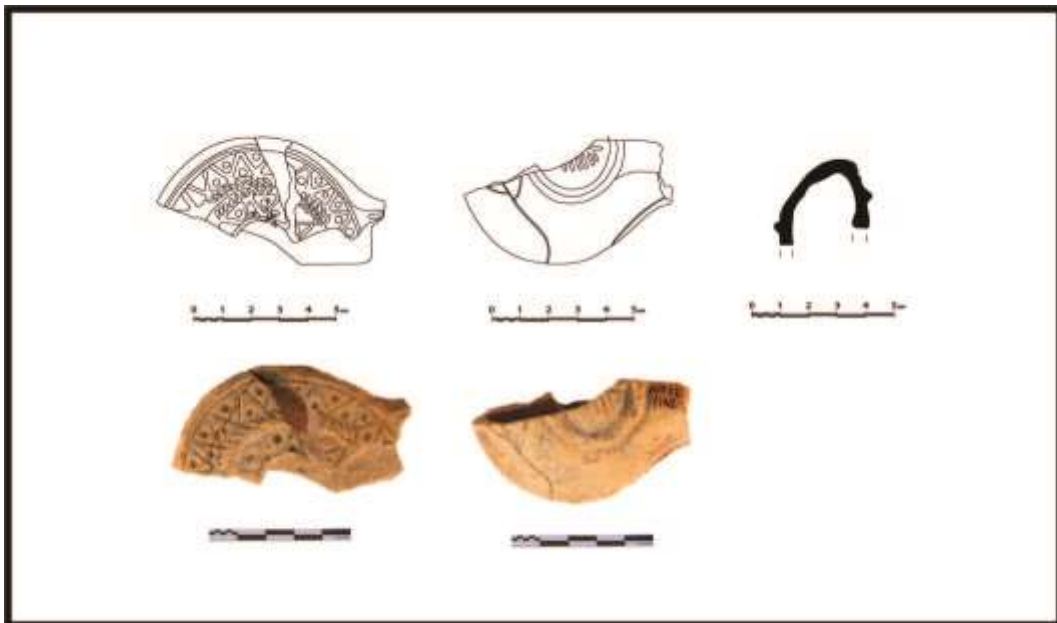

Levha 21

Resim 41

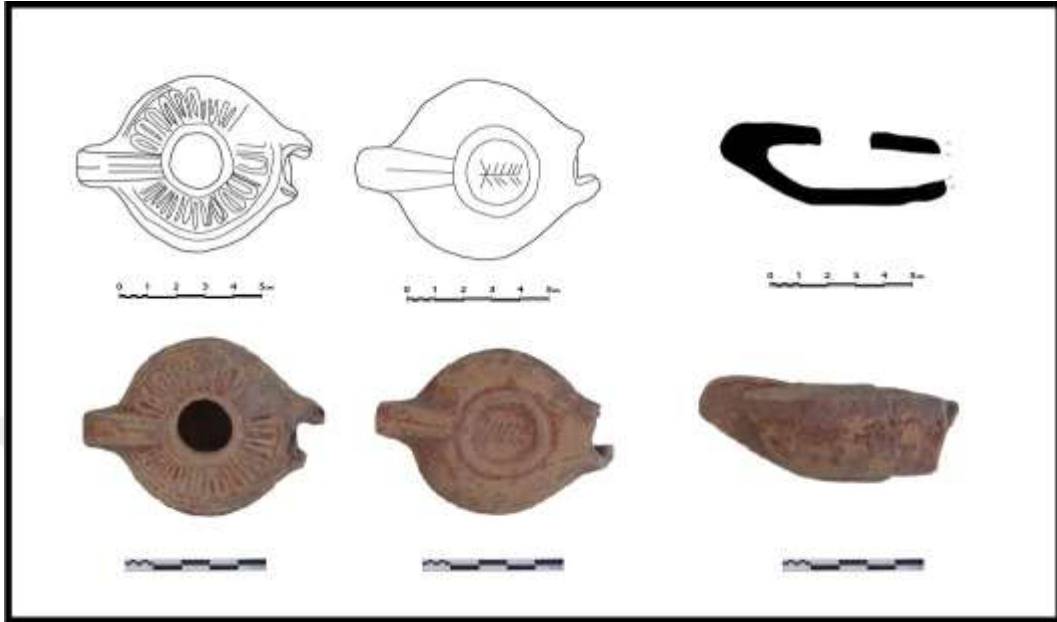

Resim 42

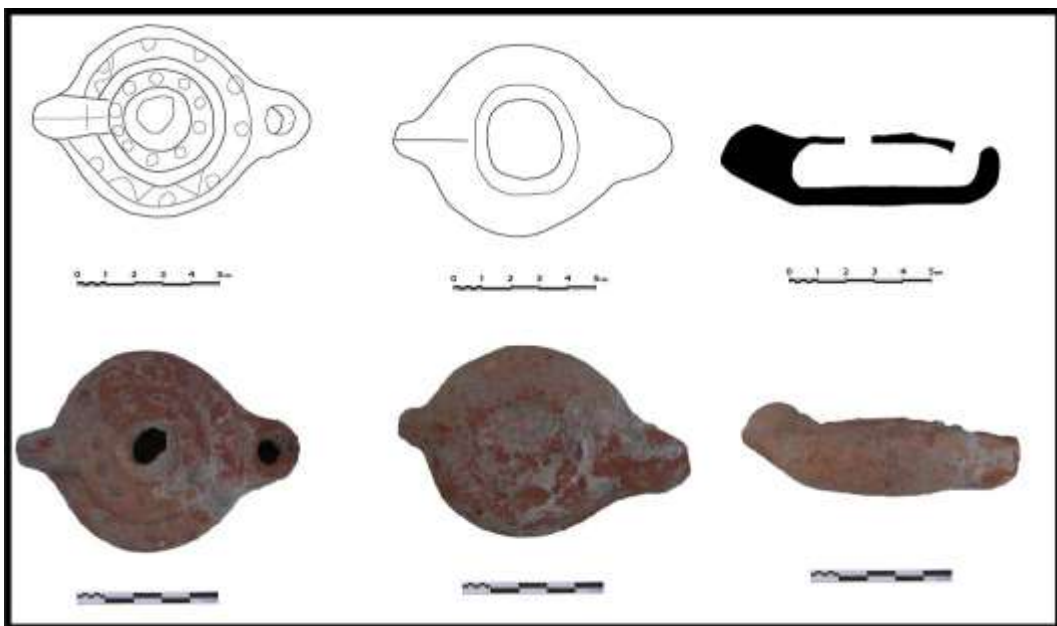

Levha 22

Resim 43

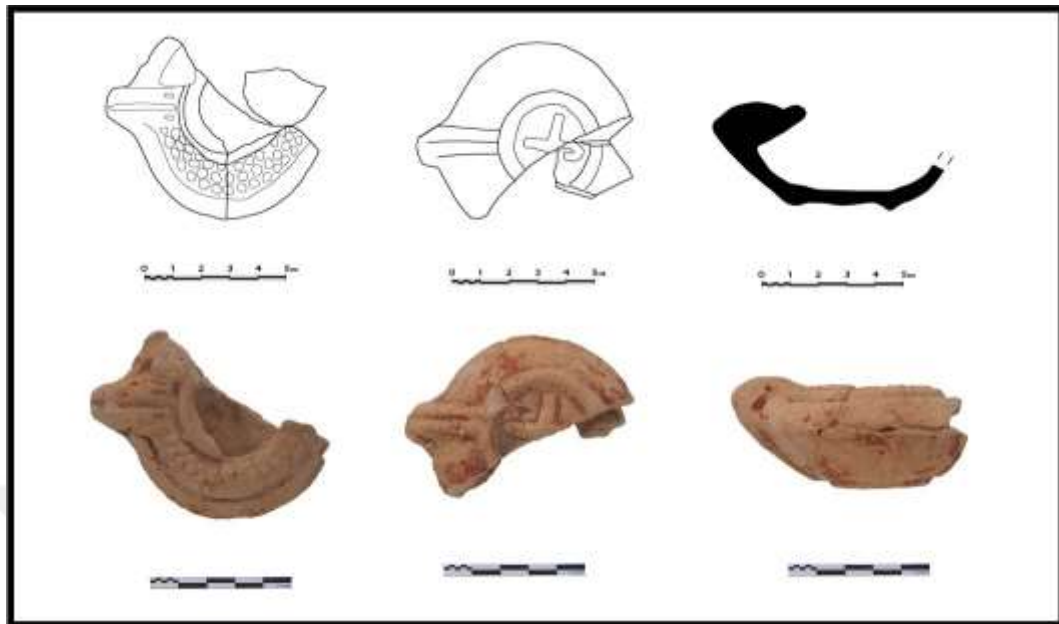

Resim 44

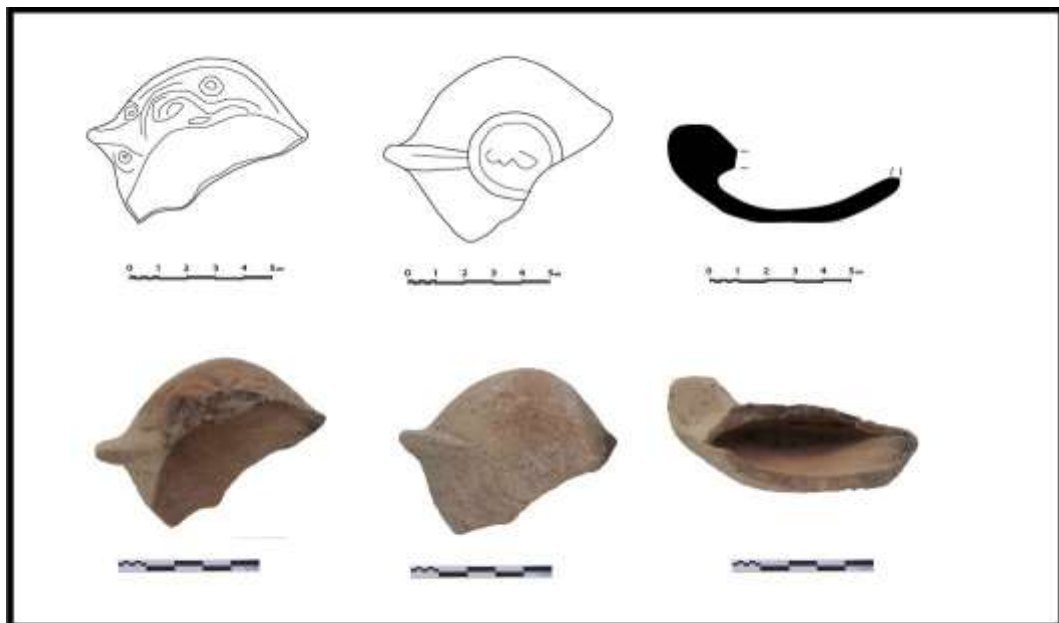

Levha 23

Resim 45

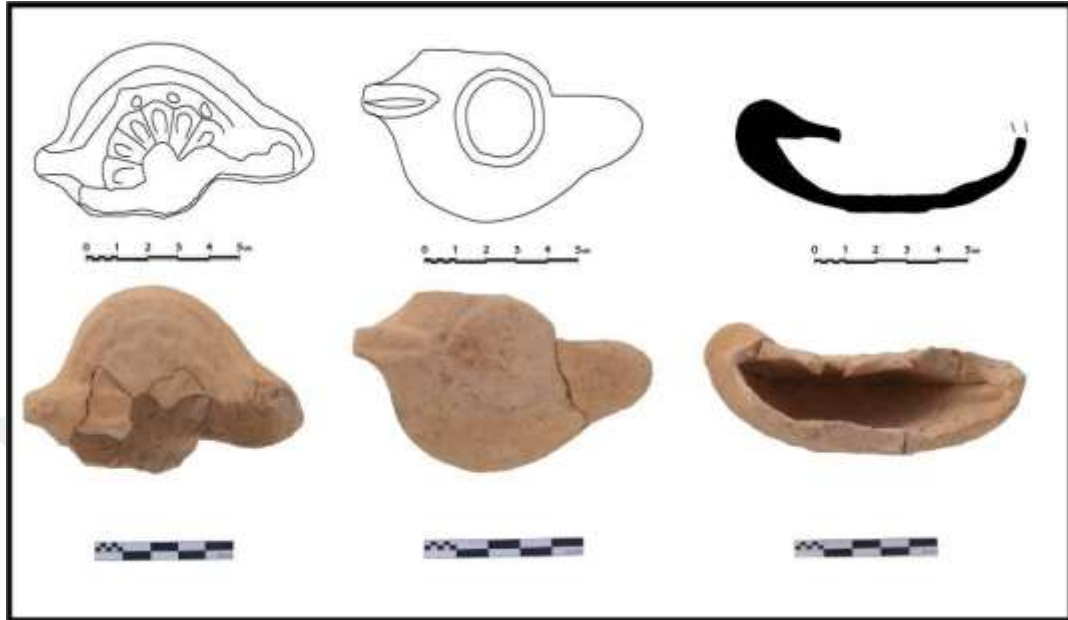

Resim 46

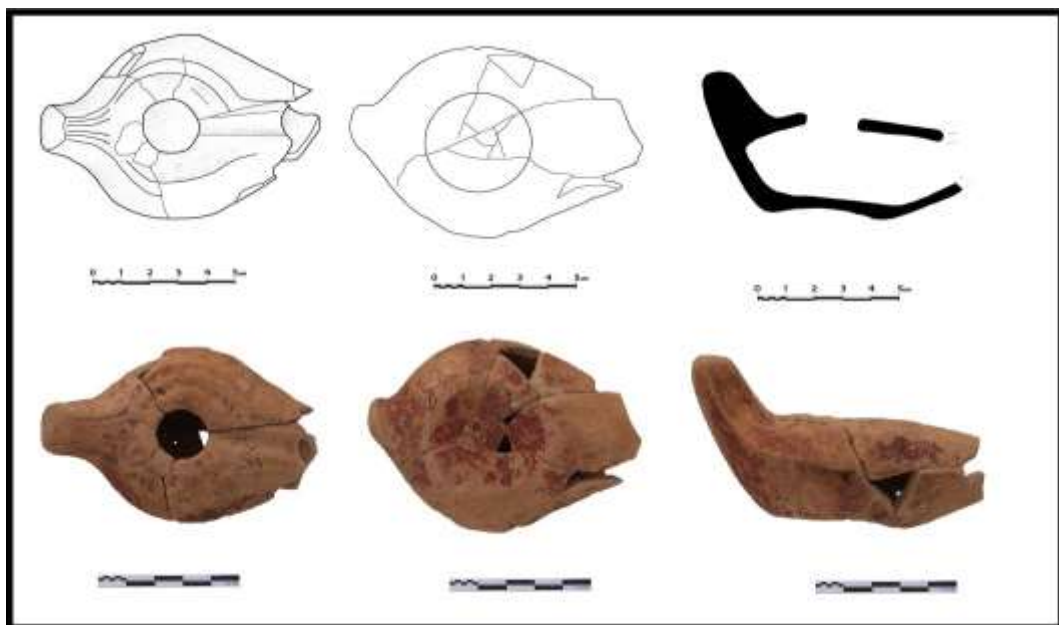

Levha 24

Resim 47

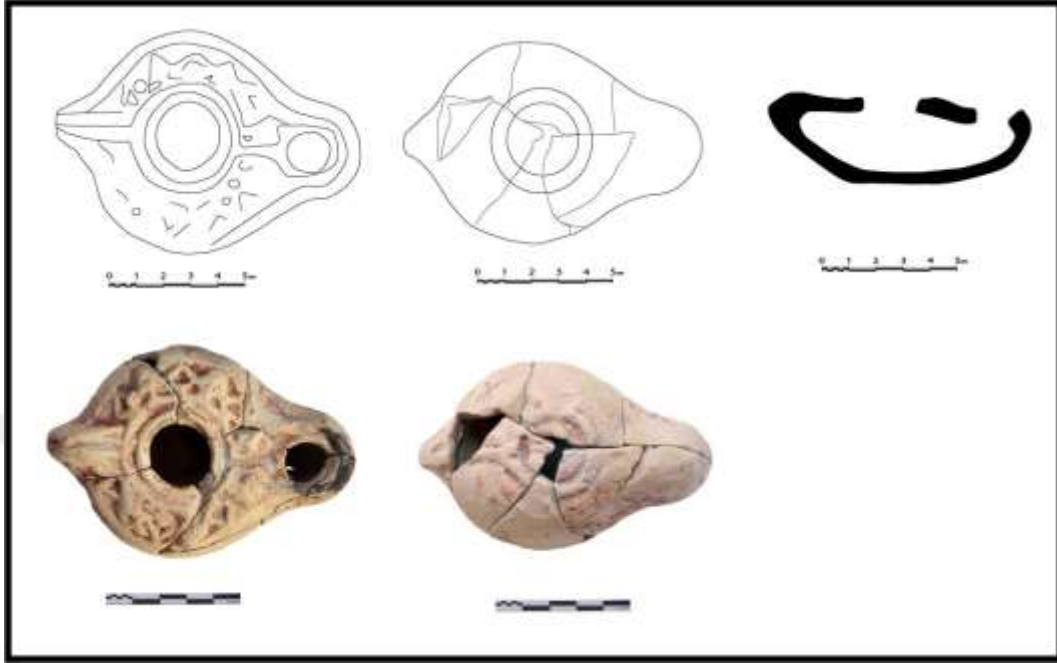

Resim 48

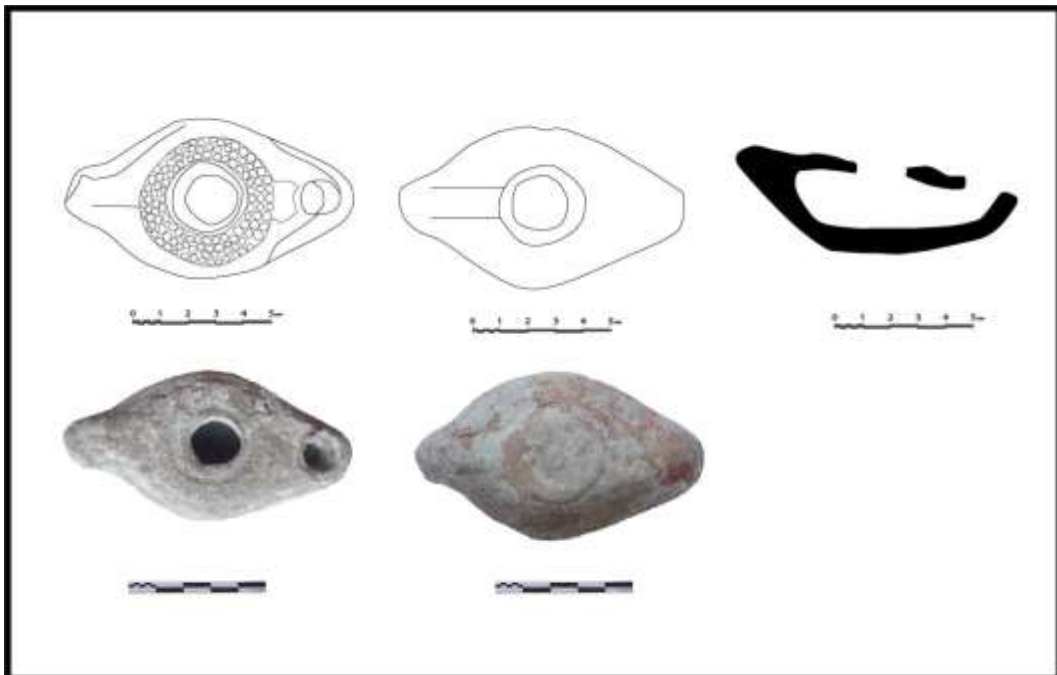

Levha 25

Resim 49

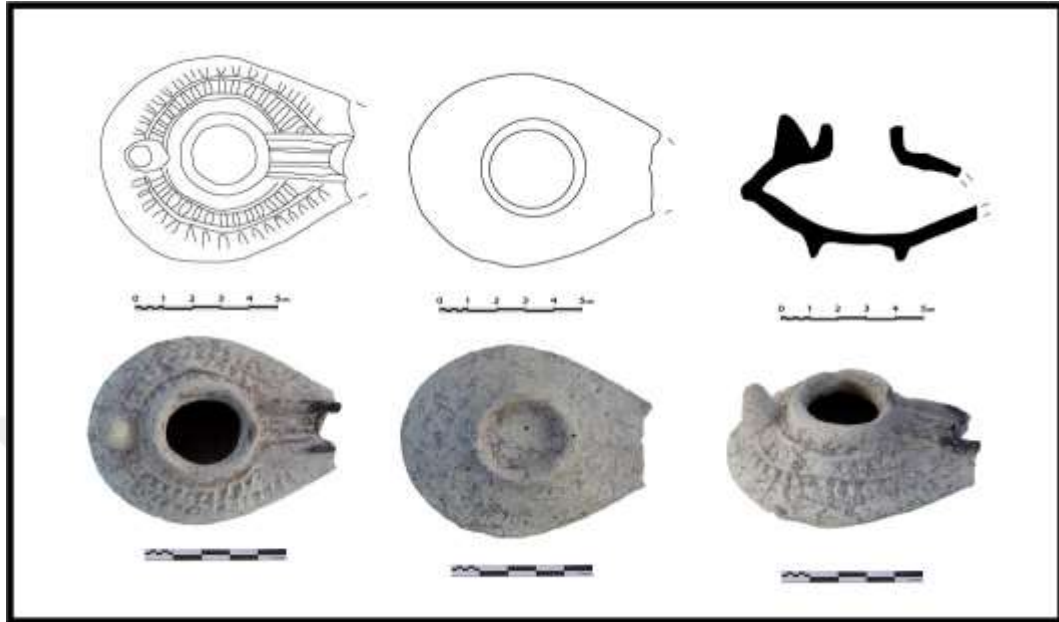

Resim 50

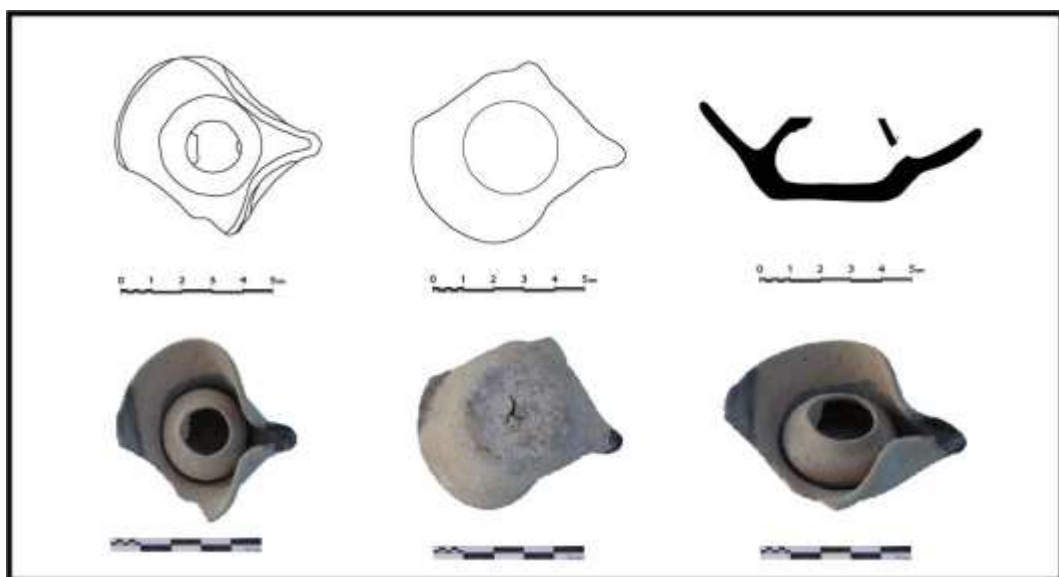

Levha 26

Resim 51

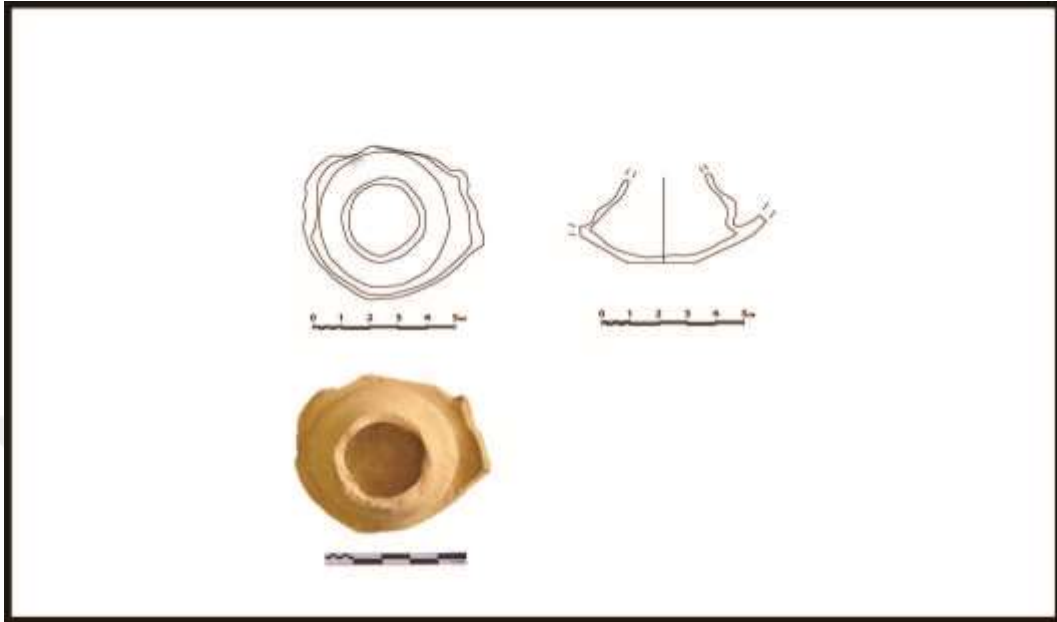

Resim 52

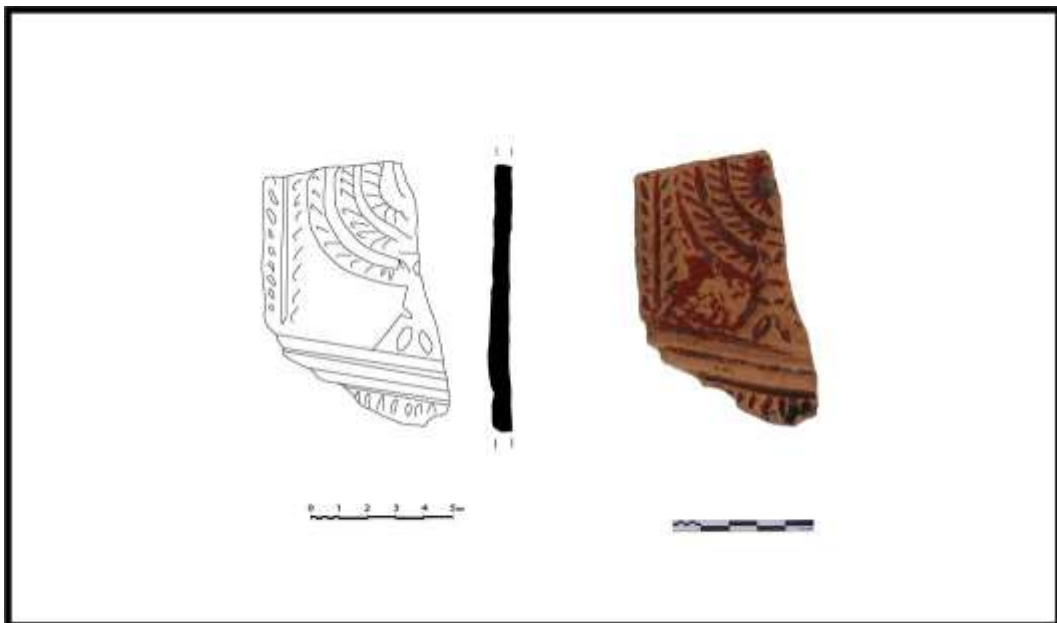

Levha 27

Resim 53

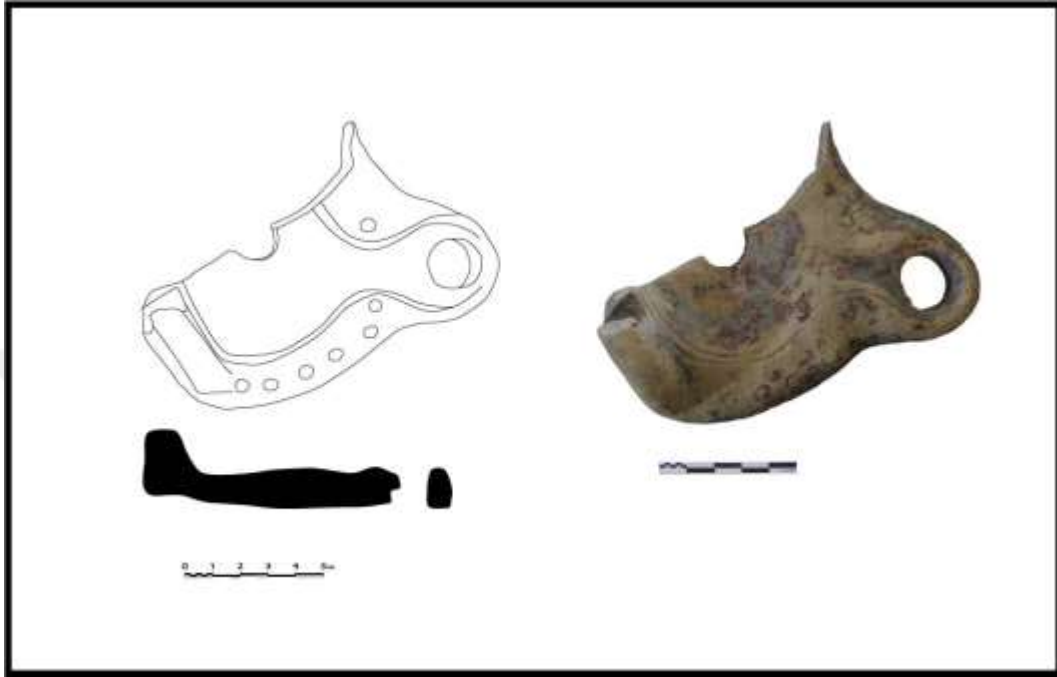

Resim 54

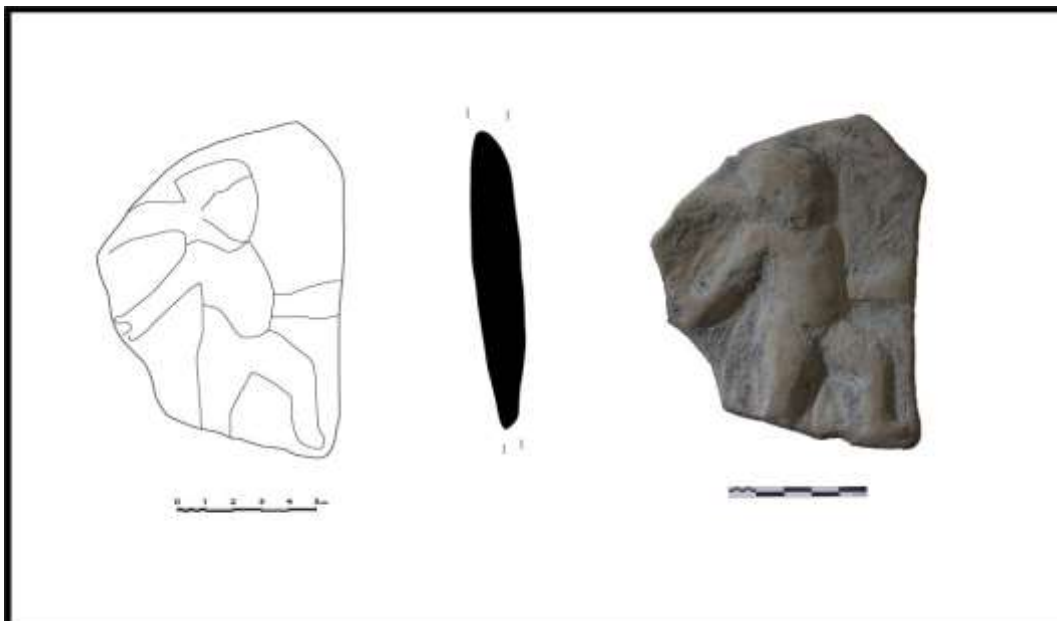

Levha 28

Resim 55

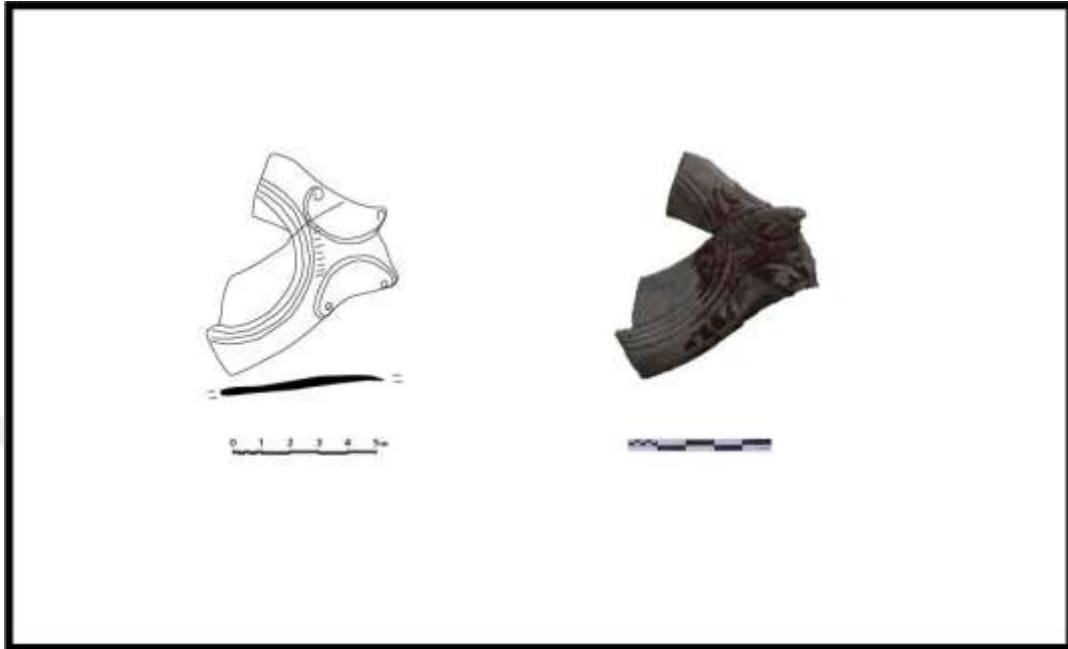

Resim 56

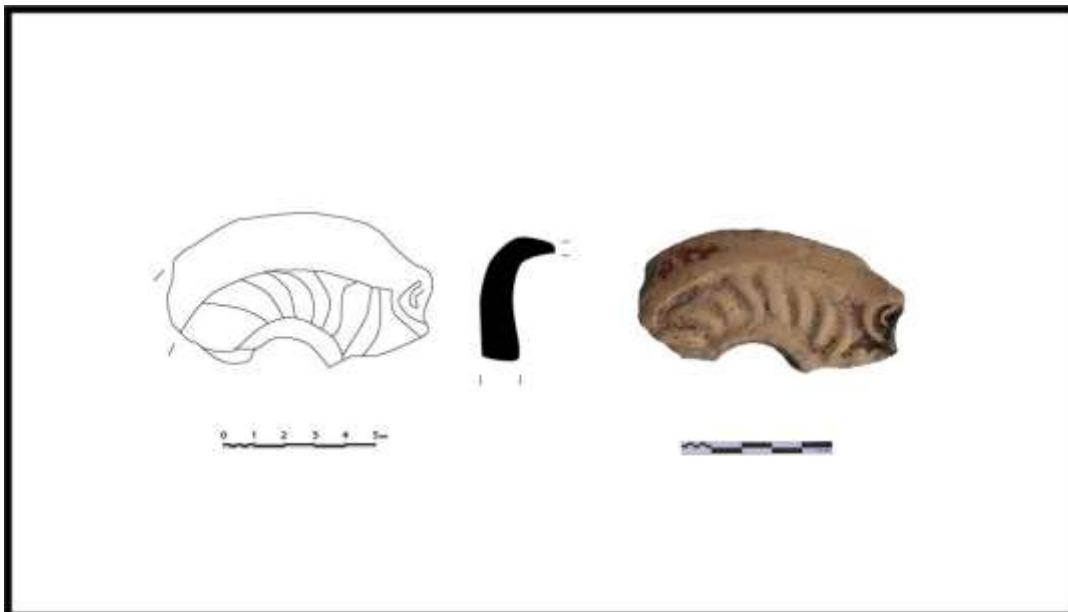

Levha 29

Resim 57

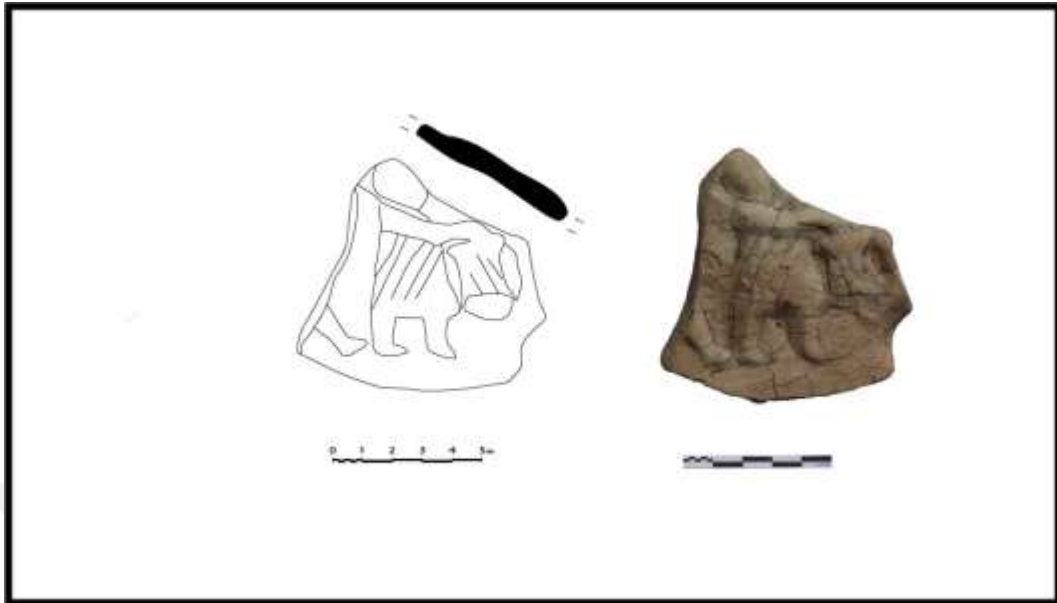

Resim 58

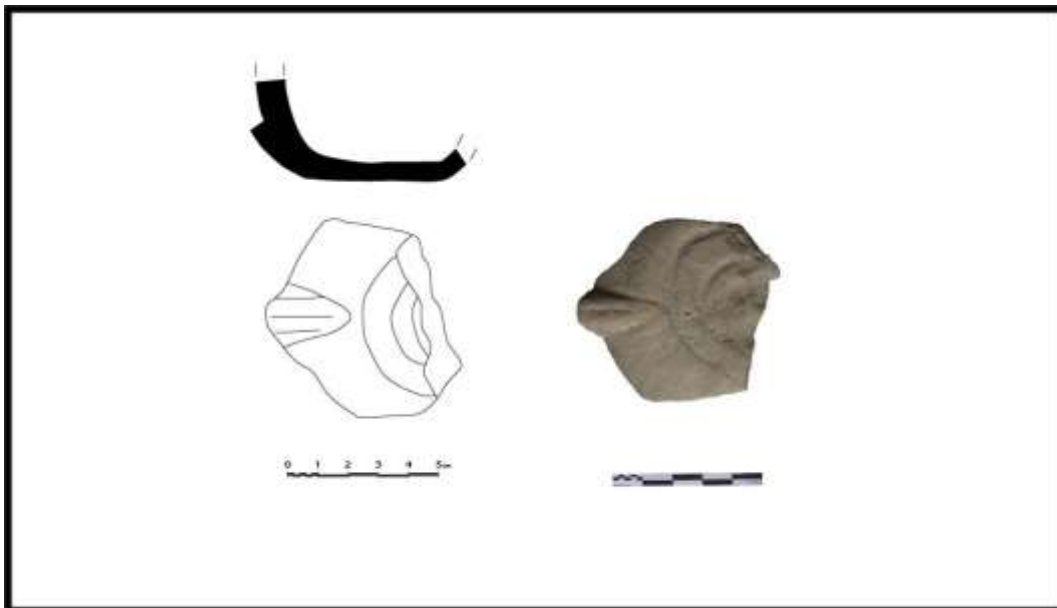

Levha 30

Resim 59

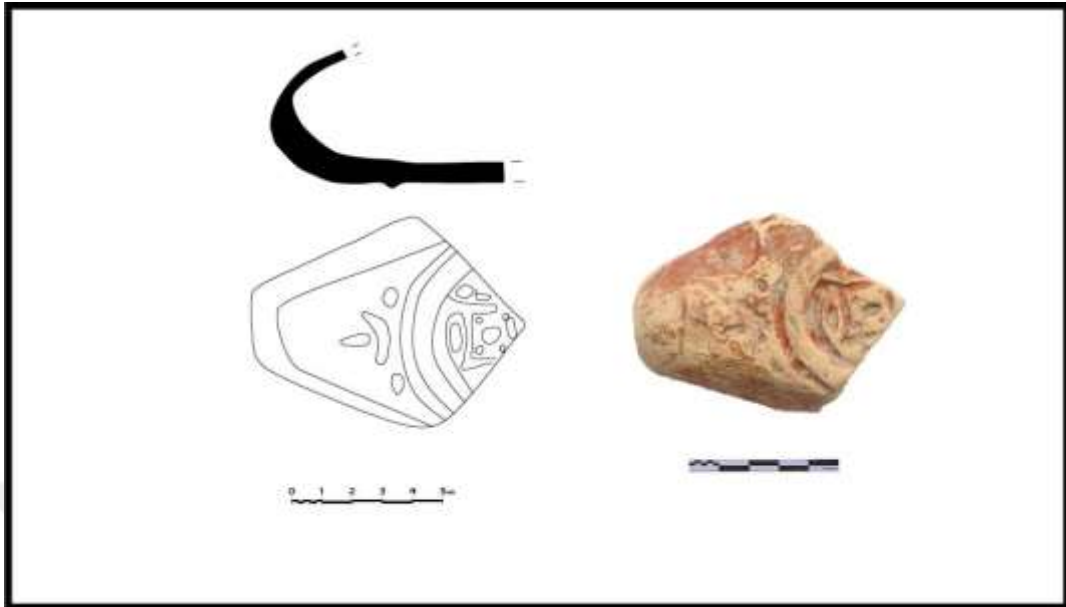

Resim 60

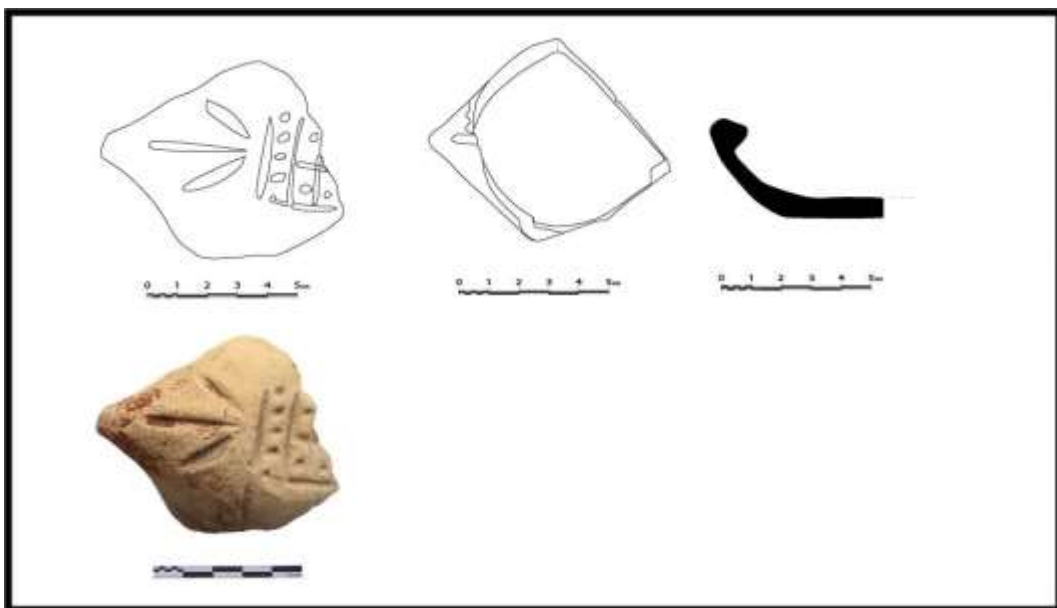

Levha 31

Resim 61

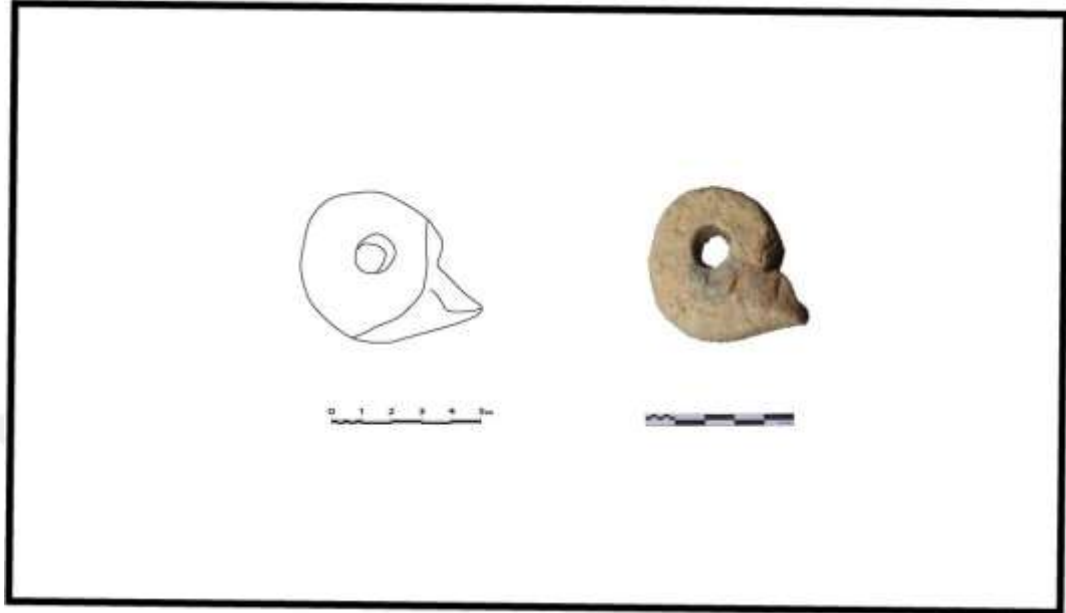

Resim 62

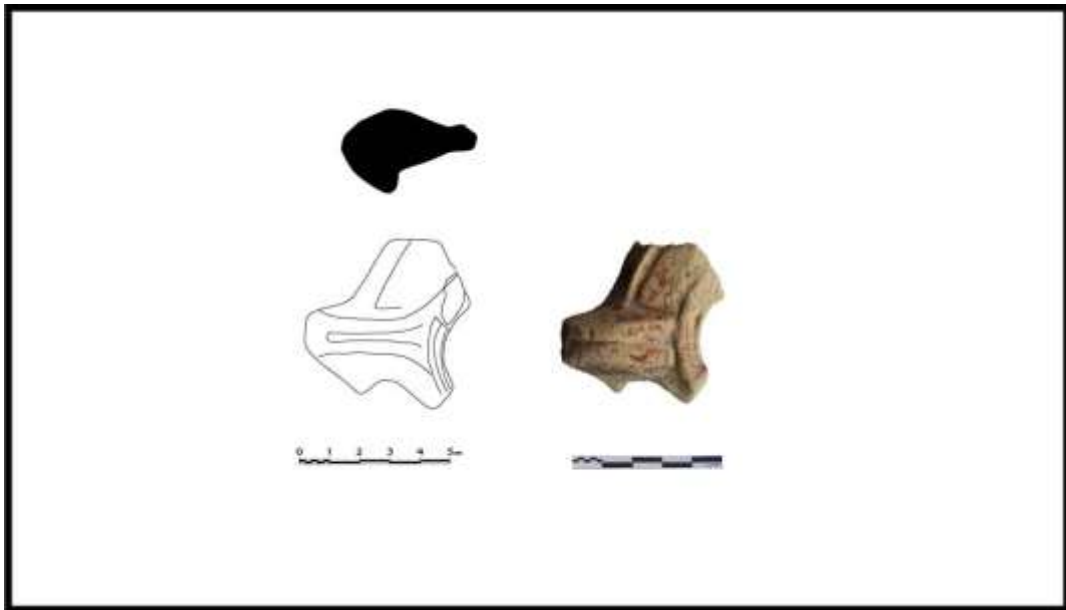

Levha 32

Resim 63

Resim 64

Levha 33

Resim 65

